

NÅR DET UTENKELIGE RAMMER

– En studie av krisekommunikasjon på Sørlandet

Ingunn Østby

Veileder

Oddgeir Tveiten

Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som del av denne utdanningen. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet inntår for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.

NÅR DET UTENKELIGE RAMMER

- En studie av krisekommunikasjon på Sørlandet

Hvilke utfordringer og hva slags støtte til krisekommunikasjon erfarte elever og skoleledelse ved Kvadraturen skolesenter under og etter Kenya-skoleulykken?

Ingunn Østby

Veileder

Oddgeir Tveiten

Universitetet i Agder, 4. juni 2014
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Institutt for nordisk og mediefag

SAMMENDRAG

I oppgave min har jeg hatt som hensikt å analysere og forklare betydningen av krisekommunikasjon- og beredskap i videregående skoler. For å belyse teorien i praksis har jeg anvendt et lokalt case som utgangspunkt for metodegrunnlag: *Kenya-skoleulykken* ved Kvadraturen skolesenter i Kristiansand. Av metode har jeg gjennomført kvalitative intervjuer av personer som var direkte involvert i skoleulykken og personer som ble med i krisehåndteringsarbeidet.

Gjennom teori har jeg begrunnet og forklart hvordan denne skoleulykken kan forstås som en krise og herunder tatt med hvordan den ble en mediebegivenhet og ledet til mediedramaturgi og spørsmålstegn ved presseetikken. Jeg har også valgt å belyse sammenhengen med en realistisk virkelighetsforståelse av risikosamfunnet vårt og hvordan mediene både kan være støttespillere og motspillere. Informantene har gjennom sine intervjudata gitt meg et helhetlig og nyansert bilde av hvordan de opplevde krisehåndteringen og utfordringer knyttet til krisen, som ble analysert via en egenprodusert analysemodell jeg har brukt for å kartlegge, sortere og dekode intervjudataene. Deretter har jeg vist gjennom intervjudataene fra involverte i Kenya-skoleulykken hvor viktig det er med god krisekommunikasjon og beredskapsplanverk i skolene både generelt og i forhold til elevreiser. Videre har jeg sett på utfordringer og komplikasjoner som oppstod i forbindelse med etterarbeidet av krisen hvorav noen var mer uheldige og overraskende enn andre, og deretter diskutert konsekvensene ulykken hadde for beredskapsarbeid blant videregående skoler på Sørlandet i Vest-Agder.

ABSTRACT (Am. E.)

The purpose of my master thesis has been to analyze and explain the significance and influence of crisis communication and crisis management in high schools. In order to illustrate this theory in practice, I have applied a local case as my methodological basis: *The Kenya school accident of Kvadraturen high school in Kristiansand, Southern Norway*. I have completed qualitative interviews of persons directly involved in the accident and persons involved in the crisis management group.

By applying theory I have explained and given reasons for why this school accident can be understood as a crisis including its sensation as a media event causing media dramatics and questioning ethics of journalism. I have also chosen to shed light on the connection between a realistic reality prospect of our risk society and how media act as a teammate and an opponent. My sources have through their interviews given me a general and balanced picture of their experiences with crisis management and challenges connected to this crisis. These empirical data have been analyzed through a self-produced analysis model of which I have used to map out, classify and decode them.

I have through these sources and their empirical data shown the importance of crisis communication and crisis management in schools, both in general and in connection with field trips. Furthermore, I have learned how some challenges and complications, arising during the aftermath of the crisis, were more unfortunate and surprising than others. Finally, I have illustrated how the consequences of this crisis have influenced crisis management among high schools in Southern Norway.

FORORD

Denne masteroppgaven utgjør 30 studiepoeng og markerer avslutningen på en spennende masterutdanning i *Samfunnskommunikasjon* ved Universitetet i Agder. Det har vært en utfordrende, men spennende og givende prosess. Jeg har lært mye, både om forskningsarbeid, men også en dypere forståelse av viktigheten av krisekommunikasjon og beredskapsarbeid som er min tematikk for oppgaven. Riktignok hadde ikke masteroppgaven vært mulig å gjennomføre uten hjelp av mange viktige og flotte mennesker som jeg ønsker å trekke fram og takke.

Jeg vil først og fremst takke veilederen min, Oddgeir Tveiten, som har holdt meg på rett spor fra første dag fram til innlevering. Takk for all hjelp og støtte, konstruktive tilbakemeldinger og gode råd, og spesielt for å ha vært en god inspirasjon gjennom hele prosessen.

Videre vil jeg rette en stor takk til åpne, imøtekommende og engasjerende informanter. Takk for informative, ærlige og gode bidrag og for at dere satte av tid til å snakke og skrive med meg. Det har vært spennende og lærerikt å høre fra erfaringene deres. Spesielt vil jeg takke dere elever som stilte opp, det var sprekt gjort. Dere ga meg også et nytt og viktig perspektiv på livet.

Takk til Helle Bergan for inspirasjon og lån av bøker. Takk til venner og familie som har stilt opp og har måttet vente på sosialisering fra min side dette halvåret. Takk til Julie for korrekturlesing. Og takk til min kjære Martin, for lytting, korrekturlesing og støtte. Du er min oppmuntrende motivator.

Uten alle dere hadde det ikke blitt noe av denne oppgaven. Jeg håper at den kan gjøre nytte for seg og at den gir et innblikk i viktigheten av god krisekommunikasjon- og beredskap. Sammen kan vi skape trygghet.

I. Ø.

Kristiansand, 04. juni 2014

"We are living in a world that is beyond controllability"

- Ulrik Beck¹

---

¹ Jeffries, S. 2006.

Innholdsfortegnelse

1.0. INNLEDNING	1
1.1. FORMÅL OG PROBLEMSTILLING	1
1.2. AVGRENSNING	2
1.3. OPPBYGGING	3
2.0. TEORI: BEGREPER OG MODELLER	5
2.1. NORSK KRISE PÅ KENYANSK JORD	5
2.1.1. <i>En innsikt for å kunne forstå</i>	5
2.1.2. <i>Case: Kenya-skoleulykken – i korte trekk</i> :	7
2.1.3. <i>Interessenter i Kenya-ulykken - en oversikt som interessentkart</i>	7
2.1.4. <i>Kenya-skoleulykken – et unikt case med høy aktualitet</i>	8
2.2. KENYA-SKOLEULYKKENS NYHETSBIKLE	9
2.2.1. <i>Nyhetsmedienes nyhetskriterier og rolle i Kenya-skoleulykken</i>	9
2.2.2. <i>Nyhetsens dramaturgi sett gjennom Kenya-skoleulykken</i>	10
2.2.3. <i>Elendighetsrammen</i>	12
2.2.4. <i>Mediedramaturgi og offerkretsene i Kenya-skoleulykken</i>	13
2.2.5. <i>Kenya-skoleulykken formidlet og forstått som ulykke og som krise</i>	14
2.3. BEREDSKAP FØR OG ETTER KRISEN	16
2.4. RISIKOSAMFUNNETS BETYDNING FOR KENYA-SKOLEULYKKEN	18
2.4.1. <i>Risiko – en definisjon</i> :	18
2.4.2. <i>Særtrekk ved risiko</i> :	19
2.4.3. <i>Risikopersepsjon og oppfatningen av frykt</i>	19
2.5. RISIKOKOMMUNIKASJON.....	21
2.5.1. <i>Risikokommunikasjon – en definisjon</i> :	21
2.6. KRISEKOMMUNIKASJON	21
2.6.1. <i>Krisens ansvarlige – Attribusjonsteori</i>	22
2.6.2. <i>Media – krisekommunikatørens medspiller og motspiller</i>	22
2.7. JOURNALISTIKK OG KENYA-SKOLEULYKKENS NYHETSBIKLE	23
2.7.1. <i>Medievidd samfunn</i>	23
2.7.2. <i>Krise som nyhetssjanger</i>	25
2.7.3. <i>Kenya-skoleulykkens lokale medievirkelighet i den globale landsbyen</i>	26
2.7.4. <i>Lokaljournalistikk</i>	26
2.7.5. <i>Nettjournalistikkens mangfoldighet og betydning for Kenya-skoleulykken</i> :	27
2.8. OPPFATNING AV MEDIAS ROLLE I KENYA-SKOLEULYKKEN	28
2.8.1. <i>Krisens faser</i>	28
2.8.2. <i>Medienes faser</i>	29
2.9. PRESSEETIKK OG SORGPROSESSEN I KENYA-SKOLEULYKKEN	32
2.9.1. <i>Etikkens grenser i journalistikk</i>	32
3.0. METODE	34
3.1. KVALITATIV METODE	34
3.2. KVALITATIVE INTERVJU	34
3.3. FORSKNINGSKVALITET – VALIDITET, RELIABILITET, GYLDIGHET	35
3.4. FORSKNINGSETIKK	37
3.5. INNSAMLINGSPROSESSEN	37
3.5.1. <i>Informantene og intervjuene mine</i>	38
3.5.2. <i>Dybdeintervju som samtaleintervju – forskningsfremkalte dataer</i>	39

3.5.3. <i>Gruppeintervju</i>	40
3.5.4. <i>E-postintervju som gruppeintervju og kontaktplattform</i>	41
3.6. HVORFOR VALGTE JEG KVALITATIV METODE?.....	43
3.7. KODING	44
3.8. ANALYSEMODELL	45
4.0. ANALYSE	47
4.1. FASER I KRISEN – ANALYSEMODELLENS ANVENDELSE.....	47
4.1.1. <i>Forberedelsesfasen</i>	48
4.1.2. <i>Hendelsesfasen</i>	50
4.1.3. <i>Mediedramaturgifasen</i>	55
4.1.4. <i>Skyldspørsmålsfasen</i>	61
4.1.5. <i>Kritikkfasen</i>	63
4.1.6. <i>Kaosfasen</i>	68
4.1.7. <i>Avslutningsfasen (?)</i>	71
4.1.8. <i>Konsekvenser</i>	74
4.2. DRØFTING OG KONKLUSJON.....	75
5.0. AVSLUTNING	79
6.0. ETTERORD	83
7.0. FIGURLISTE	84
8.0. LITTERATURLISTE	84
9.0. FOTNOTER	92
10.0. VEDLEGGSLISTE	93
VEDLEGG 1: <i>OVERSKRIFTSMODELL AV FEVENNENS DEKNING</i>	93
VEDLEGG 2: <i>HENDELSESFORLØP AV FEVENNENS DEKNING</i>	94
VEDLEGG 3: <i>OVERSKRIFTSMODELL AV NRK SØRLANDETS DEKNING</i>	101
VEDLEGG 4: <i>HENDELSESFORLØP AV NRK SØRLANDETS DEKNING</i>	102
VEDLEGG 5: <i>BEREDSKAPSMODELL – FØR, UNDER OG ETTER KRISEN</i>	105
VEDLEGG 6: <i>OFFERKRETSENER-MODELLEN ”RINGER I VANNET”</i>	106
VEDLEGG 7: <i>INTERVJUGUIDE</i>	107

1.0. INNLEDNING

Vi lever i en verden som nærmest daglig berøres av kriser, ulykker og tragedier. Norge er et lite land, derfor kjennes det ekstra sterkt på kroppen når en tragedie slår til fordi den rammer lokalsamfunn. Derfor kan mye falle innunder krisebegrepet. Baneheiadrapene i Kristiansand våren 2000 skapte moralsk panikk (Vettenranta 2005: 25). Ikke bare rystet de kriminelle grusomhetene en hel nasjon, men lokalsamfunnets uskyld var også rammet. Likevel var det terroren 22. juli 2011 som ble vårt lille lands brutale vekker for å innse nødvendigheten av god beredskap og krisekommunikasjon.

De siste årene har jeg sett hvor aktuelt krisekommunikasjon- og beredskap er, og jeg husker godt da Kenya-skoleulykken ble omtalt i media og at jeg fulgte med i nyhetsdekkningen av den. Men det var først gjennom praksis i Vest-Agder fylkeskommune høsten 2013 at jeg for alvor ble engasjert i tematikken rundt krisekommunikasjon og Kenya-skoleulykken. Jeg ble aktivt med i beredskapsarbeidet i form av fagmøter på skolene også i forbindelse med kriseøvelsen ”Mandal-øvelsen 2013”, i tillegg til at jeg var med på å vurdere den nye beredskapsplanen til VAF. Dette ga meg særskilt innsikt i hvordan organisasjonen jobber med de videregående skolene og Kenya-skoleulykken som sak. Jeg ønsker å vise hvordan én lokalsak fikk så stor betydning for beredskapsbildet på Sørlandet.

1.1. Formål og problemstilling

Formålet med oppgaven min er å fokusere på og belyse viktigheten av god krisekommunikasjon- og beredskap i skoler. Jeg vil belyse en annen lokal krise, Kenya-skoleulykken ved Kvadraturen skolesenter 12. februar 2012. Denne ulykken vil jeg anvende som case og med den som utgangspunkt forklare hvordan en trafikkulykke kan forstås som en krise. Problemstillingen min er som følger:

Hvilke utfordringer og hva slags støtte til krisekommunikasjon erfarte elever og skoleledelse ved Kvadraturen skolesenter under og etter Kenya-skoleulykken?

Risiko og risikoforståelse spiller en vesentlig rolle i oppgaven min. Det samme gjør også krisekommunikasjon og presseetikk. Teorien min vil omhandle kommunikasjon, men medieetikk spiller inn som et viktig moment i caset og jeg vil derfor trekke fram ”Vær-Varsom-plakaten” i liten grad i forhold til presseetikk i sorgprosessen overfor ofrene:

Vær Varsom-plakaten er PFUs (*Pressens Faglige Utvalg*) faglige og etiske rettesnor på hvordan klagene skal vurderes (Lippe 2006: 35). De punktene innen VVP jeg vil gi litt oppmerksomhet i analysen er:

3.9. Opptre hensynsfullt i den journalistiske arbeidsprosessen. Vis særlig hensyn overfor personer som ikke kan ventes å være klar over virkningen av sine uttalelser. Misbruk ikke andres følelser, uvitenhet eller sviktende dømmekraft. Husk at mennesker i sjokk eller sorg er mer sårbare enn andre.
(Norsk Presseforbunds etikkhefte, 2013 ²)

4.6. Ta hensyn til hvordan omtale av ulykker og kriminalsaker kan virke på ofre og pårørende. Identifiser ikke omkomne eller savnede personer uten at de nærmeste pårørende er underrettet. Vis hensyn overfor mennesker i sorg eller ubalanse.
(Norsk Presseforbunds etikkhefte, 2013 ²)

Materialet mitt blir presentert med grunnlag i teori og empiri og jeg har med hensyn til tid og plass måtte avgrense oppgaven, derfor var det ikke alle ideer som ble med, og det vil jeg redegjøre for nå og i etterordet.

1.2. Avgrensning

I begynnelsen av prosessen hadde jeg veldig mange ideer og mye jeg ønsket å forske på. Men jeg ble tidlig gjort oppmerksom på å avgrense meg og konkretisere problemstillingen slik at den ble godt besvart.

I utgangspunktet hadde jeg tenkt å ta med journalister og politiet også, men måtte begrense datainnsamlingen da det ville bli for omfattende. Jeg hadde også ønsket å ta med sosiale medier som et aspekt i krisehåndtering og krisebearbeiding, men også det ville bli for omfattende og for tidkrevende. Hadde jeg hatt bedre tid ville jeg sett på sosiale mediers rolle og betydning i Kenya-skoleulykken. CIEM SmartEMIS-forskningsprosjektet ved UiA var i den forbindelse et interessant forskningsprosjekt å ha tatt med, så en stor takk til Bjørg Træland Meum og Bjørn Erik Munkvold for samtale og anledning til å delta på workshop i forbindelse med SmartEMIS-prosjektet. Jeg måtte begrense oppgaven, og derfor er det elevenes og lærernes meninger jeg ser på som viktige og sentrale i forståelsen av hvordan deres erfaringer har innvirkning på nåtidens og fremtidens beredskapsarbeid i videregående skoler på Sørlandet.

1.3. Oppbygging

Teorikapittel:

Her vil jeg gjøre rede for begreper, modeller og teorigrunnlag som jeg finner relevant og nyttig til besvarelsen av oppgaven min. Strukturen min vil derfor begynne med det mest generelle ved å presentere ontologien (verdensbildet og Kenya-caset) deretter gjøre rede for det mer spesifikke i form av epistemologien (risikoproblematikk, krisekommunikasjon, journalistikk og nyhetsbildet) og avslutte med det mest spesifikke teorigrunnlaget for min oppgave som etikken (presseetikk og offerkretser) med en oppsummering av verktøyene jeg har laget til å anvende i analysen.

Jeg vil anvende en del modeller og figurer (se figurliste og vedleggsliste). For å forstå ulykken som krise har jeg anvendt en trappetrinnsmodell utviklet etter inspirasjon fra Quarantelli (1987) og Ohlson (2000). Jeg vil kartlegge de involverte og deres roller via et interessentkart jeg har laget etter Ihlen & Robstads teori. I forbindelse med ofrenes ivaretagelse i sorgprosessen har jeg laget en ”ringer-i-vannet-”modell etter inspirasjon fra offerkretser-teorien av Teijo Kuusela (2005) i Raittila et al. 2010). Jeg vil bruke en analysemodell som jeg selv har utviklet med grunnlag i krisens faser og mediens faser, men også i forhold til casets egen utvikling og aspekter jeg har merket meg som må inkluderes.

Lokalmediene NRK Sørlandet og Fædrelandsvennen spiller en sentral rolle i denne saken, så jeg vil bruke en modell laget etter Lippes egen modell (Lippe 2006: 203) som omfatter ”nyhetsdramaturgien” til å belyse deknningen. ”Fædrelandsvennen” vil heretter bli omtalt som ”Fevennen”, som er forkortelsen de fleste sørlendinger bruker om lokalavisen, og som informantene og jeg også omtaler den som. I tillegg har jeg egenhendig laget hendelsesforløp og overskriftsmodeller for disse lokalmediens dekning av saken. Disse vil bli brukt som bakgrunnsinformasjon og tatt fram for å underbygge eller kommentere empirien. I forbindelse med krisekommunikasjons- og kriseberedskapsaspektet vil jeg anvende en kriseberedskapsmodell av J. Twigg, (2004) (Allindiary 2014). Intervjuene ble gjennomført med utgangspunkt i en intervjuguide jeg laget som jeg vil legge ved som vedlegg.

Metodekapittel:

Her vil jeg redegjøre for mitt valg av metode – kvalitativ metode og kvalitative intervju. Jeg vil se på forskningskvalitet i form av validitet, reliabilitet og gyldighet. Videre vil jeg redegjøre for forskningsetikk og hvordan jeg har forhold meg til dette. Deretter vil jeg presentere fremgangsmåten min for innsamlingsprosessen og hvordan jeg gjorde valgte informantene mine. Etter dette vil jeg redegjøre for hvilke type intervjuer som ble gjennomført og hvordan intervjudataene ble forstått kodet. Her vil jeg også dra inn hensikten med hendelsesforløp, overskriftsmodeller, ”Kenya-rapporten” (Undersøkelsesgruppen 2012) og ”VAFs nye beredskapsplan” (Vest-Agder fylkeskommune 2013). Originaltittelen til beredskapsplanen er egentlig ”*Beredskapsplan i krisesituasjoner: ansvar, organisering, informasjon, omsorg*”, men det blir langt og tungvint å nevne igjen og igjen, derfor har jeg forkortet den til ”VAFs nye beredskapsplan” eller bare referert til beredskapsplanen til VAF. Til slutt vil jeg presentere analysemodellen min.

Analysekapittel:

I dette kapitlet vil jeg presentere, belyse og analyse empirien min. Jeg vil begynne med bakgrunnsinformasjon om caset og involverte i form av interessentkart. Deretter bevege meg systematisk gjennom hver fase der aktuelle intervjudata blir lagt frem og analysert i samsvar med teorien innunder hver fase. Jeg kommer til å drøfte underveis aktualiteten av empirien sett i lys av teorien da dette ble mest systematisk med tanke på modellens struktur. Analysemodellen og oppskriften jeg følger skal gi meg svar på problemstillingen min som jeg vil drøfte i avslutningskapitlet.

Avslutningskapittel:

Dette er det avsluttende kapitlet og jeg vil her drøfte de resultatene jeg fikk fra analysen i lys av teorien. Avslutningsvis vil jeg knytte sammen trådene i labyrinten og gi en konklusjon på bakgrunn av mine funn og besvare problemstillingen min. Helt til slutt vil jeg kommentere refleksjoner for empiriens betydning for beredskap og tips til videre forskning i et etterord.

2.0. TEORI: BEGREPER OG MODELLER

Innledningsvis nevnte jeg en del eksempler på hendelser som har fått stor medieoppmerksomhet i Norge de siste årene. Hadde Baneheia-saken funnet sted i USA, hadde den ikke nødvendigvis fått samme medieoppmerksomheten og samme betydning for samfunnet. Men Norge er et lite land der kriminalitet og risikobildet ikke på langt nær har vært så truende. Nettopp derfor blir slike hendelser som Baneheia-saken og Kenya-skoleulykken så store hendelser at de utover pårørendes kriseoppfatning også blir krisemaksimert for et lokalsamfunn der trygghet, identitet og ivaretagelse står så sterkt.

Således vil jeg i dette teorikapittelet først forklare hvordan kriseberedskap- og krisekommunikasjonens relevans må forstås i sammenheng med verdensbildet og risikosamfunnet, og hvordan problematikk knyttet til risiko og vinkling blir anvendt i praksis.

2.1. Norsk krise på kenyansk jord

2.1.1. En innsikt for å kunne forstå

”Vi ser verden med bestemte briller. Vi ser enkeltsaker og hendelser med bestemte briller”
– Oddgeir Tveiten²

20. april 1999.

USAs største bombeangrep på Kosovo hvor mange sivile blir drept. Samme dag blir Columbine High School åstedet for en skolemassakre. I en pressekonferanse uttaler den daværende amerikanske presidenten Bill Clinton at det er viktig å huske å be for de Columbine-involverte. Massedrapene av sivile i Kosovo er allerede glemt – av media, amerikanere og samfunnet.

(Moore 2002)

Hvorfor er det slik at når en katastrofe eller massakre inntreffer et u-land, er den uvitende for oss vestlige fordi vestlige nyhetsmedier ikke anser den som nyhetsverdige på samme måte som vestlige nyheter blir? Derimot, i tilfeller som Kenya-skoleulykken når nyheten fram til samtlige nyhetsmedier i Norge, hvorfor?

---

² Tveiten 2009: 117

”Du må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer dig selv!³ Fremmedhet og distanse har en stor betydning for hvilken oppmerksomhet en hendelse utover de vestlige landegrensene får. Afrika er ikke bare langt borte generelt, men kulturen og globalitetsaspektet har også en visst betydning. *Vi* her hjemme og *de* der nede er en tanke som ligger gjemt i underbevisstheten, men som stiger til overflaten når en hendelse utover det vi kan identifisere oss med og ha noe som helst forhold til finner sted. Vi bryr oss i øyeblikket, men vi glemmer fort når det ikke rammer oss selv, våre kjæreste eller våre landsborgere. I følge Elisabeth Eide er det tydelig at de sakene som blir omtalt som katastrofer i media typisk er de som blant annet rammer ”oss” og ”våre”, som igjen resulterer i at noen havner innenfor, og noen utenfor (Eide 2005).

Avstand og ulikheter gjør oss naturlig nok mer likegyldige. Er det vestlige involvert i ulykker, vil vi rette oppmerksomheten og tankene mot dem mye mer enn mennesker som kommer fra et annet land som vi ikke deler samme kultur, språk, nasjonalitet eller bakgrunn med. Selvfølgelig innebærer det faktorer som lokal identitet, nasjonalitet og tilhørighet. I tillegg er det nyhetskriterier som må oppfylles for at en hendelse skal få nyhetsverdi og disse vil jeg presentere om litt.

Vanligvis ville vel ikke Kenya-ulykken bli ansett som en krise for andre enn for pårørende? Nettopp fordi den ikke er det? At den heller burde regnes som mer enn en ulykke og en tragedie? Man kan argumentere for at settingen som omspant seg i en fremmed kultur, milevis fra vestlige trakter, medførte andre utfordringer enn man ville ha erfart dersom trafikkulykken hadde rammet en skoletur i Norge. Derfor velger jeg å ta stilling til ulykken som en krise i form av dens spesielle setting, intense mediedekking og innvirkning på et lokalt publikum fra en global kontekst. Dette vil jeg begrunne nærmere litt senere i teorikapittelet. La meg nå presentere caset.

---

³ Øverland 1937

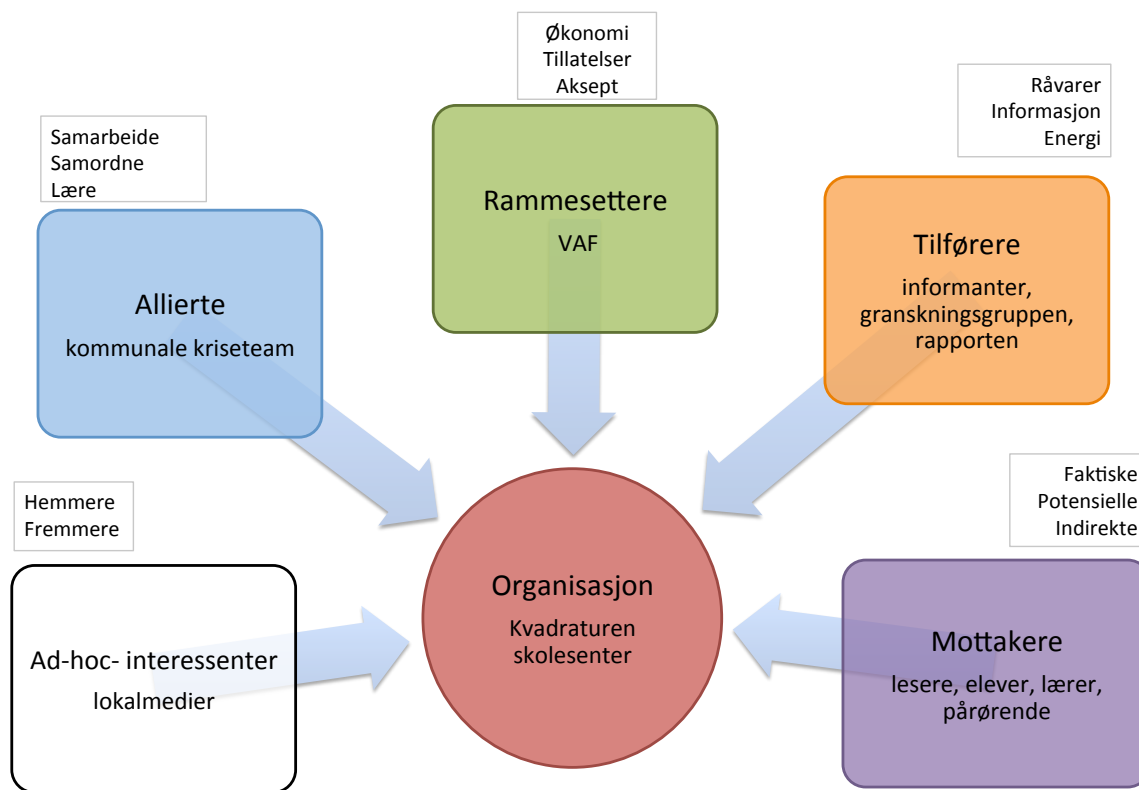
2.1.2. Case: Kenya-skoleulykken – i korte trekk:

Kisumu, Kenya 12. februar 2012. En gruppe fra elektrolinjen (åtte elever, tre lærere) ved Kvadraturen skolesenter i Kristiansand befinner seg sammen med en ingeniør fra Elkem Solar AS på utenlandstur for å bistå i et samarbeidsprosjekt – Arc Aid. Etter besøk på helsestasjonen der de skulle hjelpe til med det elektriske, er de på vei tilbake. På hovedveien vest for Kisumu blir minibussen (matatu) påkjørt bakfra av en lastebil – Øystein Bronebakk (18) omkommer og tre andre elever blir hardt skadet.

Dette markerer bakgrunnen for Kenya-skoleulykken. Hendelsens omfang og etterdønninger viser at denne ulykken var så mye mer enn en ”vanlig” trafikkulykke. Ulykkens setting og omfang ga stor medieblest og medførte ytterligere sikkerhetstiltak. Kenya-skoleulykken resulterte i en omveltning i beredskapsarbeid for videregående skoler i Vest-Agder og satt spor i et lokalsamfunn og i lokaljournalistikken. I oppgaven min vil jeg gjøre rede for Kenya-skoleulykkens innvirkning på lokalsamfunnet og lokaljournalistikken med fokus på etiske utfordringer og medieoppmerksomheten den fikk.

2.1.3. Interessenter i Kenya-ulykken - en oversikt som interessentkart

I en krise er det mye informasjon som skal formidles og mange interessenter å formidle et budskap til. Avhengig av krisetypen vil det være forskjellige hvor mange ulike interessenter og aktører det er snakk om, men det vil uansett være et sett ulike og krevende grupper å håndtere for en kriseledelse. For å få oversikten vil det derfor være nyttig å kartlegge de involverte i Kenya-skoleulykken og for lettere å kunne se sammenhengen mellom relasjonene. Derfor velger jeg å bruke et interessentkart utviklet av Ihlen & Robstad. Hvordan partene henger sammen og forholder seg til hverandre, vil jeg gå dypere innpå i analysen, men jeg vil gjøre rede for fordelingen her slik jeg velger å forstå situasjonen: *rammesettere* (VAF), *allierte* (kriseteam i lokalkommunene), *organisasjon* (Kvadraturen skolesenter), *mottakere* (lesere, elever, lærere, pårørende), *tilførere* (informanter, *undersøkelsesgruppen* og *Ad-hoc interessenter* (media).

Figur 1: Interessentkartet er fritt laget etter Ihlen & Robstads figur 2011: 85.

Som illustrasjonen viser består denne modellen av flere nivåer. Denne modellen vil bli anvendt i analysen, men da mest som en forståelse av hvordan organisasjonsbildet så ut under krisehåndteringen. Selvsagt ville det vært mulig å inkludere flere interessenter, men jeg har valgt disse fordi de er de mest aktuelle og sentrale i forhold til problemstillingen min. Jeg kunne ha gått mer i dybden på prosessen og anvendelsen av interessentkartet, men det er ikke mitt fokus i oppgaven, og derfor blir kartet heller brukt som en forståelse av hvordan de ulike partene i krisen henger sammen og forholder seg til hverandre. Modellen blir derfor å bruke som en innsikt i forståelsen av de ulike partenes betydning og relasjon i krisen. Dette vil bli sett nærmere på i analysen med mer konkrete eksempler.

2.1.4. Kenya-skoleulykken – et unikt case med høy aktualitet

Kenya-skoleulykken er en nyhetssak som jeg har anvendt som case i oppgaven min. Alle historier er unike, men kan ha fellestrekk likevel. Et *case* kan i følge Østbye, Helland, Knapkog, Larsen og Moe, forstås som en dybdestudie innenfor eksempelvis et spesielt område eller en spesiell sak som krever detaljert og intensiv ”granskende” forskning (Østbye et al. 2013: 236). Caset som sådan må forstås ut i fra sin sammenheng og de spesielle særtrekkene som gjør den unik. Da spiller konteksten en sentral rolle. Kenya-skoleulykken var en trafikkulykke, men som på grunn av sin kontekst, setting, situasjon og kulturelle

ramme ble den en unik sak, en spesiell hendelse innenfor skolesektoren og med stor innvirkning og betydning for lokalsamfunnet. For å avdekke forholdene og viktigheten av dem, er det viktig at beskrivelsen av hendelsen ikke blir for snever (tynn). Det er derfor viktig, ifølge Geertz at forskeren anvender tykk beskrivelse (jfr. *thick description*) siden detaljer utgjør en viktig del av virkelighetsbildet av et case. (Østbye et al. 2013: 258)

For å avdekke forholdene og tilskrive mening og forståelse, har jeg derfor tatt kontakt med ulike informanter med ulike roller i Kenya-skoleulykken, i tillegg til at jeg har fått Undersøkelserapporten, Beredskapsplanen til VAF og medieforløpet. Og nettopp fordi en case er unik i sin karakter, er det vanskelig å skulle generalisere resultatene. Jeg vil derfor sammenligne i forhold til teorirammer og begreper innenfor dette området i form av blant annet andre krisetyper og i forhold til beredskapsplanarbeidet til VAF og Kvadraturen skolesenter, for å vise til hvordan kriser kan forstås og tolkes som kriser ut i fra en ulykkes utfall i media, for samfunnet og for mennesker. Beredskapsarbeidet vil bli belyst i forhold til empirien jeg har anskaffet. I tillegg vil jeg med i min analyse med en slik grundig studie kunne avdekke forhold med behov for viktige endringer, vurderinger og mangler innenfor ulike arbeidsområder og ansvarsoppgaver som er viktig for å bedre beredskapsarbeid i skolesektoren.

2.2. Kenya-skoleulykkens nyhetsbilde

2.2.1. Nyhetsmedienes nyhetskriterier og rolle i Kenya-skoleulykken

*”Nyhetsproduksjonen handler ikke om å avspeile,
men om å strukturere virkeligheten”*

– Martin Eide⁴

For å forstå hvordan nyhetsmediene opererer, er det viktig å først forstå hvilken rolle de spiller i det mediekulturelle samfunnet. Medienes oppgave er å beskrive og informere samfunnet. Måter å formidle på er mange; TV, Radio, papiraviser og nettaviser. Nyhetene påvirker og styrer vår oppmerksomhet. De kan ta form som vaktbikkje, portvakt og som den fjerde statsmakt (Tveiten 2009: 40).

---

⁴ Eide 1992: 22

Når det gjelder nyhetsdekking av en krise, er det først etter at en journalist har prioritert, fortolket og tilrettelagt for en sak eller en hendelse, at krisen blir en nyhetssak (Lippe 2006: 144). Felles for nyhetsaktuelle hendelser er at de må oppfylle visse kriterier for at journalisten velger å prioritere nyheten i det hele tatt. Jeg har valgt å vektlegge faktorer som er avgjørende for nyhetsverdi. Jeg kunne også ha tatt med nyhetskriterier, men valgt å forholde meg til disse da det ikke er mediernes dekning som er hovedfokuset for oppgaven min. En huskeregel er *VISAK*: **V**esentlig, **I**dentifikasjon, **S**ensasjon, **A**ktuelt og **K**onflikt (Olsen, Mathiesen og Boyesen 2008: 92). Nå vil jeg liste opp de mest sentrale kriterier for at en nyhet skal ha nyhetsverdi. Avgjørende faktorer til nyhetsverdi er derfor: *relevans* (relevant for publikum, noe som angår deres hverdag), *forståelse* (forenkle nyheter slik at den når flest), *identifikasjon* (mulighet for å identifisere seg med hendelsen/involverte), *personifisering* (mennesker er mer interessante enn saker), *sensasjon* (søker det uventete og oppsiktsvekkende framfor normalen) og *konflikt* (strid og uenighet ”fenger” mer enn fred og harmoni) (Lippe 2006: 145, Østlyngen & Øvrebø 1998). Disse faktorene vil underbygge hvordan Kenya-ulykken fikk sin nyhetsverdi. Samtidig vil jeg ikke utelukke at det er redaksjonene som avgjør hva som er nyhetsverdige ut i fra deres yrkesnormer og hvordan journalistene arbeider (Lippe 2006: 145).

Selve nyhetsutvalget som vi finner på TV, i radio og i aviser vil påvirkes om det er en lokalsak eller ei, og av konkurransen mediene har seg imellom (Lippe 2006: 147). Men jeg vil likevel bruke faktorene som utgangspunkt for analysen av nyhetsbildet av Kenya-skoleulykken. Videre vil se nærmere på tommelfingerregelen til journalister: ”Sannheten Godt Fortalt” (Eide 1992: 95). For at en sak skal selges må den ha harde fakta samtidig som den appellerer på en måte som får leser til å fatte interesse for saken. Spesielt for nettaviser er dette avgjørende, da publikum ofte skummer igjennom overskriftene. Dette vil jeg gå mer inn på under teori om nettjournalistikk.

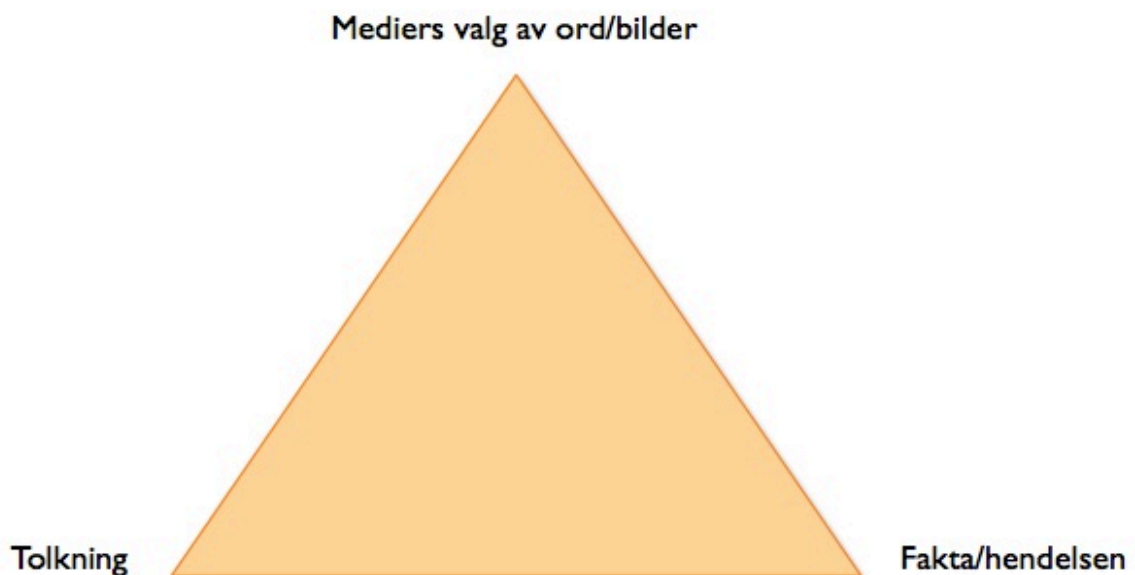
2.2.2. Nyhetens dramaturgi sett gjennom Kenya-skoleulykken

Kenya-skoleulykkens konsekvenser og dens betydning for bearbeidelsen av beredskapsplanverket i skolesektoren i Vest-Agder ga definitivt utløp i media og medierammer.

”Medierammer er gjentatte mønstre av tolkning og presentasjon, og bidrar til å gjøre den enkeltstående begivenheten mer forståelig, fordi den går inn i et mønster vi kjenner” (Røe-

Mathisen 2010: 53, Allern 2001: 68). Medierammer er altså tolkningsrammer som journalistene bruker for å skape nyheter.

Modellen til Lippe skal uttrykke at det er ”nyheten som skaper hendelsen” og ikke motsatt (Lippe 2006: 203). Modellen har jeg laget litt forenklet etter en Lippes tilsvarende figur (2006: 203). Jeg vil bruke denne i analysen av Kenya-skoleulykken slik den blir omtalt og forstått i lokalmedia. Dette vil komme spesielt til uttrykk når nye fakta kommer på bordet og når rapporten legges fram.

Figur 2: Modell laget forenklet etter tilsvarende figur i Lippe 2006: 203.

For det første fikk ulykken enorm medieoppmerksomhet og nyhetsdekking. Etter å ha kartlagt tragediens utvikling i mediebildet i form av hendelsesforløp og overskriftsmodeller kunne jeg ha gjort en grundig analyse av nettopp denne utviklingen i form av medierammene som her blir forstått som hvordan nyheten blir fremstilt og hvilken innflytelse media har på hvordan nyheten blir formidlet og forstått.

For det andre, nyhetsrammene skal ikke analyseres her, selve mediedekkingen vil bli anvendt som et bakgrunnstappe for analysen min, ved å se på informantenes opplevelse og holdning av lokalmediene. Jeg skal heller analysere mediens representasjon i samfunnet og den aktive bearbeidelsen og de konsekvensene nyhetsopplagene hadde for Kenya-skoleulykken. For det tredje henger dette sammen med en forståelse av risikobildet. Skolene har opparbeidet seg en del erfaring gjennom årene med ulykker og dødsfall og har derfor gode etablerte rutiner og praksiser omkring dette. Dette er grunnleggende for en institusjon som en skole. Subjektiv

risikoforståelse går på fornemmelsen av utrygghet og da vil avstand spille en rolle slik som den gjorde i Kenya-skoleulykken. Dette vil jeg se på i analysen. La meg nå presentere nyhetsrammen jeg har valgt for oppgaven.

2.2.3. Elendighetsrammen

Kenya-skoleulykken fikk som sagt mye oppmerksomhet av mediene: lokale som nasjonale. Forskjellen er at her var det snakk om en norsk klasse fra videregående på skoletur i Kenya. Det blir med ett mer nært å formidle for norske medier, og det er av samfunnsinteresse. Hvorfor ulykken fikk nasjonal medieoppmerksomhet sier seg selv, dette var en klasse fra Kristiansand, men teknisk sett kunne det vært hvilken som helst klasse i en videregående skole i Norge.

Da det finnes flere nyhetsrammer, har jeg valgt den som passet best i forhold til oppgaven min, altså – *Elendighetsrammen*. Denne omfatter *fallskjermjournalistikk*, *alarmjournalistikk* og *marginalisering*, som er metoder for hvordan vestlige medier dekker kriser og katastrofer (Hallin 1989, Retbøll 1991, Tveiten 2009: 116). *Fallskjermjournalistikk* vil si at journalisten reiser til krisen, dekker den, og reiser raskt hjem igjen. *Alarmjournalistikk* blir anvendt når media ser en krise som nyhetsverdig å dekke. Kriser blir som annet nyhetsaktuelt stoff, vurdert mot hverandre om hva som skal prioriteres. (Tveiten 2009: 116)

Ettersom Kenya-skoleulykkens hendelsesforløp blir mer omfattende og bygger seg opp i både dimensjon og kritikkverdige forhold, anvender også lokalavisen Fevennen en mer kritisk tilnærming i sine nettartikler. Dette vil jeg komme tilbake til i analysen hvor jeg vil trekke fram eksempler fra hendelsesforløpet i Fevennen der det tydelig har blitt et stemningsskifte i nyhetsdekkingen – en mediedramaturgisk profil. For å forklare dette tydeligere i analysen vil jeg trekke fram Gudmund Hernes' *triangelhypotese* og jeg vil bruke modellen ovenfor til å beskrive hvordan triangelhypotesens rolle kan forstås i praksis gjennom nettartiklene. I følge Hernes har mediene en tendens til å stille involverte parter i en konflikt mot hverandre, mens mediene selv kun er arrangøren for konfliktskapingen ved å presentere et syn på saken som de vet vil provosere den andre parten til motangrep og derfor indirekte oppfordre til diskusjon. Denne modellen ble gjerne knyttet opp mot politikken, men til en viss grad passer den inn i forbindelse med Kenya-skoleulykken. (Cappelen Damm)

Dersom det er for få reportere etter en krise som kan dekke saken, er det fare for at den blir for ensartet (*marginalisering*) (Tveiten 2009: 117). Fædrelandsvennen i motsetning til NRK Sørlandet sendte ned en reporter og en fotograf til å dekke nyhetssaken, og hendelsesforløpet nyheten fikk etter dette tyder på at det nyheten fikk en ensartet vinkling ettersom brikkene for ulykken falt på plass. Dette har sammenheng med den kommunikative situasjon som er sentral for min problemstilling. Hvordan krisen blir oppfattet og håndtert går mye på kommunikasjon- og informasjonsformidling, både internt med involverte og eksternt slik som medier og lesere. I analysen vil jeg se på hvordan krisehåndteringen ble opplevd av elever og skoleledelse i form av støtte og utfordringer. Nå som det er redegjort for vil jeg forklare hvorfor jeg har valgt å forstå og analysere ulykken som en krise.

Da kritikken om det manglende internasjonale førerkortet, de for få setene og plasseringen i minibussen kom opp, tok kritikken seg opp og Fevennen med sin samfunnsrolle stilte seg kritisk med et tydelig ønske om en oppklaring og forklaring i dette. Jeg vil referere til Lippes modell, som sett i samsvar med triangelhypotesen i analysen, for å kommentere utfallet i Kenya-skoleulykken. I forbindelse med dette vil jeg også trekke fram Martin Eides oppskrift på hvordan en mediedramaturgi kan arte seg i nyhetsbildet. I følge Eide begynner dramaturgien med at en *konflikt* oppstår. Denne påkaller en *konfrontasjon* for å få en oppklaring som skal gi *ny innsikt*. (Eide 1992: 97) Jeg vil utdype dette nærmere i analysen med rapportens fremlegging og de innsyn jeg har fått som eksempel. La meg nå se på hvordan mediedramaturgien utspant seg i forbindelse med ofrene for Kenya-skoleulykken.

2.2.4. Mediedramaturgi og offerkretsene i Kenya-skoleulykken

Sommerdagen 22.juli i 2011 ble en dramatisk omveltning for det norske samfunn, og trolig endret den også norsk journalistikk. For det er betydelig forskjell på hvor grensene strekes opp i forbindelse med intervjuer i dagens mediesamfunn enn før. Før var nemlig intervjuer fra katastrofer der barn og unge var involvert både uvanlig og uakseptert (Østerud 2012: 281, Vettenranta 2012). I forbindelse med Utøya-massakren, ble hardt skadde ungdommer intervjuet og filmet kort tid etter terroren. (Østerud 2012: 281)

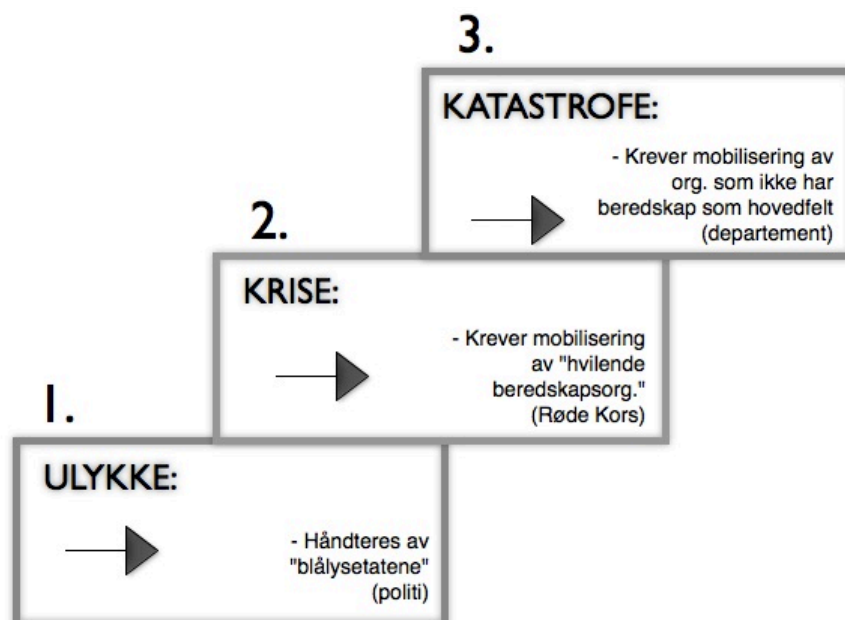
I Kenya-ulykken var det ikke TV-reportasjer og filming som preget saken, men heller nyhetsformidlingen på nett i form av tekst, vinkling og bildebruk. ”Den etiske grensen blir overskredet når sørgende unge blir oppsøkt og eksponert ufrivillig i jakten på følelsesladde fjernsynsbilder” (Vettenranta 2005: 36). Å fotografere elever som har vært ute for en tragisk

trafikkulykke med dødelig utfall i en fremmed kultur, og i tillegg legge ved deres fulle navn, påkaller et kritisk synspunkt på mediehandteringen. At sjåføren som ble dømt for uaktsomt drap i tillegg ble avbildet, navngitt og intervjuet kort tid etter ulykken lukter utnyttning og syndebygg lang vei. En slik journalistisk praktisering er vanskelig å se for seg kunne foregå i en norsk kontekst. Er det plutselig andre kulturelle forutsetninger som åpner for utprøving av etikkens grenser? Et stemningsskifte i Fevenns mediehendelsesforløp kommer også tydelig fram med et behov om å ilegge sjåføren (og læreren) av minibussen skyldansvar for ulykken, hvilket fort utviklet seg til en personalsak oppimot personangrep. Hva hendte med sundt folkevett og allmenn etikkutøvelse her?

Sentralt i journalistikkens *ethos* er for journalisten å vurdere hva samfunnet bør vite (Eide 2001: 358). Det være sagt så er det i en krise viktig å forholde seg til ofrene på en god og etisk måte. En modell som viser til ofrenes plassering i en krise og hvordan disse skal prioriteres og hvordan mediene skal forholde seg til disse er en ”offerkretser”-modellen (Østerud 2012: 285, Teijo Kuusela (2005) i Raittila et al. 2010). Modellen er krisekommunikasjon i praksis (jfr. katastrofekommunikasjon), og jeg har laget en modell som illustrerer disse ”ringene i vannet” (jfr. vedlegg). Denne vil jeg bruke i analysen min i forbindelse med informantenes prioritering og behandling av lokalmediene da især Fevenns rolle i mediedekkingen av Kenya-skoleulykken. Offerkretser henger nøye sammen med etikk, og jeg vil nå se nærmere på hvilke rolle presseetikken spiller i sorgprosessen til ofrene i Kenya-skoleulykken.

2.2.5. Kenya-skoleulykken formidlet og forstått som ulykke og som krise

Nettopp på grunn av medieoppmerksomheten og de mange tilleggsdimensjonene som kultur og avstand velger jeg gi ulykken en alternativ forståelse. På grunn av dens omfang strekker seg langt lengre enn om den hadde skjedd i Norge og de komplikasjoner og utfordringer dette innebar, har jeg valgt å forstå ulykken også som en krise. Teorirammene for dette bunnar i en modell av Quarantelli (1987) og Ohlson (2000) kalt ”Trappetrinnsmodellen” (Olsen et al. 2008: 48). Jeg utformet selv denne teoretiske rammen i ”Shapes” (et Apple-program), som en trappetrinnsmodell nedenfor for å tydeliggjøre forskjellene i nivåene. Hvordan skiller vi mellom en ulykke, en krise og en katastrofe?

Figur 3: "Trappetrinnsmodell" inspirert av Quarantelli (1987) og Ohlson (2000) (Olsen et al. 2008: 48).

La meg så utdype begrunnelsen min for å kunne plassere Kenya-skoleulykken innunder "krise-begrepet". Selve ordet "krise" har betydningen "avgjørende forandring" fra medisinsk opprinnelse, men har i senere tider fått en bredere betydning (Olsen et al. 2008: 49).

Ulykker, kriser og katastrofer er ulike forklaringer på en hendelser. De glir lett over i hverandre da det er nyanserte forskjeller, og det finnes flere ulike definisjoner. I oppgavebesvarelsen min har jeg valgt å vektlegge "Trappetrinnsmodellen" til Quarantelli (1987) og Ohlson (2000) (Olsen et al. 2008: 48). For å gjøre modellen tydeligere og mer forståelig har jeg illustrert teorien som en trappetrinnsmodell.

Av dimensjon og karakter finner jeg det riktig å plassere 22.juli-terroren innunder "katastrofe", da denne hendelsen rokket et helt folk, en hel nasjon og der mobilisering av både departementer og beredskapsorganisasjoner ble satt i gang.

Kenya-skoleulykken er av en langt mindre dimensjon, men selv om den blir betegnet som en skoleulykke, er det mange elementer og tilleggdimensjoner som har virket sammen til å kunne plassere den innunder "krise". Dette vil jeg se nærmere på i analysen. Her ble både Den norske ambassade i Kenya og forsikringsagenter trukket inn, i tillegg til at ulykken skjedde i

en annen verdensdel, i en annen kultur og på en skoletur. Dette vil komme tydeligere til uttrykk i analysen.

På bakgrunn av dette vil jeg videre omtale ”krisen” som Kenya-skoleulykken i oppgaven min, men forstå den som noe mer betydningsfullt og omfattende enn en ulykke, altså som krise, men omtalt som ulykke.

2.3. Beredskap før og etter krisen

“Plans are worthless, but planning is everything.”

- U.S. President Dwight D. Eisenhower⁵

Nå som krisen er satt i en begivenhetsmessig og teoretisk kontekst, vil jeg gå nærmere inn på hvilken rolle god kriseberedskap spiller inn før, under og etter en krise.

Kenya-skoleulykken er selvsagt av mindre omfang og samfunnspåvirkning enn det 22. juli var for nasjonen. Samtidig er dette to veldig forskjellige hendelser, terror på hjemmebane (nasjonal krise) og trafikkulykke i utlandet (lokal krise). Fellesnevneren er hvilke følger de fikk for samfunnsområdene de har betydning for. 22.juli hadde betydning for beredskapsarbeidet og de involverte beredskapsaktørene på nasjonalt plan, mens Kenya-skoleulykken hadde stor innvirkning på skolesystemets beredskapsarbeid lokalt, men spilte også som en tankevekker for andre norske skoler som lett kunne vært i Kvadraturen skolesenters sko.

Beredskapsmodellen vedlagt (jfr. vedlegg 5) beskriver beredskapsplanlegging i forkant og etterkant av en krise. Jeg vil sammenligne denne med beredskapen og krisehåndteringen før, under og etter Kenya-skoleulykken. Modellen er bearbeidet etter utgangspunktet fra J. Twigg, (2004) (Allindary 2014). Jeg vil oppsummere den i teksten og kommentere dens relevans, og så blir kriseberedskapsmodellen lagt ved som utdypende vedlegg.

Det er altså fire stadier som denne modellen skisserer. Jeg vil bruke disse stadiene som utgangspunkt for evaluering av krisehåndteringen slik den ble opplevd for elever og skoleledelse under og etter Kenya-skoleulykken.

---

⁵ Eisenhower 1957

1. *Det forebyggende stadiet* (mitigation) har som hensikt å redusere konsekvensene av en krise ved å bevisstgjøre samfunnet uttrykt gjennom kontroll og for eksempel ROS-analyser (Risiko-og Sårbarhetsanalyse).
2. *Det forberedende stadiet* (preparedness) har som hensikt å redusere sårbarhet for kriser og blant annet øke samfunnets kapasitet til å forutse og være i stand til å respondere på kriser for å gjenvinne normalsituasjonen. Dette gjøres gjennom å forsterke organiseringen, reglement og klargjøre tidlig advarsler samt å forberede seg på tenkelige situasjonen og planlegge deretter.
3. *Det responderende stadiet* (response) har et overordnet mål som er å redusere risiko for dødelighet da dette er stadiet ulykken har inntruffet. Dette gjøres gjennom umiddelbar hjelp der livredning er førsteprioritet. I tillegg må fundamentale behov dekkes slik som mat, helsehjelp og informering av pårørende, samt redusere sårbarheten.
4. *Det avsluttende stadiet* (recovery) er siste stadiet før sirkelen igjen går sin rundgang. Her er fokuset på langsiktig hjelp, oppfølging og tilrettelegging for at ofrene kan vende tilbake til ”normalen”. Dette gjøres gjennom rehabilitering, med fokus på utdanning, offentlig tjeneste og sosiale omsorg samt levebrød og tilrettelegging i forhold til behov som må dekkes. Her glir stadiet over i *Det forebyggende stadiet* og *Det forberedende stadiet* da man ser hvilke behov som må møtes for å bedre infrastruktur og en risikovurdering av samfunnsforholdene for å avdekke eventuelt nye kriser. (J. Twigg, 2004, Allindiary 2014)

Som modellen viser henger stadiene nøye sammen med dagens risikobilde. Dette spiller også inn i Kenya-skoleulykken hvorpå risikoforståelsen er inne for en endring i etterdønningene av ulykken som ble håndtert, opplevd og forstått som en krise. Vi lever i et risikosamfunn og planlegging må derfor skje i samsvar med en risikovurdering av i dette tilfellet elevreiser. Så hvordan blir risiko forstått og erfart? Det vil jeg nå redegjøre for ved å se på risikosamfunnet og persepsjon av frykt.

2.4. Risikosamfunnets betydning for kenya-skoleulykken

“This is the Age of Anxiety for the reason of the electric implosion that compels commitment and participation, quite regardless of any “point of view”

– Marshall McLuhan⁶

Som McLuhan indikerer er det moderne samfunn preget av usikkerhet, uforutsigbarhet og fornemmelse av fare, mye som en direkte konsekvens av den teknologiske utviklingen.

Beck skriver om risiko som ”the Boomerang Effect”, altså at ingen er trygge fra risikoer, også de som jobber for bekjempelsen av risikoer kan rammes. Det er lett å tenke at fattige er mer utsatte enn rike i risikosamfunnet, men det viser seg at rike har ingen garanti for ikke å rammes, noe annet ville være naivt og urealistisk. (Beck 1992: 37)

Det som er skremmende med risikosamfunnet er at det er skiftende hva vi vurderer som risiko og ikke. Tabloidnyheter påvirker oss i større eller mindre grad, og for noen blir risiko i den sammenhengen et hysteria. For andre kan det dreie seg om total likegyldighet som nærmer seg naivitet. (Beck 1992: 37) 22.juli ble på mange måter en brutal tankevekker for mange nordmenn; at ”vårt lille land” kunne rammes av den type grusomheter var utenkelig for mange, en naiv og farlig tankegang da det aldri har vært noen garanti for at ikke Norge kunne rammes slik som så mange andre vestlige land.

2.4.1. Risiko – en definisjon:

I følge Stig Arne Norhstedt, kan risiko forstås som en ”sannsynlig, mulig trussel eller fare” (Lidskog, Nohrstedt og Warg 2000: 185).

En annen betydning av ”risiko” er på portugisisk ”å våge” (Giddens 2002: 35).

Å reise til et annet kontinent, eller bare det å ”leve” er å våge. Denne teorien ble tatt ut i praksis i forbindelse med elevenes skoletur, som jeg vil se på i analysen.

---

⁶ McLuhan 2013: 10

2.4.2. Særtrekk ved risiko:

1. Øker risikoen i dagens samfunn eller er det bekymringen som tar overhånd?
(*Uenighet om risikospørsmålet.*)
2. Mennesker bekymrer seg over forskjellige usikkerhetsmomenter.
(*Ulike risikoforhold.*)
3. Ikke-synkronisert kunnskap og handling i forhold til risiko. Risiko innebærer at handling og kunnskap ikke nødvendigvis samsvarer.
(*Uenighet om risikopersepsjonen- og håndteringen*)

(Olsen et al. 2008: 81, Douglas & Wildawsky 1983: 1).

2.4.3. Risikopersepsjon og oppfatningen av frykt

”The media, the corporations, the politicians have all done such a good job of scaring the American public. It’s come to the point where they don’t need to give any reason at all”
– Michael Moore⁷

Hvordan mennesker forstår og fortolker nyheter er interessant og lærerikt i forhold til effekten nyheter har på samfunnet. Prosessen som tar for seg hvordan nyheter oppfattes, formidles og fortolkes kalles resepsjonsstudier. Siden tekster (alt fra nettpublikasjoner til TV-reportasje) er polysemiske innebærer det ulike fortolkningsmuligheter avhengig av faktorer som blant annet alder og kjønn. (Vettenranta 2005: 65).

Risikopersepsjon springer ut fra kognitiv psykologi og viser til menneskers oppfatning og vurdering av risiko. Opplevd risiko og hvordan mennesker forholder seg til risiko har en sammenheng, men mye vil avhenge av subjektiv oppfattelse og kulturell ramme. Mennesker reagerer svært forskjellige ut i fra hva de vurderer som mulige farer eller trusler (Lidskog et al. 2000: 77). Risikopersepsjon i praksis antas å ha innvirkning på menneskers atferd og følgelig stor fare for menneskelig feilhandling. (Olsen et al. 2008: 79ff).

For å få en forståelse av disse begrepene vil jeg henviser til Michael Moores dokumentarfilm *”Bowling for Columbine”* (Moore 2002), som tar for seg historien rundt skolemassakren på Columbine High School, men også hvilken makt frykt og risiko har på samfunnet for øvrig.

---

⁷ Moore 2002, *Bowling for Columbine*

Selv om Norge på langt nær ikke har samme problem med vold og skyting, er det likevel blitt en trussel for samfunnet her også i takt med samfunnsutviklingen.

In providing a deeper understanding of violence and the industry of fear, such documentaries enable us to question how fear is woven into the fabric of U.S. society, blankets our freedoms and sense of safety, enhances suspicions of the "other," and prevents us from critically interrogating its roots or the institutions that manufacture it (Jasis & Jasis 2003:132)

Denne uttalelsen setter frykt og risikopersepsjonen på spissen. Michael Moore viser og forteller hvordan media også velger hva de skal dekke, og vi kjøper det. Og denne frykten er inntektsskapende for industrier som har som oppgave å beskytte mot risikoene, fryktene og monstre under sengen. Skoleskyting er heller ikke noe som har vært et stort problem og grunn til frykt i Norge tidligere, men som etter påvirkning fra andre nasjoner og kulturer stadig blir en større trussel og tikkende bombe. Det er mange faktorer som påvirker vår risikoopplevelse. Jeg vil benytte meg av en modell som beskriver en studie fra 1982 utført av Slovic, Fischhoff & Lichtenstein (1982) da den viser at det er tre faktorer som påvirker menneskers risikoopplevelse. Jeg vil bruke den som underliggende bakgrunnsstoff i forhold til analysen. (Olsen et al. 2008: 86):

Frykt kjennetegnes gjerne ved mangel på kontroll og medførende alvorlige konsekvenser der overbevisningen er at risiko øker og blir vanskeligere å redusere. Vi ser det daglig presentert gjennom mediene i form av blant annet kriminalitet.

Ukjent risiko gjenkjennes ved at den ikke kan plasseres fordi den foreløpig er en skjult fare. Denne type risiko kan for eksempel være strålingsfare.

Personlig og samfunnsmessig eksponering kjennetegnes ved at det er mennesker som blir utsatt for trusler. Sentralt for denne type risiko er gjerne trafikkulykker.

(Olsen et al. 2008: 86):

Media er med på å underbygge frykt. Dersom vi kan forstå avstanden ved at nordmenn er involvert i en ulykke skaper det identifikasjon og graden av alvor synker dypere inn i oss. Vi tolk ikke bare konflikter, kriser og trusler gjennom informasjon, men også gjennom fiksjon. Vårt mediesamfunn består av begge sidene og er et resultat av når fiksjon og fakta blandes.

Moore selv er innforstått med at det er Columbine-skolemassakren fra 1999 som står bak dagens fryktsamfunn i USA (Moore 2002). Og det er nettopp skoleskyting som er en av de

største truslene og varselampene for den nye beredskapsplanen til VAF, som jeg vil se nærmere på.

Dette teoristoffet vil anvendes i analysen med tanke på Kenya-skoleulykkens betydning for skoleberedskapen i videregående skoler på Sørlandet som har sammenheng med risikokommunikasjon som jeg nå vil se nærmere på.

2.5. Risikokommunikasjon

Tillit og troverdighet er utfordringer som er sterkt knyttet til risikotemaet og usikkerhetshåndtering. (Beck 1992: 46) Risikosamfunnet kan i sammenheng med kunnskapstilnærming også forstås som bygget på mediene, vitenskapen og informasjonssamfunnet. Internett med sitt mangfoldige informasjonstilbud blir av enkelte kalt ”informasjonssamfunnet” (Vettenranta 2007: 202, Østerud 2004).

2.5.1. Risikokommunikasjon – en definisjon:

I forbindelse med selve usikkerhetshåndteringen, står risikokommunikasjon sentralt. Risikokommunikasjon kan forstås som en kontinuerlig prosess for å kunne være forberedt for en ulykke eller krise. Krisekommunikasjon (som jeg vil komme innpå senere i teorien) omfatter budskap og informasjon som blir gitt når krisen har inntruffet. (Ferrante 2010: 38)

Risikokommunikasjon vokste fram med industriutviklingen (Lidskog et al. 2000: 34) og kan deles opp i to grupper: proaktiv risikokommunikasjon og retroaktiv risikokommunikasjon. Proaktiv risikokommunikasjon omfatter informasjon til befolkningen fra myndigheter og industrier før en ulykke eller hendelse inntreffer. Retroaktiv risikokommunikasjon er informasjon som blir formidlet etter en ulykke eller hendelse (Lidskog et al. 2000: 35ff).

2.6. Krisekommunikasjon

*”Uten god kommunikasjon blir krisehåndtering nesten umulig”
(Olsen et al. 2008: 58)*

Typisk for en krise er at den kjennetegnes ved sin uventete adkomst og negative utfall, og den påkaller og tilskriver derfor et ”kriseansvar”. Dette vil ha konsekvenser for interessentenes holdninger mot den ansvarlige, det være seg en organisasjon, institusjon eller selskap. (Coombs 2012: 152ff). Når en ulykke rammer, har mennesker et behov for en

årsaksforklaring, og har derfor en tendens til å finne noe eller noen å tilskrive (attribuere) skyldsansvaret og plassere årsak(ene) på (Coombs 2004: 267).

2.6.1. Krisens ansvarlige – Attribusjonsteori

Coombs reduserer fokus på *attribusjonsteorien* (ansvarstilskrivelse) ved å fremme *stabilitet*, *kontrollerbarhet* og *locus*. *Stabilitet* refererer til at en person ofte er i media, og derfor lettere å pålegge ansvaret. *Kontrollerbarhet* referer til hvorvidt personen kunne kontrollere situasjonen. Er denne svak er det lettere at personen får skylden for hendelsens årsak. *Locus* referer til en årsak er koblet til en person (*intern locus*) eller om årsaken er knyttet til noe ved situasjonen (*ekstern locus*) (Johansen og Frandsen 2008: 235). Dersom årsaken tufter sterkt mot intern locus, er det sannsynlig at personen får skylden. (Johansen og Frandsen 2008: 234ff). Jeg vil bruke attribusjonsteorien i forbindelse med analysen av dataene i forhold til skyldspørsmål og ansvarlighet.

Anvendt attribusjonsteori i krisehåndtering, er kjent gjennom forskningsprosjektet *SCCT (The Situational Crisis Communication Theory)* (Coombs 2012: 152, Ahluwalia, Burnkrant, og Unnava, 2000; Dawar & Pillutla, 2000; Dean, 2004, Folkes, Koletsky, & Graham, 1987,; Härtel, McColl-Kennedy, & McDonald, 1998). Med tanke på PR, har SCCT anvendt attribusjonsteorien i utviklingen og utprøvingen av anbefalinger og råd for bruk i krisehåndtering. I forbindelse med omdømmebygging bruker SCCT attribusjonsteorien til evaluering av omdømmerisiko etter en krise for å kunne komme med anbefalinger av strategier ut i fra resultatene av risikoområder. (Coombs 2012: 152ff) Hadde oppgaven vært større enn 30 poeng ville jeg anvendt denne i en analyse av ROS-analyser (Risiko- og Sårbarhetsanalyser).

2.6.2. Media – krisekommunikatørens medspiller og motspiller

I etterkant av en krise, ser også krisehåndterere nytten av å bruke massemediene som et gode. For å kunne nå fram til publikum med rask og riktig informasjon, nettopp for å unngå rykteflommer og falsk panikk, er krisehåndterere avhengig av mediene. Men nettopp fordi mediene får tilgang til informasjon, er krisehåndterere også skeptiske til massemediene fordi de har så mye makt og så mange midler de kan anvende til sin fordel. Likevel har krisehåndterere i motsetning til organisasjonsmedlemmer (sykepleiere, leger, lærere) større innsikt i å se på mediene som en medspiller og ikke en motspiller. (Olsen et al. 2008: 107) Dette vil jeg komme innpå i analysen av (samarbeids)forholdet mellom VAF, Kvadraturens skoleledelse og lokalmediene.

Krisekommunikasjon står sentralt i krisehåndteringsarbeid, og krisekommunikasjon er en stor og viktig ansvarsoppgave i en krise. God krisehåndtering knyttes til tillit og tillit knyttes til god krisehåndtering. Krisekommunikasjon og krisehåndtering bør bygge på tre fundamentale elementer: *empati*, *timing* og *logistikk* (Olsen et al. 2008: 196). I retorisk teori (retorikken), kan dette forstås som *ethos* (empati), *logos* (logistikk) og *pathos* (timing). I en krise signaliserer *omsorg* og kriseteam noe av det viktigste involverte personer trenger, og det har en symbolsk verdi for disse i form av at noen viser at de er der for dem som trenger å bli sett, hørt og ivaretatt. Det vil raskt slå tilbake på en kriseledelse dersom omsorgspersoner svikter når det gjelder som mest. Ikke bare rammer det omdømme, men også den respekt, tillit, troverdighet og ansvarlighet som en kriseledelse skal inneha. (Olsen et al. 2008: 197). Dette ble et kritisk punkt for noen av de involverte elevene i Kenya-ulykken, som jeg vil vise i analysen av dataene jeg har samlet omkring dette.

Timing er også et viktig moment i krisekommunikasjon. Dette er viktig for å stanse rykter, nå publikum med riktig budskap og forhindre at spennet mellom opplevd virkelighet og faktisk virkelighet reduseres (Olsen et al. 2008: 197). *Logistikk* er viktig i forhold til budskapet som skal formidles. Riktig og viktig bakgrunnsmateriell og informasjon må anskaffes og formes slik at budskapet blir best mulig formidlet. I tillegg brukes logistikk i den forberedende fasen, altså selve beredskapsarbeidet. (Olsen et al. 2008: 198)

2.7. Journalistikk og kenya-skoleulykkens nyhetsbilde

2.7.1. Medievridd samfunn

“Today the mass media are inescapable and people feel slightly less alive when unhooked from long lines of news and entertainment”
– James W. Carey⁸

Begrepet *medievridd samfunn*, ble utviklet av Gudmund Hernes, maktforskeren som var opptatt av å retorisk nyhetsproduksjon og mediestrategi. Samfunnet har utviklet seg fra et informasjonsfattig et til et informasjonsrikt (Hernes 1978: 182, Tveiten 2009: 43). I følge

---

⁸ Carey 2009.

Hernes, omhandler debatten om media spesielt tre temaer: struktur, strategier og innhold til media.

I oppgaven er mitt fokus på nettartikler fra Kenya-ulykken. Jeg har valgt den sørlandske lokalavisen Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet som distriktskontor for Agder-fylkene i analysen av mediedekkingen av Kenya-skoleulykken. Disse er gjort rede for i hendelsesforløp og overskriftmodeller (jfr. vedlegg).

(...) modern communications have drastically altered the ordinary terms of experience and consciousness, the ordinary structures of interest and feeling, the normal sense of being alive, of having a social relation (Carey 2009: 1).

Det er ikke nytt at internett med sin teknologi og globaliseringsrolle byr på både muligheter og utfordringer, og dette har betydning for journalister som publiserer nettartikler. Konkurransen mellom mediene øker i takt med hyppige publiseringer og oppdateringer. Hyppige nettpubliseringer er et sentralt punkt som skiller nettartiklene fra papiravisene. ”Nyheter opplyser, samtidig som lysten på spenning pirres”, skriver Soilikki Vettenranta (2005: 17).

Når en krise inntreffer er den som regel uventet, og informasjonsbehovet er stort. Deadlines er tettere og publiseringspresset tøffere og således må redaksjonene ta raske beslutninger med tanke på hva som skal publiseres. Da er det gjerne også at en del artikler må oppdateres i etterkant når ytterligere informasjon kommer eller må korrigeres. En ”rå-publisering” etterfulgt av en oppdatering kan påvirke leserens overveielse av en nyhetssak. (Østerud 2012: 250). Jeg mener at denne kunnskapen også kan anvendes for en ulykke som er av betydningsfull karakter for samfunnet., spesielt på det lokale planet. Den lokale mediedekkingen av Kenya-ulykken bar preg av hyppige nettpubliseringer med informasjon som vil komme til uttrykk i hendelsesforløpene for Fevennen og NRK Sørlandet og i overskriftsmodellene. I analysen vil disse hovedsakelig bli brukt til å beskrive sakens utvikling og stemningsskifte i mediebildet. Både hendelsesforløpene og overskriftsmodellene blir lagt ved som vedlegg.

2.7.2. Krise som nyhetssjanger

Kenya-skoleulykken skapte stor nyhetsinteresse på hjemmebane i lokalsamfunnet og ble lokalmedienes ”mediebegivenhet”. Den ble indirekte stemplet som en nyhet innenfor krisesjangeren med tanke på omstendighetene og konsekvensene. Ettersom flere og flere kritikkverdige forhold kom til overflaten, bestemte Fædrelandsvennen å sende ned en reporter og en fotograf for å dekke saken fra dens faktiske globale kontekst. Underforstått: en lokalavis i en global kontekst i møte med fremmed kultur.

I Kenya kom Fædrelandsvennens utsendte raskt i kontakt med kenyanske vitner og involverte elever og lærere, som ga nøkkelinformasjon til nettpublikasjoner, som nordmenn – særlig Kristiansandere og Venndøler – kunne lese om og få raskt innblikk i krisen, og en dypere forståelse av kenyansk kultur. Uten dagens teknologi som gir mulighet for nettaviser, hadde ikke samfunnsborgerne fått informasjon like raskt, og globaliseringsprinsippet her er uvurderlig i ulykke-/krisesituasjoner der informasjonsbehovet er enormt, spesielt når de inntreffer utenfor norske landegrenser. ”*Krisenyheter* kan også (red. katastrofenyheter) dreie seg om situasjoner som innebærer plutselige omstillinger, dramatiske hendelser og psykiske påkjenninger” (Vettenranta 2005: 21)

Som tidligere antydnet spiller kultur en sentral rolle i globalsamfunnet. Maria de Fatima Oliveira mener at det flerkulturelle aspektet burde spille en større rolle i en krise da de flerkulturelle elementene gjennomsyrrer enhver side ved en krise. Sriramesh & Duhé (2009) påstår videre at kultur burde bli ansett som en sammenheng med PR-utøvelse og det globaliserte markedet (de Fatima Oliveira 2013: 258). Da Fædrelandsvennen reiste ned til Kenya og i nyhetsdekkingen videre, tyder det på at den nye konteksten (jfr. kultur) også åpnet for andre ”kjøreregler” for utøvelse av journalistikk i forhold til presseetikk. Dette vil jeg se nærmere på i analysen av informasjonsdataene jeg har anskaffet i forhold til Fædrelandsvennens utøvende rolle under Afrikas sol.

I analysen min av hvilken rolle kultur spilte i forbindelse med Kenya-ulykken, vil jeg anvende disse perspektivene i analysen. Videre vil jeg se på Kenya-skoleulykkens lokale medievirkelighet i en fremmed kultur.

2.7.3. Kenya-skoleulykkens lokale medievirkelighet i den globale landsbyen

Vi lever i et samfunn gjennomsyret av massemedier og gjennomdynket av informasjon. Til gjengjeld har vi aldri før vært så samfunnsengasjerte og samfunnsorienterte som nå. Teknologiens utvikling har gitt oss større global innsikt. Internett og sosiale medier minsker landegrensener og reduserer terskelen for samfunnsdeltakelse og sosiale kretser. Vi har blitt ”glokale” fordi vi er i hjemlige trakter, men samtidig i den globale verden via det teknologiske og virtuelle, når vi googler, twitrer, blogger, skyper, poster, skriver mail og leser nyheter (Vettenranta 2007: 25).

Vi blir mer involvert i andre liv enn før, selv om vi ikke kjenner dem (McLuhan 2013: 10). Verden blir mindre med flere muligheter, men også flere utfordringer. (Carey 2009: 88). Vi lever i en stadig mindre verden, men i en stadig større ”global landsby”. McLuhans metaforbegrep ”the global village” tilsier at teknologien betyr en global kobling mellom mennesker og kulturer til et samlingspunkt – en global landsby. I analysen vil jeg se på hvilken rolle dette spilte under og etter Kenya-skoleulykken. La meg nå redegjøre for lokaljournalistikken, den vil nemlig spille en sentral rolle i analysen der medieoppslagene blir tatt opp til diskusjon i lys av empirien som har kommet fra under intervjuene.

2.7.4. Lokaljournalistikk

Lokal journalistikk er mindre utforsket enn riksdekkende medier. Har lokalmediene egne agendaer de følger? Hadde NRK Sørlandet og Fædrelandsvennen en agenda som utgangspunkt i mediedekkingen av Kenya-skoleulykken? (Tveiten 2009: 166).

Lokalavisene og lokalmediene har en viktig funksjon i å skape tilhørighet i lokalsamfunnet. Sentralt her står symbolikk, identitet, fellesskap og trygghet. Men i tillegg tilrettelegger lokalmediene for at en samfunnsborger føler tilhørighet til lokalsamfunnet sitt ved å delta i nyhetsbildet og blir engasjert av sakene det skrives om. Dette styrker både følelsen av identitet og tilhørighet. For et lokalsamfunn er det lokalavisene som er hovedinformasjonskanalen som tar opp betydningsfulle saker som lokalsamfunnet må vite om. Her er fokuset på nettopp det lokale, det som menneskene kan føle nærhet til og identifisere seg med. (Røe Mathisen 2012: 30ff)

Samtidig som lokaljournalistikken har likhetstrekk med nasjonale medier, har likevel lokaljournalistikken et dilemma når det gjelder *journalistens yrkesrolle og hvordan denne*

skal fylles. Dette har med nærhetsrelasjon til lokalsamfunnet samt bevare relasjoner til aktører med mer makt. Jeg velger å fokusere på lokalpressens rolle som ”lim og lupe”. Altså at lokalpressen skal være ”som binder folk i lokalsamfunnet sammen, og som bygger opp under folks tilhørighet og identitet med lokalsamfunnet” (Røe Mathisen 2010: 37). Den andre siden av lokalpressens oppdrag er å være kritisk, altså se på saker og hendelser med kritiske øyne for samfunnets skyld. Men denne balansegangen er ikke enkel, og det er også tydelig i empirien og medieoppslagene som jeg vil se mer på i analysen.

2.7.5. Nettjournalistikkens mangfoldighet og betydning for Kenya-skoleulykken:

*”Nettets journalistikk pirrer og tilfredsstill
nysgjerrigheten mer enn papirets informasjon”*

– Martin Eide⁹

Digitale medier, slik som nettaviser, gir uendelige muligheter ved å kunne anvende smarte og effektive løsninger: nyheter kan publiseres og oppdateres umiddelbart, videoer og musikkklipp kan legges ut i en artikkel (*multimodalitet*) og trådene i en nyhetssak kan samles ved hjelp av hyperlenker og anbefalte lenker. Joshua Quittner introduserte begrepet *sudden narrative* om internett, fordi internettet inviterer til raske, dramatiserte historier, nettopp fordi leseren ofte er innom bare for å sjekke overskriftene og rask oppdatering på informasjon. På nett blir reporterne mindre objektive og mer subjektive, for lesernes oppmerksomhet er mer utsatt her. Quittner mente også at man ikke burde forsøke å gjengi avis på nett, men utnytte de mange mulighetene datamaskinen og nettet utgjør til sammen som et multimodalt, selvstendig medium. (Eide 2001: 356).

Nettet gir også mulighet for et deltakende og samlet leserpublikum; nyhetssaker kan deles via sosiale medier og blogger, innlegg kan kommenteres, og journalistene kan tipses. Således er nye medier fellesskapsbyggende (Eide 2001: 357). Dette er tatt med for å vise hvordan nettjournalistikk skiller seg ut fra andre type journalistikkformer, hvilke muligheter og utfordringer den kan by på. Online journalistikk (nettjournalistikk) kan forstås som en fjerde type journalistikk, ifølge Mark Deuze (Deuze 2000, Eide 2001: 357). Mitt fokus i analysen vil være hovedsakelig nyhetens utvikling i mediebildet og hvordan dette synliggjøres i overskriftene. Hadde jeg valgt en medieanalyse og heller gå i dybden på nettartiklene ville jeg

---

⁹ Eide 2001: 356

inkludert teori om nettjournalistikkens beskrivelsesmakt. Men siden dette ikke er fokus og vesentlig for min vinkling og problemstilling har jeg valgt det vekk til fordel for annen mer relevant og anvendelig teori for oppgaven min.

2.8. Oppfatning av medias rolle i kenya-skoleulykken

2.8.1. Krisens faser

Utviklingen i en krise skjer raskt og den er ofte kaotisk og dramatisk. Krisens faser er illustrert i figuren under i samspill med mediernes faser, som jeg har laget etter inspirasjon fra Jordan-Meier (2011: 44), hvor den også er ment anvendt i forhold til mediernes faser. Jeg ville tydeliggjøre samspillet mellom krisens faser og mediernes faser og har derfor slått dem sammen i tillegg med noen egne punkter jeg har tatt med. Dette vil jeg begrunne ytterligere under metode.

Jeg vil gjennom analysen utdype modellen mer i hva hver fase omfatter med eksempler fra empirien. Jeg vil bruke denne modellen som analysemodell for analysen og vil utdype krisens faser ytterligere der.

Når det gjelder mediernes faser, så er det en gang slik at mediene kommer vi ikke utenom, vi må forholde oss til dem, verken vi vil eller ei. I en krisesituasjon står de sentralt i formidlingen av nyheten og deres vinkling og forklaring vil påvirke våre fortolkninger og våre holdninger til krisen. (Olsen et al. 2008: 50)

Figur 4: Modell er inspirert av Media Skills' figur (2004) som anvendt i Jordan-Meiers "The Four Stages og Highly Effective Crisis Management: How to Manage the Media in the Digital Age." (Jordan-Meier 2011: 44) og ellers inspirert av krisens faser og medienes faser. Bilder er fra Colourbox (jfr. litteraturliste).

2.8.2. Medienes faser

Medienes faser henger altså tett sammen med krisens utvikling. "Uansett hvor skeptiske vi måtte være til media i utgangspunktet, er det der de aller fleste vil søke etter troverdig informasjon om hendelsen" (Olsen et al. 2008: 50). Jeg vil derfor benytte de ulike stadiene og sammenligne opp mot hverandre i analysen siden de komplimenterer og utfyller hverandre og derfor gir en bedre forståelse av krisebildet i helhet og punktvis. Slik det kommer til uttrykk nedenfor, utgjør medienes faser fem punkter som jeg vil vise til i analysen.

1. "Søke-og-kave-fasen"

Krisers utviklingsløp betyr at media, myndigheter, ofre og pårørende gjennomgår flere faser preget av utfordringer og problemer. Den første fasen er preget av mye kaos som gjør det vanskelig å definere selve krisen og omfanget av den, og om det er en krise i det hele tatt. Og det er her det vil være avgjørende om det vil bli en god og vellykket krisehåndtering. Dette vil avspeile om beredskapsarbeidet i forkant har vært nøye planlagt, forberedt og gjennomgått. Å vente for å kanskje innhente litt mer informasjon kan være kostbart, for tillitsbrudd, sikkerhet og omkostninger. (Olsen et al. 2008: 143ff).

2. "Ryktefasen"

Denne fasen trår raskt til etter søke-og-kave-fasen. Informasjonsmangfoldet og informasjonsbehovet er enormt, folk "vil ha mer informasjon", men fortsatt mangler oversikten. Informasjonen kommer gjennom mange kanaler som man ikke har kontroll over, mye takket være sosiale medier som Facebook og Twitter, og mobiltelefon. Mobiltelefoni gir mulighet til å ta direkte kontakt med medier, kriseledelse, ofre og journalister. Slike trafikkmengder som telefonsamtaler og henvendelser, er det de færreste som er forberedt på. Det behøver heller ikke være media som er den største utfordringen, det kan minst like gjerne være pårørende og kollegaer. Her må kriseledelsen innfri forventningene om å ta kontroll på informasjonsstrømmen ved å aktivisere beredskapsplanen. (Olsen et al. 2008: 143ff).

3. "Helter- og-skurker-fasen"

I denne fasen har journalistene fått blod på tann, og jakten på de gode kildene. Medias oppgave er ikke bare å informere, men å sette perspektiv på en nyhetshendelse. "Medias samfunnsoppdrag innebærer altså en viss kritisk avstand fra til den historien krisehåndtererne vil formidle" (Olsen et al. 2008: 174). I tillegg har media en tendens til å forenkle saker som ulykker og kriser og ser ikke de større forholdene i en krise. Ulike perspektiv og overbevisninger også en mangelvare i medienes kriseformidling. (Olsen et al. 2008: 175).

Det er også *identifikasjonsfasen* hvor bilde og navn blir offentliggjort. Jeg vil ikke vektlegge dette i stor grad i analysen da denne fasen ble presentert langt tidligere i prosessen. For media er det viktig å formidle vesentlig informasjon til samfunnsborgerne. Journalistenes syv hjelpere spiller inn her: "hvem, hva, hvor, når, hvordan, hvorfor". For å kunne dekke en sak fullt ut, er det viktig for media å gjøre rede for "hvem" ved å navngi og avbilde de involverte. Til gjengjeld vil dette kunne være en belastning for pårørende, men vil engasjere samfunnet som får et mer realistisk og personlig forhold til saken. (Olsen et al. 2008: 180) Det er opptil

pressen å være grensesetterne her (Olsen et al. 2008: 181), men etisk sett signaliserer VVP at journalistene må trø varsomt. Dette vil jeg komme tilbake til i analysen av ulykken der flere av elevene var under norsk myndighetsalder da ulykken inntraff.

4. "Kritikkfasen"

Som vaktbikkje og den fjerde statsmakt vil media etter å ha fått større oversikt over en krise, selv plassere skyldsansvaret på "syndebukken". Er det en menneskeskapt katastrofe, er det lett for mediene å plassere skyldansvaret på en ansvarlig person (Olsen et al. 2008: 49). Mediene venter ikke til sluttresultatet, men gransker heller selv forholdene. Her skal de kritiserte få mulighet til å forsvare seg (jfr. imøtegåelsesretten). Som regel er det flere forhold som til sammen har gitt utfall til en krise, men det blir vanskeligere for media å fortelle, hvilket vil bli ytterligere redegjort for i analysen min. (Olsen et al. 2008: 183)

5. "Avslutningsfasen (?)"

Dersom en nyhet ikke kan oppdateres i form av bilder, personlige skildringer eller oppsiktsvekkende opplysninger, mister media interesse for saken og nyhetskriteriene ebber ut. Den private sorgen og kollektive smerten vedvarer, og ved begravelser blusser nyhetssaken igjen opp, men det dramatiske og personfokuserede stilner mer eller mindre her i avslutningsfasen. (Olsen et al. 2008: 183). Likevel velger jeg å stille spørsmålstegn ved denne fasen nettopp fordi lokalmediene finner nye saker som kan kobles direkte til eller være direkte utslagsgivende av Kenya-skoleulykken. Et eksempel på det var ulykken i Kenya der Valdres folkehøgskolen var involvert og to ungdommer og en bussjåfør omkom. Ulykken var nærmest identisk til Kenya-skoleulykken ved Kvadraturen skolesenter og Fevennen laget en sak på dette, som jeg vil komme nærmere innpå i analysen.

Et annet eksempel er VAF sitt ferskeste bidrag til beredskapsarbeidet for de videregående skolene med utviklingen av en app for beredskapskoordinatorer der beredskapsplan og kontaktinfo skal være lett tilgjengelig når ulykken er en realitet og sentrale personer må tilkalles fortst mulig. Behovet for en slik app kom fram i forbindelse med erfaringene fra Kenya-skoleulykken som fant sted i vinterferien hvorpå mange av de ansatte var bortreist og derfor ikke så tilgjengelige som man kunne håpet på. Alt dette vil komme tydeligere fram i analysen av hendelsesforløpene i de ulike lokalmediene og informasjon (empiri) fra ulike involverte parter. I forbindelse med lokalmedienes dekning nevnte jeg innledningsvis "Vær Varsom-plakaten" og jeg vil nå avslutte teorien med å se nærmere på presseetikkens rolle i og betydning for Kenya-skoleulykken.

2.9. Presseetikk og sorgprosessen i kenya-skoleulykken

Det er presseetikken jeg vil bruke i analysen av lokalmedienes opptreden mot ofrene, men jeg velger i tillegg å trekke linjer til nærhetsetikken, hvor Knud A. Løgstrup og Emmanuel Levinas er sentrale filosofer. Deres utgangspunkt og fokusområde i etikken er rettet mot ”ansvaret for den andre”.

Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre uden at han holder noget av dets liv i sin hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede man uddyber eller hæver. Men det kan også være forførdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andres liv lykkes eller ei (Vettenranta 2007: 93, Løgstrup 1991: 25).

Dersom en journalist skal dekke en sak, innebærer det naturlig nok et møte med sentrale personer i saken. (Lippe 2006: 58). Dette vil jeg knytte opp mot journalistenes presseetikk i form av ”Vær Varsom-plakaten” (VVP) som ble introdusert innledningsvis.

2.9.1. Etikens grenser i journalistikk

”Nyhetsjournalistikkens etiske idealer kan være vanskelige å oppfylle i en katastrofesituasjon” (Østerud 2012: 281). Nyhetsredaksjoner påvirker samfunnets meningsdannelse ut i fra hvilke saker de ”fronter” og hvilke de legger vekk.

Tillit og troverdighet har en klar rolle når journalisten og informanten møtes til intervju. Her er det ulike interessebehov, og igjen spiller nærhetsetikken inn. Hvordan journalisten framstiller seg selv vil ha innvirkning på hans/hennes tillit og troverdighet utad. (Lippe 2006: 60)

Ulike utviklingstrekk har medverka til auka personorientering i journalistikken, både vektlegging av kritisk journalistikk (pressas vaktbikkjefunksjon) og veksten i etermediene har forsterka personorienteringa i journalistikken. Auka dimensjonering i omtale av kriminal- og ulykkessaker inneber også auka medieeksponering for dei som er berørt (Lippe 2006: 60).

2.9.2. Etikk i privat sorg og kollektiv smerte

En krise byr på flere utfordringer, og her spiller også det etiske aspektet en sentral rolle. VVP er yrkesetiske regler for journalistene, normer og idealer. Men den gir også rom for gråsoner, hvilket betyr at den enkelte journalist må selv avgjøre mellom rett og galt.

Omsorgsrasjonalitet er et etisk forankret fornuftssystem som har det beste for samfunnsborgerne i fokus. Begrepet som Else Skjønberg (Skjønberg 1995, Østerud 2012: 274) introduserte beskriver et systemet er avgjørende for både hvordan vi fortolker og hvordan vi opplever verden. Den er langsiktig, inkluderende og tar utgangspunkt i en virkelighet der samspill, gjensidige forpliktelser, fellesskap og omsorg for sin neste står sentralt (Østerud 2012: 274).

En annen form for tenkemåte er *kulturell rasjonalitet*. Begrepet som Plough og Krimsky (1987) står bak, har en del fellestrekk med omsorgsrasjonalitet, men vektlegger i tillegg tradisjoner, folkelig visdom og med en forankring der demokrati og politisk kultur står sentralt. Dette var spesielt tydelig etter terrorangrepene 22. juli 2011 hvor kulturell rasjonalitet ble anvendt i kommunikasjon av både regjeringen og kongefamilien (Østerud 2012: 275). Empati og verdibudskap stod sentralt her.

Ontologisk trygghet (Giddens 1991, Østerud 2012: 277) omhandler både omsorgsrasjonalitet og kulturell rasjonalitet. Ontologisk trygghet vil si at ens tilstedeværelse i verden er i fokus (Østerud 2012: 278).

Østerud skriver at det er å foretrekke at det er bredden av dekkningen og ikke nærhetsaspektet som er det mest etiske i denne sammenheng. Etter Utøya-massakren formidlet bilder fra Rose-seremoniene og minnestundene fortvilelse, men også samhold og håp. (Østerud 2012: 284, jfr. *Mitt lille land; Minnebok etter 22. juli 2011*). Slik ble både privat sorg og kollektiv smerte formidlet godt balansert. (Østerud 2012: 284) Samtidig skal privatlivets fred overholdes, som i VVP spiller en viktig og sentral rolle (Vettenranta 2005: 37).

Disse begrepene og begrunnelsene står sentralt i en sorgprosess, og jeg vil derfor anvende dem i analysen i forbindelse med informantenes opplevelse av ulykken og forhold til pressen i etterdønningene av Kenya-skoleulykken. Det er viktig for meg å forklare Kenya-skoleulykken som opplevd og forstått krise, gi en forståelse av hvilken rolle risiko spiller, og kartlegge de involverte partene og deres roller for å kunne belyse empiriens unike skildringer og dens betydning for framtidig krisekommunikasjon og beredskap i skoler. Nå som teorien er framlagt vil jeg gjøre rede for hvordan jeg gikk fram for å skaffe empirien og hvordan jeg vil analysere den i en analysemodell jeg har laget.

3.0. METODE

Nå som verktøyene i teorien er fastsatt, vil jeg begrunne valg av metode for oppgaven min. Disposisjonen min for metodekapittelet er å først redegjøre for en forståelse av hva kvalitativ metode og kvalitative intervju er, deretter vil jeg begrunne prosessen med informanter og datainnsamlingen (empiri). Intervjuguiden som jeg brukte som utgangspunkt følger som vedlegg. Videre vil jeg vise hvilke analysemodeller jeg vil bruke i oppgaven min og hvorfor. Til slutt vil jeg reflektere over metodevalget ved å se på reliabilitet, validitet og overførbarhet som variabler. Empiriens betydning for krisekommunikasjon-og beredskapsarbeid videre i videregående skoler blir tatt opp i analysekapittelet.

3.1. Kvalitativ metode

Siden valg av metode avhenger av type problemstilling og perspektiver som skal besvares i et forskningsprosjekt, var det naturlig at mitt valg falt på kvalitativ metode da min problemstilling ikke kan kvantifiseres, men må gå innsikt for å kunne forstå.

”Metoder er framgangsmåter som skal gi svar på spørsmål og sikre kvaliteten i den kunnskapen vi får” (Østbye, Helland, Knapskog og Larsen 2007:12). For å kunne svare på svare på problemstillingen ved å analysere informantenes synspunkter var det et naturlig valg å velge kvalitative intervju. Man kan ikke måle deres synspunkter på en kvantifiserbar måte fordi det her er snakk om personlige opplevelser og erfaringer som de selv har vært en del av. Noe annet ville derfor vært uetisk og respektløst overfor informantene da dette er erfaringer som ikke kan generaliseres. Et case er unikt i seg selv fordi det er en egen sak med en egen historie og følgelig vil også de holdninger og synspunkt som kommer fram være subjektive i stor grad. Allikevel vil det være noen holdninger, meninger og synspunkter som har en del fellestrekk og jeg vil i analysen sammenligne resultatene sådan.

3.2. Kvalitative intervju

Kvalitative intervju har som fokus å søke forståelse og kvalitet og ikke å måle resultatene eller finne en logisk forklaring slik kvantitativ metode gjerne opererer med. Imidlertid kan kvalitative intervju gi fortolkninger da metoden i høy grad fremmer mening. Det er også mulig å endre problemstillingen underveis og den ble konkretisert etter VAF-intervjuene hvor jeg i forkant av intervjuene hadde bestemt case og tema, men ikke utviklet en konkret problemstilling. (Lilledahl & Hegnes 2000) For min del ble det tematittelen som gjennomgikk en prosess fra ”Krisekommunikasjon- og beredskap i videregående skoler i Vest-Agder” til

”Krisekommunikasjon- og beredskap i videregående skoler på Sørlandet” til ”Kaos. Drama. Beredskap” hvorpå jeg landet på ”Når det utenkelige rammer.” Formålet med denne tittelen var å gjøre den litt mer spennende samtidig som den var treffende.

Under intervjuene kom det fram at det var så utenkelig og ufattelig at ulykken kunne skje, så jeg ville spille på det og jeg siden det var en krise passet det bedre å bruke verbet ”ramme” i stedet for ”hender” eller ”skjer”. Formålet med bildet på forsiden er at den skal være en ramme rundt de ulike momentene som oppstår i fasene og som skaper kaos og for å få en oppklaring i det må man komme seg gjennom labyrinten først.

Når det gjelder selve intervjumetoden var det et ypperlig valg for meg da jeg var avhengig av spørsmål og svar- sekvensen fordi da kunne jeg tilegne meg kunnskap og informasjon som hører til fortid, nåtid og fremtid (Ryen 2002: 99). Dette brukte jeg spesielt i forbindelse med gruppeintervjuet per e-post til elevene hvor jeg så på hvordan det har gått med dem og hvilke forbedringspotensialer beredskapsarbeid i videregående skoler har. Dette vil jeg komme nærmere innpå i analysen. Intervju kan også være nyttig til å plassere sammenhenger aspekter ved en krise, slik som Kenya-skoleulykken hvor det kulturelle aspektet spilte en avgjørende rolle i rammeforståelsen av ulykken som en krise som vekket et helt lokalsamfunn (sosialt aspekt) og det etiske stod sentralt (mellommenneskelig aspekt) (Ryen 2002: 99). Dette har med offerkretser, presseetikk og lokalmedia i en global kontekst å gjøre, som jeg gjorde rede for i teorikapittelet og som vil bli analysert i analysekapittelet.

3.3. Forskningskvalitet – validitet, reliabilitet, gyldighet

Kvalitativ forskningshistorie så lyset på begynnelsen av 1900-tallet (Denzin & Lincoln 1994:7-11, Ryen 2002:24). Selv om kvalitative intervju har mange fordeler og derfor sterke sider, blir denne metoden også kritisert da den også har svake sider. Kritikken har sitt opphav i vitenskapsteorien og jeg vil ta for meg hovedinnvendingene mot kvalitative intervju. De svake sidene peker blant annet på at kvalitative intervju mangler dynamikk fordi det er for få personer tilstede i et dybdeintervju. Kvalitative intervju bebreides også for å se vekk fra situasjon og kontekst, altså at man ikke observerer nok. I tillegg kritiseres denne intervjuformen for å ikke fremme det følelsesmessige aspektet, men kun vektlegger det fornuftmessige. Videre kan kvalitative intervju sees på som immobile siden forskeren intervjuer informantene andre steder enn der de føler seg trygge. Kritikken har sammenheng med kvalitativ metodes utvikling. (Ryen 2002:135ff).

For at kvalitativ metode skal vise til forståelse av empirien og sikre kvaliteten er visse kriterier som må oppfylles. Jeg vil vektlegge *reliabilitet, validitet og gyldighet, og generaliserbarhet*. La meg nå forklare viktigheten av deres betydning for oppgaven.

Reliabilitet

Reliabilitet er først og fremst knyttet opp mot reproduserbarheten, samtidig som den har betydning for innsamlingskvaliteten, arbeidet som er gjort med anvendelsen og bearbeidningen av dataene og det er her jeg må være obs på eventuelle feilkilder. Under sitatgodkjenning var det blant annet et sitat som en av elevene var usikker på stemte, så da lot vi det heller være. (Østbye et al. 2013: 27). Siden lokaljournalistikk og kriseberedskap i skolene har blitt lite forsket på, vil jeg påstå at det også vil være lignende saker å forske på og kartlegge for å avdekke kritiske forhold slik at trygghet og en realistisk tilnærming til krisebegrepet og risikoforståelse kan skapes.

Selv om det finnes sterke sider ved å anvende kvalitative intervju, er det også svake sider ved denne metoden som kritiseres. Blant annet kritiseres kvalitativ forskning for sin reliabilitet, siden det bare er noen aspektet ved empirien som fremmes og selve ”Kenya-rapporten” (Undersøkelsesgruppen 2012) og ”VAFs nye beredskapsplan” (Vest-Agder-fylkeskommune 2013) blir brukt som bakgrunnsstoff og til å eventuelt bekrefte eller avkrefte aspekter i oppgaven. Mitt fokus har vært å fremme empirien fra de involverte og ikke rapport og beredskapsplan, men heller se på hva konsekvensene fra Kenya-skoleulykken har for disse.

Validitet og gyldighet

Validitet og/eller gyldighet viser til om den type analyse jeg har foretatt passer til problemstillingen min og om dataene er relevante for besvarelsen av (Østbye et al. 2013: 26). Dette har med at dataene (empirien) og opplysningene (forståelsen) som kommer fram kan bekreftes og forskes på (Lilledahl et.al. 2000). Kritikkk rettes ofte mot validiteten da leseren ikke får samme innpass i hele empirien som forskeren, men får bare se utvalgte deler av datamaterialet. Det fører fort til at virkeligheten oppfattes som forenklet, noe som da blir sett på som kritikkverdigg. Og det er klart at jeg kunne brukt mye mer av de intervjudataene jeg fikk, men tidsmessig og plassmessig måtte jeg begrense meg. Det var viktigere å få fram og poengtere de mest gunstige og aktuelle dataene for å besvare oppgavens problemstilling. Forskere har konkludert med at metodevalg bunner i presisjon og mest gunstig valg i forhold til empirien. (Ryen 2002: 21) Og det er det jeg har vektlagt. Siden elever og lærer blir holdt

anonyme i oppgaven, måtte jeg også gjøre noen justeringer i sitatene slik at informasjonen ikke kunne spores tilbake til den enkelte informant. Validitet rettes mot både analysen, men også til en viss grad om resultatet (Østbye et al. 2013: 26).

Generaliserbarhet

Generaliserbarhet har først og fremst å gjøre med utvalget som skal bidra og representeres i analysen, dette gjelder både antall som deltar og avgjørelsen om hvem som får bidra. Her spiller pålitelighet blant annet inn. (Østbye et al. 2013: 29) Utvalget mitt måtte på et tidspunkt begrenses og da valgte jeg de mest sentrale informantene jeg kunne få tak i og som hadde forskjellige roller under og etter Kenya-skoleulykken. Det ga meg ulike vinkler av saken og som sammen med ”Kenya-rapporten” (Undersøkellesgruppen 2012) og ”VAFs nye beredskapsplan” (Vest-Agder fylkeskommune 2013) utfylte hverandre og ga et godt, riktig, forståelig og helhetlig bilde av hendelsesforløpet og situasjonen som oppstod under og etter Kenya-skoleulykken. Det var viktig for meg å være tydelig på at informantene som var direkte involvert skulle beskyttes og derfor er disse informantenes identitet anonymisert. Dette er direkte knyttet opp mot forskningsetikken som også spiller en vesentlig rolle i forskningsprosjektet mitt.

3.4. Forskningsetikk

I forskningsprosjektet mitt er jeg nøye på å forholde meg til norsk lov, og taushetsplikt og kildebeskyttelse er veldig viktig for meg. Selv om spørsmål stilt til elever og lærer ikke går direkte på personopplysninger om dem, er det likevel sensitive opplysninger som kan komme fra som kan knyttes til den enkelte informant. (Østbye et al. 2013: 35) ”En viktig del av begrunnelsen for taushetsplikten er at den som gir fra seg informasjon, ikke skal risikere at informasjonen lekker til uvedkommende” (Østbye et al. 2013: 37). Derfor har jeg tilbudt anonymitet så langt et lar seg gjøre for de informantene som var med til Kenya, nettopp fordi de var få og lokalmedia kjente til dem. Jeg vil ikke utsette dem for ytterligere press i forhold til medieoppmerksomheten knyttet til Kenya-skoleulykken, og har derfor valgt at alle sitater og opplysninger som kommer fra henholdsvis lærer og elever ikke kan peke direkte tilbake på enkeltindividene. Av hensyn til personvern legger jeg derfor heller ikke ved transkripsjoner eller e-postsamtaler, og disse, samt lydopptak, vil bli slettet når sensuren faller.

3.5. Innsamlingsprosessen

Masteroppgaveeventyret mitt begynte allerede høsten 2013 i forbindelse med praksisoppholdet mitt hos Vest-Agder Fylkeskommune (VAF). Jeg hadde allerede bestemt

meg for temaet ”krisekommunikasjon” for masteroppgaven min før praksis, og jeg fikk tilrettelagt og forberedt enda mer i forbindelse med praksisen min hos VAF. Jeg hadde alt tenkt på å bruke ”Kenya-skoleulykken” som case, men det var under praksisperioden at jeg ble overbevist om å bruke den som case. Fylkeskommunen tilrettelagte veldig for at jeg kunne arbeide med Kenya-skoleulykken som case og krisekommunikasjon, noe jeg for øvrig også er veldig takknemlig for. En av hovedoppgavene mine i praksisperioden var å evaluere VAFs beredskapsplan for videregående skoler i Vest-Agder, og være med på beredskapsmøter rundt på forskjellige videregående skoler. Mange fra fylkeskommunen hadde spilt en aktiv rolle i forbindelse med Kenya-skoleulykken, og var veldig behjelpelige med informasjon og tilrettelegging av *samtaleintervjuer*, som sammen med *gruppeintervju* er type kvalitativt intervju. (Østbye et al. 2013: 103ff)

Jeg benyttet meg av et *strategisk utvalg* fordi det var mest naturlig og gunstig med tanke på oppgavelyden, altså å søke kilder som kunne informere meg best om Kenya-skoleulykken (Østbye et al. 2013: 49). Således hadde alle informantene en tilknytting til ulykken enten ved å ha vært direkte med i turgruppa eller i forbindelse med krisehåndteringsarbeidet av ulykken. Kildene jeg brukte i intervjuene var ”talende kilder” i form av informanter som var på ulike måter involverte i Kenya-skoleulykken, medieoppslag, altså både levninger og beretninger (Østbye et al. 2013: 43). La meg nå, før jeg utdyper intervjumetodene, presentere informantene mine:

3.5.1. Informantene og intervjuene mine

Kvalitative intervju søker gjerne få informanter som kan gi mange verdifulle opplysninger (empiri, her: intervjudata). Jeg hadde totalt i masteroppgaven ni informanter og de fleste av disse intervjuene ble gjennomført som dybdeintervju i form av samtaleintervju. Informantene var fordelt utover i skolesektoren, Vest-Agder Fylkeskommune og Fylkesmannen i Vest-Agder.

Følgende informanter har bidratt i oppgaven min med intervjuer:

- Rektor x1 (daværende rektor på Kvadraturen skolesenter)
- Lærer x1
- Elever x3
- VAF x3 (Fylkesutdanningssjef, kontorsjef, kommunikasjonsrådgiver)
- Fylkesberedskapssjef x1 (v/ Fylkesmannen i Vest-Agder)

Elever og lærer forblir anonymisert i oppgaven for å beskytte dem fra eventuell ytterligere medieoppmerksomhet når oppgaven blir fremlagt. Derfor ble det til at jeg avgrenset materiale til overnevnte informanter og tradisjonelle mediekkanaler. Nå som disse er presentert vil jeg igjen bevege meg over til intervjumetodene.

3.5.2. Dybdeintervju som samtaleintervju – forskningsfremkalte dataer

Jeg forberedte meg godt til samtaleintervjuene hos VAF og skoleledelsen, og hadde forberedt en rekke spørsmål og temaer, men samtidig gitt rom for oppfølgingsspørsmål og mulighet for digresjoner for å innhente tilleggsopplysninger. Dette er typiske kjennetegn ved *semistrukturerte intervju*. Intervjuene blir ført som en samtale der fleksibilitet står sentralt. (Østbye et al. 2013: 105)

Intervjuene hos VAF blir i oppgaven min brukt som opplysende og innsiktsgivende bakgrunnsinformasjon for oppgaven min omkring caset ”Kenya-skoleulykken vinteren 2012”. Derfor er det ikke alt av intervjumaterialet som blir anvendt i selve oppgaven, fordi jeg måtte prioritere hva som var viktigst å få fram i besvarelsen av problemstillingen min. Men samtaleintervjuene ga meg god innsikt og forståelse av hendelsen. I tillegg var VAF-ansatte og Fylkesberedskapssjefen nyttige kilder da de er en del av en offentlig instans som arbeider med systematisering av innsamlet informasjon, slik som Kenya-skoleulykken og hvilke følger den fikk videre som en undersøkelsesgruppe, en rapport og et nytt beredskapsplanverk for videregående skoler i Vest-Agder (Østbye et al. 2013: 45).

Ettersom jeg fikk prøvd meg litt på intervjuer, ble jeg friere og fant det letter å stille oppfølgingsspørsmål relatert til problemstillingen ettersom kunnskapen omkring caset vokste. (Østbye et al. 2013: 107) Dette hjalp spesielt etter jeg hadde samlet medieoppslagene på nett jeg fikk av fylkesberedskapssjef i Vest-Agder Yngve Årøy, og noen nettartikler jeg fant utenom, til to hendelsesforløp for lokalmediene (et for NRK Sørlandet og et for Fædrelandsvennen). Jeg vil forklare nærmere prosessen med medieoppslagene senere (modellene blir lagt ved som vedlegg).

Jeg anvendte en intervjuguide som utgangspunkt for alle intervjuene mine (jfr. vedlegg 7). Intervjuguiden laget jeg i forkant av intervjuene for å være forberedt og innstilt på hvilke

temaer og felt jeg ville se nærmere på. Intervjuguiden omfattet emne og formål med intervjuene og introduserte oppgaven min og tema for intervjuene. (Dahl)

For å kunne være aktivt lyttende, tilgjengelig og oppmuntrende i samtalen, og for å kunne dokumentere dataene så nøyaktig som mulig, brukte jeg opptaksfunksjon på mobilen. Jeg ville at informantene skulle snakke mest mulig, og at jeg heller oppmuntret enn avbrøt.

Opptak informerte jeg om i forkant på hvert intervju for godkjenning

(Østbye et al. 2013: 107ff) Fordi intervjusettingene var så naturlige som de kunne bli, og at det var en mobiltelefon jeg tok opptak med, virket det som at dette ikke opplevdes noe skremmende for informantene og da visste de også at de ikke ble feilsitert. Men opptak er også viktig for *etterprøvbareheten* - for eksempel hvis informant plutselig går i mot sine egne uttalelser. Da har intervjueren faktisk bevis i form av transkripsjoner.

(Østbye et al. 2013: 108)

Til sammen hadde jeg fem samtaleintervju (dybdeintervju og et gruppeintervju - lærer og rektor) og brukte 14 timer per transkribering. Dette var veldig tidkrevende. I tillegg lovte jeg sitatgodkjenning for samtlige intervjuer, også e-postintervjuer som jeg skal gjøre rede for nedenfor, dette gjorde jeg også i forbindelse med den muntlige presentasjonen av oppgaven min i april 2014. Det henger sammen med forskningsetikken og at informantene som deler med meg skal ikke risikere noe, de skal få total kildebeskyttelse hvis det er behov for det (Østbye et al. 2013: 29ff). Elever og lærere forblir derfor anonyme for å beskytte dem siden og for at media ikke skulle kunne ta kontakt med dem dersom det var noe i informasjonen som kom fram de ville sette søkelys på/kritisere i all offentlighet. Jeg fikk beskjed om å fjerne en del pauseord og presisere ytterligere noen ting i intervjuer der det var offisielle personer som ville stå med fullt navn.

3.5.3. Gruppeintervju

Intervjuene med daværende rektor på Kvadraturen skolesenter og en av lærerne som var med på turen, hadde samme struktur som samtaleintervjuene på fylkeshuset, bare at denne gangen ble intervjuet gjennomført som et gruppeintervju og det bar også preg av litt mer direkte spørsmål, men også her ga jeg mulighet for innspill utenom spørsmålene. Settingen jeg valgte å intervju informantene i VAF og skoleledelsen var på deres "hjemmebane", henholdsvis fylkeshuset og Kvadraturen skolesenter, og derfor så naturlig og trygg som mulig. Jeg

informerte godt om oppgaven i forkant og under intervju, og lovet sitatgodkjenning før prosjektinnlevering. (Østbye et al. 2013: 106ff). Skoleledelsens empiri i samspill med elevens innspill som var med på turen og hendelsesforløp i media utgjorde hovedanalyse materialet.

Under gruppeintervju med rektor Knut Aasen og lærer ved Kvadraturen skolesenter fant jeg ut at elevene som var med på turen hadde avsluttet videregående skole. Det ble da til at jeg måtte få kontakt med dem på en annen måte enn ”face-to-face”-intervju. Altså ble ikke settingen like naturlig som de forannevnte, men likevel ble det en god ordning på det (Østbye et al. 2013: 106). Jeg ble anbefalt å ikke ta kontakt gjennom sosiale medier, men heller per telefon eller e-post. Etter å ha funnet et telefonnummer til en av elevene som var med på turen per søk som samsvarte med det som jeg fant etter et raskt søk på Facebook-profilen til vedkommende, tok jeg kontakt per telefon og han videreformidlet intervjuforespørselen min til andre elever som var med på turen. Raskt fikk jeg svar av tre som stilte villig til intervju per e-post.

3.5.4. E-postintervju som gruppeintervju og kontaktplattform

E-postintervju har mange fordeler, men samtidig også noen ulemper. Denne intervjuformen er lettvinnt siden man ikke behøver å tenke på å reise fysisk til et møte med informanter. Så i tillegg til å være kostnadsbesparende er den også tidsbesparende – man slipper transkripsjoner siden informantene selv fyller inn dataene. Informanten får også tid til å forberede seg og får god tid til å tenke igjennom svar på spørsmålene. (Ryen 2002: 253)

Siden elevene nå var spredt for alle vinder ble det naturlig og gunstig å sende ut en felles e-postmelding der jeg redegjorde for oppgaven, kildebeskyttelse og type informasjon jeg var ute etter. Jeg var tydelig å presisere og ivareta total kildebeskyttelse så langt det lot seg gjøre. Strukturen jeg da brukte for dette intervjuet var *strukturerte intervju*. Så det ble på en måte en form for gruppeintervju per e-post utformet som et vedlagt skjema. Jeg hadde altså forhåndsdefinert og konkretisert spørsmålene, og de kunne bare fylle inn og sende individuelt tilbake til meg. Samtidig var spørsmålene formulert slik at de var åpne og forklarende. Jeg ga også rom for at de kunne la være å svare på dem dersom de følte de ikke kunne/ville svare eller følte seg utfordret langt utover komfortsonen. Dette viste seg å ikke være et problem, og svarene jeg fikk var konkrete og informerende og i noen tilfeller fikk jeg henvendelser fra dem om å utdype spørsmålets betydning slik at de kunne svare godt og riktig. Kanskje er det lettere å svare på utfordrende spørsmål skriftlig enn i samtaleintervju (Ryen 2002: 254), men i

dette konkrete tilfellet hadde det nok heller en sammenheng med at jeg ikke var ute etter detaljopplysninger omkring selve ulykken.

E-post-intervju inneholder ulike typer empiri. Anne Ryen fordeler dem over tre nivåer: Innhold, uttrykksmåte (skriftlig fremstilling), hyppighet og relasjon mellom involverte. Altså hva svarer informanten? Hvordan skriver hun/han? Deles det mye eller lite informasjon? Hvor ofte gir vedkommende lyd fra seg per e-post? Hvordan er maktforholdet balansert mellom informant og intervjuer? (Ryen 2002: 261). Her var det tydelige forskjeller mellom de ulike informantene. Noen hadde jeg mer kontakt med enn andre, og naturlig nok var det informanten jeg først hadde kommet i kontakt med som jeg hadde best kommunikasjon med. Jeg hadde inntrykk av at maktforholdet var balansert og at jeg ikke ble oppfattet som en skremmende eller utnyttende forsker ved at de stilte seg så positive og oppmuntrende. Utfordringen var å få svar så litturring ble nødvendig.

Dette var fasen i masteroppgaveprosessen jeg hadde vegret meg mest til, da jeg visste at min henvendelse ville rippe opp i gamle, snart noenlunde helbredede sår, og hva det måtte kreve av dem å gjenoppleve tragedien på nytt. Men tilbakemeldingen jeg fikk var meget positiv og de var mer enn villige til å hjelpe til. Med tanke på kvalitetssikring kunne elevene ha samarbeidet da de lett kunne ha benyttet sjansen til å samarbeide mot å felle Fevennen som var veldig pågående overfor elevene i Kenya. Men dette var ikke inntrykket mitt, faktisk var det et punkt som overrasket meg da det var litt nyansert, og som viste at elever og lærer hadde ulike oppfatninger og erfaringer knyttet til mediedekkingen. Dette vil jeg se nærmere på i analysen.

Noen ulemper knyttet til denne intervjuformen er at tilgangen på intervju varierer og hvor aktiv informanten er på å sjekke og svare på e-post. Hvordan vet jeg at det er den faktiske adressen til vedkommende og at kun informanten har tilgang til denne? Hva med konfidensiell informasjon? (Ryen 2002: 255). Dette var noen utfordringer jeg også møtte på. En av informantene skulle på ferie, og ellers var de ganske opptatt med jobbing. Jeg ga frist 30.april, men fristen ble opprettholdt fra kun en av dem. Siden jeg hadde kommet i kontakt med en av elevene hadde han riktige e-postadresser til de andre som ville la seg intervju, men det er jo ingen garanti for at de ikke samarbeidet. Samtidig har det i min oppgave lite betydning. Det vil være lett gjennomskuelig dersom de mot formodning hadde kopiert svarene av hverandre. Tillit stod sentralt her, jeg var derfor nøye på å spesifisere at jeg ikke

var noen journalist og refererte til intervju jeg hadde hatt med rektor og lærer som de kjente til og gikk gode for. (Ryen 2002: 257) Men en av dem svarte fra en annen e-post enn den jeg først hadde fått henvendelse fra da det var en jobb-e-post.

Annen problematikk jeg erfarte knyttet til e-post-kontakt var i forbindelse med sitatgodkjenning og e-postutveksling som kontaktplattform. Her fikk jeg svar veldig seint av noen av informantene, andre fikk jeg raskt svar fra og noen fikk jeg ikke svar fra. De jeg ikke fikk svar fra tok jeg kontakt meg for andre gang og da var det en jeg fikk svar fra, som ga tilbakemelding dagen etter. I e-posten hadde jeg bedt dem å si i fra kjapt dersom det var ting de bemerket seg som trengte å justeres i forhold til å tydeliggjøre budskapet eller fjerne for ”muntlige” ord. Så jeg gjorde det jeg kunne og utover dette var det i grunn opp til informantene å selv ta kontakt dersom de hadde innvendinger. Videre hadde jeg samme intervjuguide som utgangspunkt her også og hadde som mål å gjøre dette så greit som mulig for elevene. I et tilfelle brukte jeg også e-post til å utdype et sitat.

3.6. Hvorfor valgte jeg kvalitativ metode?

Metodevalget mitt landet på kvalitativ metode og kvalitative intervju fordi svaret på problemstillingen min ikke kan måles, men må forklares, forstås og videreformidles. Det er innholdet som er hovednøkkelen til forståelse, og innhold kan ikke måles. Derfor ble det unaturlig å velge kvantitativ metode når det jeg var ute etter var å søke talende kilder som kunne fortelle og forklare som vitner og ellers involverte. Dialog er nøkkelen til informasjon, og da var det både naturlig og gunstig for meg å gjennomføre blant annet dybdeintervju som samtaler. Det ble lettere for alle parter å forholde seg til. Kvalitativ metode krever en del forarbeid, men fordi jeg begynte tidlig på masteroppgaven, ordnet det seg greit og da jeg først gjennomførte dybdeintervju, fikk jeg avdekket mange opplysninger og informasjon jeg tidligere ikke hadde tilgang til eller kunnskap om, hvilket spørreundersøkelser ikke ville kunne gi samme forståelse og forklaring på. Ønsket mitt er å avdekke andre menneskers opplevelser, forståelser og historier og vise hvordan deres erfaringer kan være nyttige for andre – derfor valgte jeg å bruke kvalitative intervju som metodevalg (Silverman 1997:133).

Samtidig har metodevalget mitt sammenheng med hva som var praktisk og strategisk med tanke på oppgavens problemstilling og funksjon (Østbye et al. 2013:102). Kvalitative intervju er en metode som passer meg ypperlig da det gir unik innpass i andre menneskers opplevelser

og livserfaringer og derfor tilveiebringer for unik kunnskap og forståelse og derfor en unik empiri til å kunne forstå og kvalitetssikre forskningsprosjektet mitt med.

3.7. Koding

Medieoppslag som hendelsesforløp – prosessproduserte dataer

For at intervjudataene skal gi mening må de kodes. Jeg har da valgt å bruke tre forskjellige typer koder; de faktiske hendelsene i teksten (deskriptivt og beskrivende), min tolkning, oppfatning og forståelse av intervjuene (fortolkende) og belyse intervjudataene ved å forklare deres betydning forstått ut i fra sammenheng og teori. (Grønmo 2004: 247, Østbye et al. 2013: 129)

I løpet av praksisperioden fikk jeg intervjuet Fylkesberedskapssjefen for Vest-Agder, og av han fikk jeg medieoppslagene undersøkelsesgruppen for Kenya-skoleulykken hadde samlet. I tillegg fant jeg noen som de ikke hadde fått med, og til sammen laget jeg etter samtale med veileder modeller for lokalmediene Fevennen og NRK Sørlandet. Dette var meget tidkrevende og jeg brukte noen dager til sammen kun på dette. Jeg har egenhendig laget oversikten over lokalmedienes dekning av Kenya-skoleulykkens hendelsesforløp illustrert gjennom hendelsesforløp og overskriftsmodeller (jfr. vedlegg 1, 2, 3 og 4). Disse modellene vil jeg bruke for å gi en forståelse av og en god oversikt over nyhetsdekkingen av lokalmediene etter Kenya-skoleulykken. Disse modellene har jeg valgt å forstå som ”prosessproduserte dataer” slik som aviser, altså ”data som eksisterer uavhengig av om det drives forskning på dem” (Østbye et al. 2013: 44). Overskriftsmodellene gjenspeiler utviklingen og stemningsskifte i lokalmedia. Sammen med hendelsesforløpsmodellene ga dette meg en god og helhetlig oversikt over hendelsesforløpet og utviklingen saken fikk.

Utover dette har også lest den offisielle ”Kenya-rapporten” (Undersøkelsesgruppen 2012) og ”VAFs nye beredskapsplan” (Vest-Agder fylkeskommune 2013). Disse vil jeg likevel velge å heller underbygge empirien med, ikke som noe eget.

Kenya-rapporten og VAFs beredskapsplan for vgs- register-og bokholderidata

Analysen min kommer til å vektlegge intervjudataene som jeg vil underbygge med min forståelse og kunnskap om ”VAFs nye beredskapsplan” (Vest-Agder fylkeskommune 2013) og ”Kenya-rapporten” (Undersøkelsesgruppen 2012). Disse velger jeg å plassere under ”register-og bokholderidata” som gjerne forklares som informasjon som har blitt anskaffet for

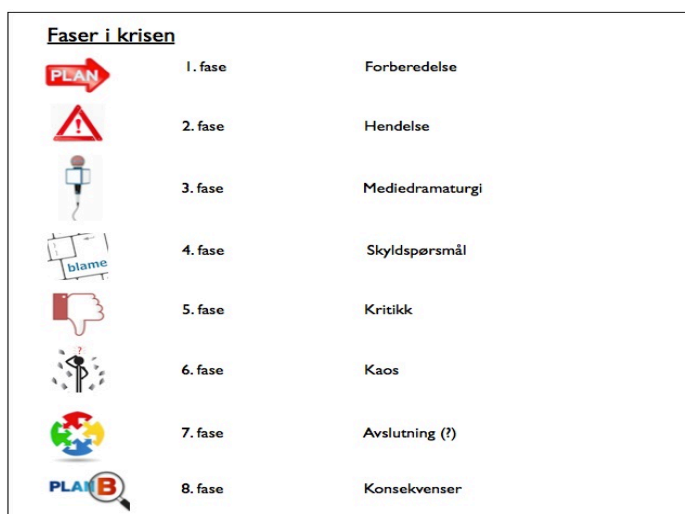
administrative formål (Østbye et al. 2013: 44). Kenya-rapporten er formell, men ikke nødvendigvis bare skrevet for offentligheten. En del er unntatt offentligheten. Jeg har den som ikke er unntatt offentligheten (Østbye et al. 2013: 45) og bruker den som bakgrunnsstoff og til å kunne avkrefte eller bekrefte opplysninger i tilfeller av tvil med intervjudataene.

Beredskapsplanen viser til hvilke konsekvenser Kenya-skoleulykken hadde for skoleberedskapen i videregående på Sørlandet. Nå vil jeg se på hvordan jeg anvendte empirien i analysen.

3.8. Analysemodell

Etter intervjurundene satt jeg igjen med enorme mengder informasjon og transkripsjoner. Mye var veldig relevant, annet var veldig interessant og det ble en utfordring å velge hva som skulle analyseres. Kvalitative intervjuer gir nemlig gjerne tilgang til mye informasjon og mange opplysninger. (Østbye et al. 2013: 128ff) Således er det en del som har blitt utelatt.

Min fremgangsmåte ble derfor å ta utgangspunkt i Kenya-skoleulykkens faser både i forhold til medienes faser, krisens faser og krisekommunikasjon- og beredskaps fasen. Dette ble strukturen for analysen min og eneste analysemodell siden den gjorde det lettere å presentere og belyse empirien på en ryddig måte, var logisk i sin framturen og lett å følge. I tillegg til at empirien som skal belyses i analysen er originalt bidrag, er også analysemodellen selvprodusert. Jeg presenterte analysemodellen i liten grad i teorikapittelet og vil utdype dens hensikt her og hvordan jeg laget den.

Figur 4: Modell er inspirert av Media Skills' figur (2004) som anvendt i Jordan-Meiers "The Four Stages og Highly Effective Crisis Management: How to Manage the Media in the Digital Age." (Jordan-Meier 2011: 44) og ellers inspirert av krisens faser og medienes faser. Bilder er fra Colourbox (jfr. litteraturliste).

Det jeg gjorde var å ta inspirasjon til utgangspunkt i en figur som illustrerte krisens faser (Jordan-Meier 2011: 44). I tillegg ville jeg dra inn mediens faser (som omtalt i teorikapittelet) da disse spiller en sentral rolle i empirien. Siden dette også omfattet krisekommunikasjon- og beredskapsarbeid ville jeg også anvende aspekter som ”forberedelsesfasen” etter inspirasjon fra en beredskapsmodell (jfr. vedlegg 5). Titlene har jeg selv kommet opp med. Jeg har valgt å kalle andre fase for ”hendelse” fordi det på det tidspunktet er uavklart hvilken dimensjon ulykken har og i tillegg opp til mediene hvor nyhetsverdig den er til å regnes som en krise. Jeg har også valgt å kalle den tredje fasen for ”mediedramaturgi” fordi dette omfatter mye både av måten mediene handlet og forholdt seg til ofrene og motsatt, men også selve nyhetsdekningen og nyhetsutviklingen. Neste fase valgte jeg å kalle ”skyldspørsmål” fordi det ikke er avgjort hvem som er den skyldige i saken og det blir et kritisk punkt hvor kritikken overtar. Jeg kalte fasen for kritikk fordi jeg ville at den skulle være et samlende begrep da denne fasen omtaler kritikk på flere ulike og aktuelle plan (som analysen vil vise). Dette forårsaker en ny fase preget av mye ”kaos” som jeg tok med som en egen fase. Når det gjelder ”avslutningsfasen” valgte jeg å sette spørsmålsteget bak fasen. Over tid blir en krise dempet og hverdagen innhenter alle og enhver, men det betyr ikke nødvendigvis at krisen er glemt og gjemt av offentligheten. Det er mange eksempler på kriser som gjerne ikke blir avsluttet helt og holdent, men heller blir tatt opp igjen av media i forbindelse med andre liknende kriser. Dette ble spesielt tydelig med Kenya-skoleulykken som mediebegivenhet og derfor har jeg valgt å stille spørsmålsteget fordi jeg mener at den fremdeles er aktuell både for dens betydning for beredskapsarbeid og krisekommunikasjon i skolene, men også for dens enorme mediedekning. Jeg valgte å adskille ”avslutningsfasen (?)” fra ”konsekvenser” fordi jeg oppfatter disse som to faser med forskjellige utfall og betydning, men med ”Kenya-rapporten” som fellesnevner. ”Konsekvenser” peker på hvilken betydning Kenya-skoleulykken og ”Kenya-rapporten” hadde for beredskapsarbeidet for VAF og i de videregående skolene, for elevreiser, sikkerhet, risikoforståelse og et realistisk perspektiv på virkeligheten der det utenkelige kan ramme.

Jeg har konkretisert modellen og gjort den så enkel som mulig, men også så nøyaktig som mulig. Dette fordi den skal være enkel å følge, være forklarende og gi forståelse for hvordan hver fase henger nøye sammen og utløser den neste. Selv har jeg lagt til et eget fokus på ”forberedelsesfasen”, ”kaosfasen”, ”avslutningsfasen (?)” og ”konsekvensfasen” fordi disse også er stadier i en krise og derfor har jeg lagt dem ved. Bildene er hentet fra Colourbox (jfr. litteraturlisten) og jeg har brukt Apple-programmet ”Shapes” til å utforme denne. Dette

programmet brukte jeg for øvrig til å utforme de andre figurene også (jfr. figurlisten og i løpende tekst).

Denne analysemodellen beskriver de ulike fasene en krise (her: Kenya-skoleulykken) må gjennom fra begynnelse til slutt. Målet mitt med oppgaven er å få en helhetlig forståelse (Grønmo 2004: 245 f., Østbye et al. 2013: 129) av Kenya-skoleulykkens betydning for viktigheten av beredskapsarbeid i skolesektoren og hvordan krisehåndteringen ble opplevd for de sentralt involverte parter. Modellen er derfor utviklet i samsvar med Kenya-skoleulykkens hendelsesforløp. Nå som jeg redegjort for hvordan analysemodellen vil bli anvendt vil jeg presentere resultatene mine i analysekapittelet.

4.0. ANALYSE

4.1. Faser i krisen – analysemodellens anvendelse

Jeg vil nå anvende analysemodellen jeg har utviklet for å belyse dataene betydning ved bruk av de begrep, teorier og modeller jeg presenterte i teorien.

Fasene vil bli systematisk gjennomgått og jeg vil binde sammen sitater og teori som i lys av hverandre vil besvare problemstillingen min. Under hver fase vil jeg trekke fram noen momenter som beskriver fasenes hovedpunkter slik krisens utvikling var for Kvadraturen skolesenter før, under og etter Kenya-skoleulykken. Da masteroppgaven min er på 30 studiepoeng, må jeg begrense analysen deretter. Derfor må jeg trekke fram de sitatene som passer best, selv om jeg har fått mye god og innførende informasjon fra samtaleintervjuene og fra e-postintervjuene. Informasjonen fra ansatte i VAF vil bli hovedsakelig brukt som forklarende bakgrunnsinformasjon da min problemstilling fokuserer på elevene og lærer som opplevde Kenya-skoleulykken. Kenya-rapporten og punkter fra VAFs nyutviklede beredskapsplan vil bli tatt med som bekreftende eller avkreftende momenter til empirien. Avslutningsvis vil jeg oppsummere funnene mine og kommentere disse i lys av problemstillingen.

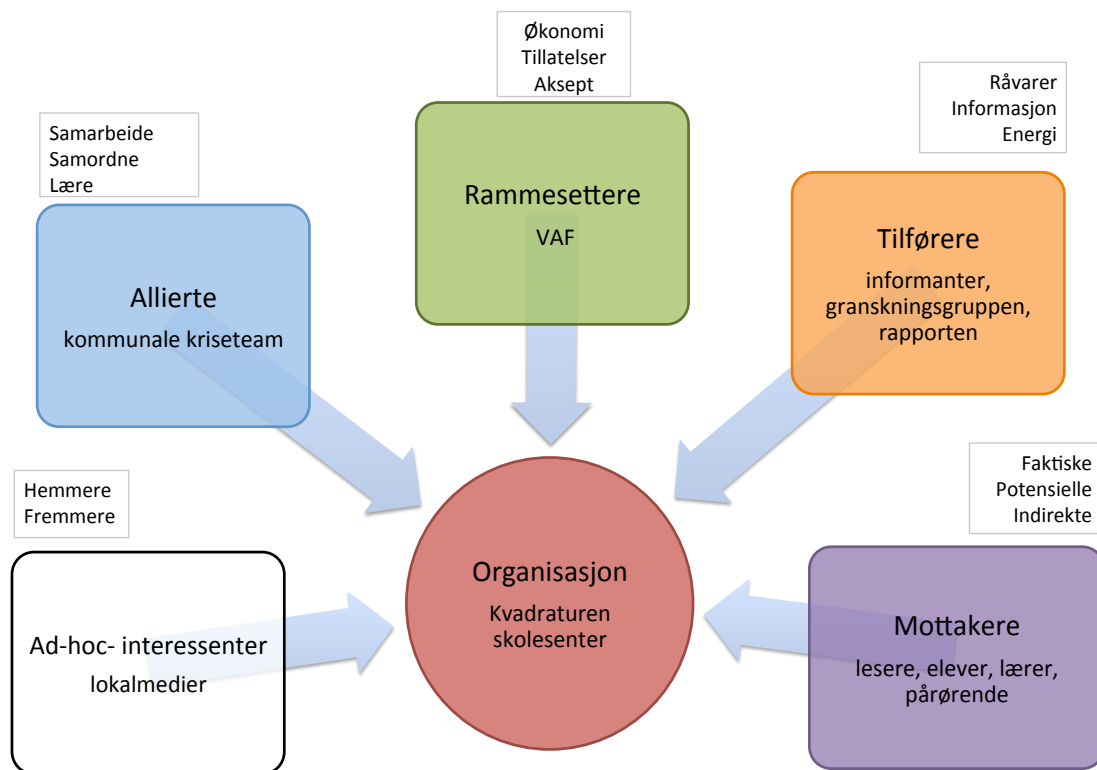
Før jeg redegjør for selve analysen, vil jeg trekke fram problemstillingen igjen for å rette fokus på hva jeg nå skal belyse:

Hvilke utfordringer og hva slags støtte til krisekommunikasjon erfarte elever og skoleledelse ved Kvadraturen skolesenter under og etter Kenya-ulykken?

4.1.1. Forberedelsefasen

De involverte – interessentkart

La meg først kartlegge de involverte partene i caset. Figuren som ble presentert i teorikapittelet er laget med utgangspunkt i Ihlen & Robstad 2011: 85.

Figur 1: Interessentkartet er fritt laget etter Ihlen & Robstads figur 2011: 85.

Selv om ikke alle partene kom på banen med en gang, er de en del av interessentkartet likevel og de ble fort aktive da ulykken var en realitet. Jeg vil bruke modellen som en illustrasjon på hvordan kommunikasjonen blant de involverte interessentene utspant seg under og etter Kenya-skoleulykken. Fordelingen begynner med *organisasjonen* som er Kvadraturen skolesenter, Kenya-skoleulykkens eier. Den videregående skolen tilhører Vest-Agder Fylkeskommune (VAF) som er rammesettere for de videregående skolene med beredskapsarbeid, og bestemmer hva som fastlegger reglement for blant annet elevreiser. Når ulykken skjer er ad-hoc interessentene fort på banen, i dette tilfellet som lokalmediene Fedrelandsvennen og NRK Sørlandet. De henvender seg til mottakere som her forstås som

lesere, elever, lærere og pårørende. Senere skal vi se at når ulykken rammer kommer de allierte interessentene på banen i form av kommunale kriseteam.

Det forberedende stadiet

I kriseberedskapsmodellen (se vedlegg 5) er det fire faser. Jeg vil begynne med ”*Det forberedende stadiet*”. Gjennom forberedelser skal man kunne redusere sårbarhet i forhold til kriser ved å fokusere på risikovurderinger og forutse farlige situasjoner for å kunne være godt nok forberedt dersom ulykken skulle inntreffe. Dette skal sikres gjennom regelverk, advarsler og risikovurderinger. (J. Twigg, 2004, Allindiary 2014) Kvadraturen skolesenter hadde tidligere vært på utenlandsturer og elektrolinjen hadde vært flere ganger i Kenya på samme sted for å jobbe og bistå i *Arc Aid-samarbeidsprosjektet* som de hadde sammen med Elkem Solar. Skolen hadde både beredskapsplan og en egen plan for elevreiser. I tillegg fortalte en av lærerne som var med på turen at de hadde gjennomført sikkerhetskurs på elektrolinjen før avreise. Teamjobbing og papirarbeid var i orden og elevene hadde blitt forberedt på en fremmed kultur som var langt fra norsk standard- og kultur. Nettopp fordi denne turen hadde blitt gjennomført før, ble risikobildet mer eller mindre dysset ned fordi det hadde gått greit før. Men ikke alle var like overbevist:

Husker spesielt en ting før vi reiste og det var en av foreldrene til en person som var med. Han var utrolig redd med tanke på denne turen. Sånn som jeg tolket det var det mest på grunn av at det er to så forskjellige kulturer. Det var ingen som hadde den fjerneste idé om at den ulykken kunne oppstå, det var aldri i tankene.

– Elev 3

Her var det likevel ikke trafikkbildet som automatisk var den store trusselen, men heller kulturforskjellen. Året før var elektrolinjen på tur på samme sted. Da ble en del av elevene smittet med Malaria. En av nettartiklene jeg fant på NRK Sørlandet ble skrevet en måned før avreise. Her ble Bronebakk intervjuet i forbindelse med Malaria. Om han var med på samme turen året før er usikkert, men elevene hadde i hvert fall i forbindelse med denne turen fått beskjed om å sikre seg mot Malaria (jfr. vedlegg 3 og 4).

Risikoforståelse og risikokommunikasjon

Som jeg redegjorde for i teorien kan risiko ha ulike betydninger og ulike forståelser. Det kan være en mulig trussel eller sannsynlig fare (Lidskog et al. 2000: 185) eller å ta en sjanse ved å

våge (Giddens 2002: 35). Å reise til et land med en fremmed kultur og et veldig annerledes levesett kan være risikofylt. Men er det risikoproblematikken som øker eller er det bekymringene slik som den ene forelderen uttrykte? I tillegg vurderer og oppfatter vi risiko på forskjellige måter og her spiller også kunnskap, erfaring og handling inn som sentrale momenter i en risikovurdering. (Olsen et al. 2008: 81, Douglas & Wildawsky 1983: 1) Skolen hadde vært der før, derfor hadde de både kunnskap og erfaring om landet, kulturen og plassen det er vesentlig for hvorfor de kunne berolige foresatte og hvor turen ikke ble sett på som risikoproblematisk. Risiko involverer også spenning som gjerne oppfattes som positivt for ungdommer. Foreldre har mer erfaring enn unge også og dette vil være avgjørende i en vurdering av hva som oppleves som risikabelt og ikke.

Risikokommunikasjon handler om å hele tiden være forberedt på en ulykke eller krise (Ferrante 2010: 38). Dette betyr at selv om de foregående Kenya-turene hadde gått stort sett greit, var det ingen garanti for at denne skulle gå like glatt. En anerkjennelse for at situasjoner kan oppstå burde vært tydeligere redegjort for i forkant av turen og ikke basert på at tidligere Kenya-besøk gikk greit derfor skulle dette også gå bra. Her burde skolen gått ut med proaktiv informasjon som er informasjon til elever og foresatte før turen i tilfelle noe skulle skje og anerkjent at det er risiko med reising (Lidskog et al. 2000: 35ff). La oss nå sette kursen mot Kenya for å se hva som hendte under oppholdet og hvilke følger den fikk for de involverte.

4.1.2. Hendelsesfasen

Det smeller – ulykken inntreffer

Søndag 12. februar 2012 skjer det utenkelige. Turgruppen fra elektrolinjen ved Kvadraturen skolesenter blir involvert i en trafikkulykke bare dagen etter de ankommer Kenya. Hadde denne trafikkulykken skjedd i Norge ville den normalt sett blitt håndtert av norsk politi. Men på grunn av konteksten, avstanden og de kulturelle rammene var det en god del tilleggsdimensjoner som kompliserte etterforskningen og håndteringen. Med utgangspunkt i *trappetrinnsmodellen* til Quarantelli (1987) og Ohlson (2000) (se teorikapittel) (Olsen et al. 2008: 48) er det tydelig at ulykken ble mye større enn det den ville blitt ansett hadde ulykken skjedd på hjemmebane. Kulturforskjeller og avstand medførte at UD, Udir og Den norske ambassade ble kontaktet og involvert i tilretteleggingen og håndteringen av situasjonen. Til sammen ble dette en mediebegivenhet uten like i de lokale mediene. Dette vil jeg komme nærmere innpå senere i oppgaven. I denne fasen begynte utfordringene å melde seg og informasjonen jeg tilegnet meg bærer tydelig preg av kaos og forvirring. Dette stadiet

er også begynnelsen på *Det responderende stadiet* (response) hvor fokuset er på livredning samt å dekke de grunnleggende behovene som mat, drikke og helsehjelp. I tillegg må pårørende informeres og sårbarheten forsøkes å reduseres. (jfr. Vedlegg 5, J. Twigg, 2004, Allindiary 2014) En av lærerne var Røde Kors-mann og hadde god kunnskap om livredning, og både informantene fra fylkeskommunen og Rektor på Kvadraturen mener at jenta som var livstruende skadet er i live på grunn av hans raske reaksjon og gode førstehjelpskunnskaper.

Det var en veldig utfordring under ulykken å oppleve alt det som skjedde, men i hvert fall jeg gikk inn i ett modus der jeg kun tenkte på å hjelpe andre, dette fordi jeg ikke var veldig skadet selv. (...) Jeg visste selv at Øystein var død, men selv om jeg viste dette fikk jeg fremdeles ett håp om at det kanskje var feil, dette var nok fordi alt var så uvirkelig, kunne liksom ikke forstå at det hadde skjedd.

- Elev 3

I en fremmed kultur

Som jeg var inne på tidligere er kultur og avstand avgjørende for hvorfor denne ulykken ble en så stor sak lokalt, men også i noen grad nasjonalt. Tross alt var dette en skoletur der reisefølget kunne vært fra hvilken som helst videregående skole i Norge. Her var turgruppen fysisk tilstede i den *globale landsbyen* (McLuhan 2013). Er man vestlig i tillegg skiller man seg lett ut blant innfødte afrikanere. Dette ble en utfordring for reisegruppen da ulykken skjedde.

Problemet var å få hull på byllen der nede da vi var i ulykken for det er bare svarte folk. Og så sjeldent at de er tett på hvite og som har skadet seg. Så til å begynne med turte ikke noen å ta i oss. Nå skjedde jo det bare i løpet av veldig kort tid, men vi måtte hjelpe oss selv til å begynne med og ingen turte ta i oss. Og så da vi skulle ha ut NN så kom det en svær svart mann bort og begynte å hjelpe og vi fikk god kontakt, så da var vi god og varm på det.

- Lærer

Igjen er det avstand både fysisk, men også psykisk som byr på utfordringer som igjen skaper usikkerhet. Samtidig kom det fram i intervjuene at afrikanerne tok godt vare på elevene i etterkant av ulykken, spesielt på Aro-senteret der de bodde. Her viste det seg at det var tilfeldighetene som ga utløp for hjelp da elevene og lærerne hadde hatt en fest for noen barn som var tilknyttet dette senteret. Det kom noen barn som ikke hørte til der, og elevene løp ned med brus og godteri til disse også. Det var det en mann som la merke til.

Det var det tilfeldige som ordnet første transporten innover, at han kjente meg igjen, så da han kom forbi i en bil i fra byen innenfor så sa han: "Dere, vi må stoppe, vi må hjelpe for jeg kjenner de, det er gode folk." Så det lå litt på kjeks og noen brus som gjorde forskjell på liv og død. Så en vet aldri hvilke investeringer som er gode. Det er den beste jeg har gjort noen gang.

- Lærer

Videre er dette fasen som avgjør hvor godt krisehåndteringen vil bli utført. Dette vurderes ut i fra hvor godt forberedt og gjennomgått beredskapsarbeidet var i utgangspunktet før turen. Her trengs det å samarbeide godt. (Olsen et al. 2008: 141ff). Og det er her VAF kommer inn i bildet.

Fylkeskommunen trer til

Da ulykken rammet Kvadraturen skolesenter ble VAF fortløpende kontaktet av rektor. Dette var en søndagskveld i vinterferien slik at mange av de ansatte som normalt ville vært tilstede og hjulpet rektor var bortreist. På dette tidspunktet visste ikke skoleledelsen mer om omfanget enn at det var en alvorlig ulykke med alvorlige personskader og det var ingen tvil om at media kom til å ta tak i dette. Derfor ble kommunikasjonsrådgiver i VAF, Cheryl Macdonald, kalt inn av kontorsjef Arne Karlsen som presseansvarlig, for å bistå rektor og skoleledelsen med det som måtte gjøres i forhold til mediehåndteringen. Med mediebakgrunn både som journalist og i TV hadde hun kunnskap som ville være nyttig å dra nytte av, samarbeide med og forstå journalistene.

Det er også i denne fasen at den *retroaktive risikokommunikasjonen* formidler informasjon fra fylkeskommunen, gjennom media, til samfunnsborgerne om og etter ulykkeshendelsen (Lidskog et al. 2000: 35ff). Hjemmesiden til fylkeskommunen www.vaf.no ble raskt opprettet som informasjonskanal slik at VAF og Kvadraturen skolesenter kunne håndtere informasjonen som kom ut i det offentlige rom. Mediene ble kontaktet og henvist til fylkeskommunens hjemmeside for mer informasjon og samarbeidet mellom krisehåndteringsgruppen og journalistene fungerte godt i denne fasen hvorpå begge parter kunne dra nytte av hverandre. VAF for å formidle informasjonen ut til lokalsamfunnet og journalistene som fikk informasjon til å formidle en hendelse som sitt samfunnsoppdrag. I tillegg til presseansvarlig var også Fylkesutdanningssjef Arly Hauge og Personal- og organisasjonssjef Odd-Joar Svensson på Kvadraturen skolesenter for å bistå med sine kunnskaper og fagområder. Fylkesutdanningssjefen kunne blant annet avlaste rektor ved å ta over hans ansvarsoppgaver som ikke kunne bli utført mens han var i kontakt med pårørende.

Selv sier Rektor Knut Aasen: ”Ja, jeg følte jo at samspillet med fylkeskommunen, altså med sentraladministrasjonen i fylkeskommunen, fungerte veldig bra.”

Den som skal formidle informasjon som kommunikatør i en krise må vite hvilken ansvarsoppgave dette inneholder. Jeg vil begrunne dette med tommelregelen for kommunikatører kjent som *the 4 C's*, som jeg presenterte i teorikapittelet. Her er det viktig at kommunikatøren er rask (Quick), ærlig og oppriktig (Candid), tilstedeværende i situasjonen (Context), stabil og konsekvent (Consistent) og kreativ (Creativity) (Deveney, 2011). Som kommunikasjonsrådgiver og tidligere journalist hadde Cheryl Macdonald god erfaring innen mediebransjen og god kjennskap til hvordan journalister opererer. Hun visste at de fort ville være få tak i nyheten og lage en sak, og i stedet for å vente på det, tok hun selv kontakt med journalistene og informerte om hva som hadde skjedd og refererte til www.vaf.no for mer informasjon.

Jeg følte at jeg var litt deres ambassadør inn i informasjonsarbeidet. At jeg kunne si til dem [media] at de har også en rolle å spille og at vi er avhengige av at de kommer ut med den korrekte informasjonen, for vi kan ikke komme ut med informasjon til alle. Og derfor gjorde jeg slike grep som for eksempel å ringe til redaksjonen i Fevennen og ringe til redaksjonen til NRK (...) Og det var en erkjennelse at vi hadde bruk for dem også.

– Kommunikasjonsrådgiver Cheryl Macdonald

Slik var hun og resten av kriseledelsen i forkant og visste hva slags informasjon som kom ut i media. Samtidig var hun og resten av kriseledelsen ærlige på at de hadde ikke all informasjon, men de delte det de visste. De var åpne, noe som for øvrig står i stil med VAF som har som mål å være en åpen organisasjon. Især hun og Fylkesutdanningssjefen var tilstedeværende på Kvadraturen skolesenter til disposisjon så lenge det var behov for dem. Når det gjelder å være stabil, konsekvent og kreativ er dette punkter jeg vil komme nærmere innpå senere i analysen hvor det er mer naturlig å dra disse punktene fram.

Ofrene i Kenya fikk også støtte fra Den norske ambassaden, forsikringsselskaper, Udir og UD. Siden disse både omfattet støtte og utfordringer vil jeg diskutere de empiriske funnen senere i oppgaven under etikk. Nå vil jeg komme innpå mediens rolle i hendelsen.

Mediene kommer på banen

Nettopp på grunn av den spesielle konteksten og tilleggdimensjonene ble det raskt mye medieoppslag. For at en sak skal få nyhetsverdi er det viktig at den oppfyller visse kriterier som jeg redegjorde for i teorikapittelet. Den må angå samfunnet (vesentlig), være mulig for leser å identifisere seg med (identifikasjon), være noe betydningsverdig (sensasjon), være aktuell (aktuelt) og ha noe kritikkverdig å belyse (konflikt) (Olsen et al. 2008: 92). Kenya-skoleulykken oppfylte disse: den angikk samfunnet da det kunne vært hvilken som helst skole på skoletur. Lesere kunne identifisere seg med en trafikkulykke og sette seg inn i situasjonen om ”det kunne vært mitt barn” eller ”det kunne vært noen jeg kjenner.” Hendelsen var betydningsverdig for sin kontekst, situasjon og ofre gjorde caset unikt for media å gripe fatt i – en skoletur i Kenya, avstand skaper også interesse. Nettopp fordi det var en skoletur var det en aktuell nyhetssak for å opplyse og informere om ulykken og risikobildet med skoleturer. Og den hadde en konflikt og kritikkverdige sider i forhold til hvem som var ansvarlig for og kunne bebreides for ulykkens utfall. Faktorer som er avgjørende for nyhetsverdi er også at den var relevant, dette var noe som angikk lesere både på lokalt og nasjonalt plan, den var forståelig, en trafikkulykke under en skoletur, den var mulig å identifisere seg med og den hadde fokus på mennesker som ofte gjør en nyhet mer interessant enn en gjenstand eller sak. Ikke minst bød den opp til strid og uenighet som gjør en sak mer spennende å følge, hvilket også øker leserantall. (Lippe 2006: 145, Østlyngen og Øvrebø 1998)

Hendelsesfasen preges av mye kaos, forvirring og utfordringer. Således kan denne fasen sees i sammenheng med mediernes *søke-og-kave-fase*. (Olsen et al. 2008: 141ff). Denne fasen preges nemlig mye av kaos fordi ulykkens omfang er uvisst og det er mange brikker som må pusles sammen for å få klarhet i hendelsesforløpet. Dette gjenspeiles i hendelsesforløpene og overskriftsmodellene jeg har laget. De første overskriftene og nettartiklene ha nøkterne fakta og er klare på hva som har hendt. Det er opplysende informasjon, men foreløpig er ikke oversikten over hva som har skjedd helt klart. NRK Verden skriver 12. februar 2012: ”Norsk skoleelev omkom i ulykke i Kenya” og NRK Sørlandet skriver 13. februar 2012: ”Elev omkom på skoletur.” Fevennen inkluderer litt mer informasjon i sin overskrift 12. februar 2012: ”En drept og en hardt skadet på skoletur til Kenya.” I tillegg er Fevennen raske til å dra inn viktige og sentrale personer som den gang Fylkesvaraordfører Thore Westermoen som kan fortelle litt om Arc-aid-prosjektet. Allerede fra dag en er Fevennen mye

mer på enn NRK Sørlandet og publiserer tre artikler samme dag som ulykken skjedde. Jeg vil komme inn på hvilken rolle lokaljournalistikken spiller her litt senere i analysen.

4.1.3. Mediedramaturgifasen

I en krise melder informasjonsbehovet seg raskt. Beredskapsplanen er tatt i bruk fra ulykkens begynnelse for å ha informasjonsstrømmen under kontroll (Olsen et al. 2008: 143ff).

Informasjonen blir oppdatert på www.vaf.no, men folk hjemme vil vite mer om ulykkesomfanget, hvem som er skyldig og hvordan det går med ofrene. *Ryktefasen* melder seg derfor raskt etter *søke-og-kave-fasen*. Trafikkmengden av henvendelser fra pårørende og publikum øker og blir nærmere en større utfordring enn media som VAF har en god ordning med nå. Men oversikten mangler og selv om VAF fører media med det de kan legge ut av riktig informasjon, er det ikke nok. Fevennen vil ha bilder og dokumentere de faktiske forhold. Og en reporter og journalist fra Fevennen reiser ned til Kenya for å dekke saken der den oppstod.

Fevennen vs. NRK Sørlandet – sannheten godt fortalt

I teorikapittelet redegjorde jeg for at lokalavisene er viktige for lokalsamfunnet. De skaper identitet og tilhørighet. Det var naturlig at Fevennen engasjerte seg i Kenya-skoleulykken som landsdelens største lokalavis. Lokalsamfunnet måtte selvsagt få rede på hva som hadde hendt. Saken engasjerte et helt lokalsamfunn og måten Øystein Bronebakk som omkom ble presentert på, medførte nærmest at alle fikk et forhold til gutten som omkom i trafikkuulykken. Dette skapte en form for fellesskap og kunnskap som ble delt. At han var fra Kvarstein i Vennesla medførte at mange venndøler visste hvem han var og identitetsfaktoren og tilhørigheten til ulykken ble desto større. Bare at ulykken i seg selv var lokal gjorde at folk fikk et spesielt forhold til saken. (Røe Mathisen 2012: 30ff)

Det er først når det gjelder journalistenes yrkesrolle og dens anvendelse at dilemmaet oppstår. Fevennen skulle ikke bare informere og koble menneskene sammen med saken (lim), de skulle også ta på seg den kritiske rollen (lupe). Og det er her balansegangen ser ut til å bli visket ut ettersom saken utvikler seg i media som jeg vil se nærmere på når rapporten fremlegges. (Røe Mathisen 2010: 37). Dette har sammenheng med at det nå var en journalist og en fotograf som skulle dekke saken fra Kenya.

Nettjournalistikk er i følge Mark Deuze en fjerde gren av journalistikk (Deuze 2000, Eide 2001: 357). Denne typen journalistikk spiller en sentral rolle i Kenya-skoleulykken. Den ga mulighet for hyppige oppdateringer og rask informasjonsdeling til lokalsamfunnet. Bilder kunne legges ut fortløpende og sakene kunne samles i tråder og deles. *Sudden narrative*-begrepet til Joshua Quittner er høyst aktuelt i denne saken. Begrepet som omhandler internettets muligheter for å skape korte, dramatiske og oppsiktsvekkende historier var absolutt fremtredende i Kenya-skoleulykken. (Eide 2001: 356). I begynnelsen var det ”to the point”-overskrifter som ”En drept og en hardt skadet på skoletur til Kenya” (jfr. Fevennen 12. februar 2012) og ”Norsk skoleelev omkom i ulykke i Kenya” (NRK verden 12. februar 2012). Da var det de nøkterne faktaopplysninger som kom fram, men da Fevennen reiste ned fikk pipen en annen låt. NRK Sørlandet fulgte riktig nok samme mønster som før der det dramatiske ikke var hovedprioritet. Nå skal det riktignok sies at deres plattform er TV-nyheter og radio, men de publiserer også nettartikler, så muligheten var der, Fevennens nettartikler derimot ble mer dramatiske. Reporterne er mer subjektive, de er bare to og de skal selge overskriftene. Siden nettet gir mulighet for aktiv deltakelse er også dette fellesskapsbyggende (Eide 2001: 357). Det twitres, blogges, likes og deles slik at flere blir informert og flere kan delta i diskusjoner rundt nyhetssaken.

Det er i denne fasen at nettartiklene begynner å bli mer subjektive og mer tabloide i valg av ord/bilder og nyhetsvinklinger. Utsagnet til Lippe om at det er ”nyheten som skaper hendelsen” begynner å bli mer fremtredende nå (Lippe 2006: 203).

Allerede 13. februar 2012, dagen etter ulykken, har Fevennen dratt til Kenya for å dekke saken i Kisumu. Første saken er et intervju med Kenya-ambassadør Per Ludvig Magnus i Nairobi som har jobbet med ulykken hele dagen og sendt avgårde en ambassadør til Kisumu for å bistå reisefølget. Det er først når Fevennen kommer seg til Kisumu og sykehuset at mediedramaturgien begynner å ta fatt. Det er spesielt i nettartikkelen om minnestunden (14. februar 2012) at det begynner å bli et skifte i måten nyheten blir fremstilt. Bildene er følelsesladde og en tabloid vinkling begynner å ta form. Og det er også nå ofrene begynner å merke pågåenheten til media.

Når det gjelder type journalistikk som Fevennen anvendte har jeg valgt å vektlegge *Elendighetsrammen* da den passer godt i forhold konteksten og caset. De tre metodene som jeg introduserte i teorikapittelet er de jeg vil anvende her for å vise hvordan Fevennen

opererte med sin nyhetsformidling av krisen. (Hallin 1989, Retbøll 1991, Tveiten 2009: 116). *Alarmjournalistikken* ble anvendt fordi Fevennen som lokalavis fant krisen nyhetsaktuell å dekke. Den ble såpass sensasjonell at Fevennen sendte ned en reporter og en fotograf for å dekke saken med i detaljer og bilder. *Fallskjermjournalistikken* var da neste metode som ble brukt da Fevennen reiste ned til Kenya for å dekke krisen fortløpende. Fevennen reiste ned allerede dagen etter ulykken inntraff. Til slutt, *alarmjournalistikken* ble fulgt vel nede i Kenya. (Tveiten 2009: 116)

Faren med å sende ned bare en reporter og en fotograf er at nyhetsvinklingen fort kan bli for subjektiv og for ensartet, som er den siste metoden innen elendighetsrammen, *marginalisering* (Tveiten 2009: 117). Ser man på nettartiklene som ble publisert fra tidspunktet Fevennen reiste ned er det tydelig at det ikke bare er nøkterne fakta som skal overleveres til lokalsamfunnet, nå er det også mulighet for å lage en story. Med tanke på at NRK Sørlandet i følge informanter fra ulike hold i saken, ikke hadde samme vinkling, tyder det på at Fædrelandsvennen hadde et eget mønster og en egen dagsorden for nyhetsdekkingen.

De riksdekkende mediene var raskt på, slo opp i store oppslag, men opptrådte veldig riktig i forhold til det vi hadde forventet. Og det at vi var så godt forberedt hver gang vi gikk i media, hvem sa hva og hvordan vi fordelte rollene, så var de enkle å håndtere.

NRK Sørlandet opplevde jeg også som veldig gode å samhandle med, de utfordret oss også på intervjuer der de gikk inn i de krevende spørsmålene, men de hadde en slags grense hvor de stoppet. Og litt av hensyn til de som var involvert i ulykka, tror jeg, var den viktigste grunnen. Fevennen opplevde vi som at de gikk utover det vi hadde opplevd og forventet at de skulle gå. Og om det er en enkelt journalist som gjorde det, eller avisen det vet vi ikke, men vi opplevde, også som rapporten skriver, så opplevde elevene nede i Kenya det samme, at de var pågående på en måte som var ubehagelig.

– Fylkesutdanningsjef Arly Hauge

Pågåenheten har også sammenheng med offerkretser-modellen og pressens etikkramme som jeg vil trekke fram. Som overskriftsmodellene også viser til er det langt større og langt mer omfattende mediedekning fra Fevennen enn fra NRK Sørlandet. Mens NRK Sørlandet gjorde sin samfunnsplikt å informere lokalsamfunnet om hendelsen hadde de ikke noe videre interesse av å gå dypere i saken og søke konflikt. Fevennen derimot publiserte, som overskriftsmodellen og hendelsesforløpet viser, gjerne flere artikler til dagen om ulykken.

Journalisters etiske rolle i samfunnet er å informere om saker samfunnet bør få vite om (Eide 2001: 358). I Kenya-skoleulykken som andre ulykker og kriser er det spesielt viktig at ofrene blir ivaretatt på best mulig og etisk riktig vis. Jeg vil trekke fram "offerkretser"-modellen (jfr. vedlegg 6) som presentert i teorikapittelet for å illustrere hvordan media burde ha forholdt seg til ofrene i Kenya-skoleulykken. (Østerud 2012: 285, Teijo Kuusela (2005) i Raittila et al. 2010).

De [red. Fevennen] var veldig pågående, men de var jo to, så den ene var jo ikke fullt så pågående som den andre, men de brukte alt av teknikker fritt frem for å prøve å få en sak til å bli større og mer dramatisk - den var allerede dramatisk nok, så vi behøvde ikke å tilføre komplikasjoner helsemessig.

– Lærer

"For det var en forskjell mellom Fevennen og NRK i hvordan de tilnærmet seg de som var rammet. (...) NRK er så høflig og det er veldig bra" forteller Fylkesberedskapssjef i Vest-Agder Yngve Årøy. Her følger tre forskjellige opplevelser av hvordan ofrene selv opplevde Fevennen i Kenya:

De var greie nok, kom litt brått på at Fevennen kom ned og intervjuet oss så fort som de gjorde da. Ellers så stilte de greie spørsmål og ville ta et par bilder før de gikk. De ville også være med å ta bilder i minnestunden vi hadde på ulykkesstedet, men de gjorde ikke så mye av seg der da.

– Elev 1

(...) det som gjorde at det føltes masete og påtrengende var det at de var der så kort tid etter ulykken. Det gjorde at i hvert fall jeg følte meg på en måte forpliktet til å snakke med dem og så videre, siden de hadde reist helt ned for å besøke oss. Jeg følte begge var litt pågående, men likevel så viste de respekt og trakk seg tilbake hvis vi sa de skulle det. Jeg fikk ganske likt inntrykk av dem begge to, og jeg følte de var ute etter en story. Vi snakket en del om hvordan vi skulle være overfor media før vi møtte noen av dem så jeg følte vi var godt forberedt på det.

– Elev 2

Det kom to stykker fra Fevennen ned til oss, og de var i grunnen ikke særlig hyggelige og tenkte kun på å få ut informasjon av oss. De spurte aldri hvordan det gikk, og virket nesten som at de ikke hadde noen "medfølelse" for oss. De var pågående ovenfor alle i en litt liten grad, men de var veldig på dette med å finne ut hvem som kjørte bussen og de prøvde neste å lure dette ut av oss.

– Elev 3

Dette er faktiske skildringer av erfaringer som elevene delte med meg. Sett i lys av offerkretsmodellen jeg laget (jfr. vedlegg 6) er dette ikke god presseskikk av Fevennen tatt i betraktning tidsrammen for ulykken, ofrenes posisjon i krisen og Fevennens makt. Etter ”omkomne og omkomnes familie” er ”fysisk/ psykisk skadde med familie” den nest innerste sirkelen (Østerud 2012: 285, Teijo Kuusela (2005) i Raittila et al. 2010). Det betyr at her skal en journalist vokte seg for å invadere den private sfæren og utnytte mennesker som er i en sorgprosess. Likevel kan det tyde på at det ikke er gitt at journalister følger denne modellen til punkt og prikke likevel:

(...) det de fleste journalister gjør er at hvis de har en sak så har de en idé om hvem som eier den saken eller den ”storyen”. Så går de til primærkilden, og hvis de er litt østers og hvis de ikke får noe der, så går de ut et hakk, de som står primærkilden nærme. Og hvis de så ikke får noe der heller, så går de lenger og lenger ut. (...) Først får du de storyene til de som er i Norge, og så når de har kommet seg ned der så får du de storyene fra de som har overlevd. Men hvis ikke du får det der, så beveger du deg bare utover til du har fått noe. Og jo lenger vekk fra det opprinnelige, jo større er sjansen for feilinformasjon. Så det er derfor jeg mener at det er så viktig at de som sitter på primærinformasjonen både evner og makter og er villig til å dele den informasjonen de kan. For ellers er det ikke sånn at journalisten bare går hjem. Det gjør han ikke.

– Kommunikasjonsrådgiver Cheryl Macdonald

Fevennen hadde forholdt seg til VAF for informasjon tidligere og fulgt informasjonen der slik at det som kom ut i media samsvarte nøyaktig med det som VAF hadde publisert på sin hjemmeside. Utfordringene oppstod imidlertid da Fevennen reiste ned og fikk selv tilgang til informasjonen og primærkildene. Det kommer faktisk fram i et av intervjuene at en av Fevennen hadde kontaktet kona til en av lærerne før vedkomne nesten selv hadde fått snakket ordentlig med henne etter ulykken. Irettesatt ble de riktignok da hun enkelt påminnet dem om at de måtte jo vite mer enn henne – de var jo der fysisk tilstede.

”(...)For de bruker jo det at ”det er så godt å få snakket med noen om det, så de bør snakke med pressen, det hjelper så godt.” Men vi var ikke der, ” forteller en av lærerne i intervjuet med meg. I følge Rektor Knut Aasen var det ”ingen støtte, det kunne vi ikke akkurat si.” Læreren kunne riktignok fortelle at NRK Sørlandet oppførte seg annerledes enn Fevennen.

(...) jeg hadde de [red. NRK] òg på telefon der, men det nærmer seg mer den gode samtalen. Og de forstår. Prøver å sette seg inn i situasjonen og få nøkterne faktaopplysninger og heller spurte opp igjen for å være sikker på at de hadde det riktige. Så jeg følte nok at det var to personer fra Fevennen som måtte forsvare økonomien i reisa si. Og heldigvis da så hadde de så hadde de familien til Obama å reise til og lage intervjuer og litt sånn, så de fikk noe "spin-off" der.

– Lærer

Dette viser tilbake på det kommunikasjonsrådgiver Cheryl Macdonald også sier om journalister, at "de beveger seg ut til de har fått noe". Da de ikke kom noen vei med noen storyer fra elevene måtte de ta det neste beste – "familien til Obama", jfr. vedlegg 1 og 2, overskriften "De var vitne til ulykken" (15. februar 2014).

Det virker som om de [red. Fevennen] har et mønster. Først slår de opp sensasjonen om ulykken og så begynner de å spørre for eksempel meg, jeg fikk mye spørsmål om hvordan jeg opplevde dette. De var på jakt etter det personlige, som en må egentlig ha trent på å avvise. Dette dreier seg ikke om meg og mine følelser, dette dreier seg om elever, ansatte og foresatte. (...)

– Rektor Knut Aasen

Igjen er det lokaljournalistikkens dilemma om journalistens rolle og atferd som tydeligvis ikke balansert mellom samfunnsorienterende og kritikkøkende. Vi lever i et *medievridd samfunn*, som Gudmund Hernes kaller det. Uttrykkets betydning er at vi lever i et informasjonsrikt samfunn der mediedebatten dreier seg omkring strategier, strukturer og innhold. (Hernes 1978: 182, Tveiten 2009: 43). Det ble oppfattet av involverte som at Fevennen opererte etter et mønster og at de tok i bruk alle metoder for å få informasjon fra leserne det være seg "sympatirollen" eller "fiske etter informasjon"-rollen. Det spilles på det følelsesmessige og det dramatiske, det som vekker identifisering, nærhet og spenning hos mennesker, og slikt stoff fenger lesere – og selger overskrifter.

Det er i neste fase når de kritiske forholdene rundt hendelsesforløpet kommer fram at den virkelige mediedramaturgien får sin fremtreden. Selv om det største konfliktstadiet melder seg i forbindelse med fremleggingen av granskningsgruppens Kenya-rapport, er det i likevel nå Fevennen virkelig tar fram lupen og skal konfrontere VAF og kriseledelsen om hva som egentlig skjedde for å oppnå ny innsikt. (Eide 1992: 97) VAF innser at her må det tiltak til og således blir granskningsgruppen nedsatt for å skaffe en oversikt over det faktiske hendelsesforløpet.

4.1.4. Skyldspørsmålsfasen

Det er nå den kritiske fasen for alvor gjør sin fremtreden. Til nå hadde samarbeidet fungert godt mellom Fevennen og Fylkeskommunen, men ser man i hendelsesforløpene og overskriftsmodellene er det et tydelig stemningsskifte da de kritikkverdige forholdene begynte å komme fram. Fevennen vil ha tak i Kvadraturens beredskapsplan for å sammenligne prosedyren med de punktene som stod i den (jfr. ”En plan for det forferdelige,” 17. februar 2012). Lupen er tatt fram. Om det ikke var kaos nok med hjemorganiseringen, blir det trøbbel med ambulansedyene også. Dette dekket selvsagt både Fevennen og NRK Sørlandet, men Fevennen blir ekstra oppmerksomme – en ulykke kommer sjelden alene.

VAF får så opplyst at det var for mange personer i forhold til seter i minibussen. Reiserfølget talte tolv, men det var bare seter til ni. Fylkeskommunens ønske om å være åpne om informasjonen gikk ut til media med dette – Fevennen hadde for øvrig tydeligvis ikke en gang tenkt på å telle. Igjen var VAF i forkant, men nå var det virkelig fram med lupen for Fevennen.

Denne mediefasen betegnes som *helte-og skurke-fasen*. Fasen er også tildelt *identifikasjonsfasen* (Olsen et al. 2008: 180), men i Kenya-skoleulykken ble både navn og bilde offentliggjort langt tidligere i prosessen. I tillegg til kritikken rundt antall personer i bilen og seteproblematikken kom det også fram at minibussjåføren, som for øvrig var en av lærerne, ikke hadde internasjonalt førerkort. Vel vitende om at dette ikke underkvalifiserte læreren til å kjøre, var dette begynnelsen på en nærmest ”heksejakt.” ”De har en veldig stor lyst til å korsfeste noen. Og konsekvensen av en korsfestelse er de ikke interessert i,” sier læreren.

Medias samfunnsmandat er å være samfunnets kritiske rør inn i nyhetsbildet, men igjen er det en balansegang. Det er nå en gang slik at ulykker og kriser gjerne blir forenklet i mediebildet hvilket betyr at andre vesentlige forhold i ulykken blir nedprioritert. (Olsen et al. 2008: 175) Da de kritikkverdige forholdene ble kjent falt anklagen på lastebilsjåføren raskt vekk. At minibussjåføren i tillegg var en av lærerne var ”skandalemateriale”. VAF fant det nødvendig å nedsette en granskningsgruppe for å få oppklaring i hva som egentlig var hendelsesforløpet 12. februar 2012.

Midt oppi dette blir Øystein Bronebakk hyllet som helten og alle mulige positive ord blir trukket fram spesielt fra begravelsen og dagen etter (jfr. vedlegg 1 og 2: ”Fullsatt Filadelfia tok farvel”, 24. februar 2012 og ”Det er plantet et tre i Kenya” 25. februar 2012). Igjen spilles det på nærhet, følelser og identifikasjon. Vi føler med familien og vennene hans samtidig som vi blir litt kjent med gutten. Likevel er det skyldspørsmålet som står sentralt for oppgaven og for Fevennen, og som jeg vil vektlegge i denne fasen.

Sentralt for denne fasen står *attribusjonsteorien*. Det kreves en forklaring på hvordan dette kunne skje. (Coombs 2004: 267) Å plassere årsak og skyld er derfor viktig, det har også en sammenheng med at vi mennesker trenger ”closure”, altså sette en strek over det hele og se framover.

Siden er krise kjennetegnes ved at den er uventet og urovekkende er det større behov for og hast om å plassere ansvaret og skylden. Coombs skriver at dette har innvirkning på interessentenes holdninger i forhold til de eller den som er skyld i krisen (Coombs 2012: 152ff).

Medias korsfestelse

I Kenya-skoleulykken var det først og fremst media som ville stemple skurken. I stedet for å være for oppslukt av attribusjonsteorien, er Coombs mer opptatt av å fokusere på *stabilitet*, *locus* og *kontrollerbarhet*. For det første, når det gjelder *stabilitet* og hvorvidt en person er kjent av media, kom VAF og skoleledelsen godt ut av dette, skyldspørsmålet hang mer på læreren som var fører av minibussen selv om dødsulykken var at lastebilsjåføren ikke hadde bremsen. For det andre, *locus* som ser på hvordan årsaken blir forklart, menneskeskapt (*intern locus*) eller situasjonsskapt (*ekstern locus*). I tilfellet med Kenya-skoleulykken er det tydelig at det er intern locus som har fått størst fokus, men situasjonen, som rapporten viser, spiller også en sentral rolle her. For det tredje, *kontrollerbarhet* vil i denne sammenheng referere til hvordan læreren hadde kontroll over situasjonen. (Johansen & Frandsen 2008: 235) De var alle ofre, så den var ikke spesielt sterk, men da var det andre som bidro med å få dem på sykehus. Den svake kontrollerbarheten bidro til å stemple læreren som skurken ytterligere.

Som sagt har jeg verken tid eller rom til å utdype teorien om SCCT (*The Situational Crisis Communication Theory*) (Coombs 2012: 152, Ahluwalia, Burnkrant, og Unnava, 2000; Dawar & Pillutla, 2000; Dean, 2004, Folkes, Koletsky, & Graham, 1987,; Härtel, McColl-

Kennedy, & McDonald, 1998). Jeg har heller ment å dra den inn for å illustrere hvordan attribusjonsteorien kan anvendes i krisekommunikasjon. Hadde det blitt en anmeldelse eller rettssak i Norge, hadde SCCT spilt inn i forbindelse med omdømmerisiko og beredskap for skolesektoren og Fylkeskommunen i form av anbefalte strategier for å sikre dem ytterligere. (Coombs 2012: 152ff)

Presseetikk

I forbindelse med skyldspørsmålet står presseetikken sentralt. Læreren, altså sjåføren av minibussen, var også et offer i ulykken. Dette kommer ikke tydelig fram i media, men offerkretsene gjelder også for vedkommende. Media fikk ikke komme i kontakt med læreren, så ha ble skånet så langt det lot seg gjøre. Presseetikken vil bli videre belyst i neste fase som omfatter kritikk fra flere hold.

4.1.5. Kritikkfasen

Medias rolle omfatter også den av å være vaktbikkje og den fjerde statsmakt. Dette betyr at gjennom granskning av de kritikkverdige forholdene, vil medias oversikt øke i denne prosessen – *kritikkfasen*. Det var flere kritikkverdige forhold å se på i Kenya-skoleulykken, som jeg vil ta opp, noen i større grad enn andre, slik som Fevennens dekning i forhold til rapporten og sjåføren, VAFs ansvarsoppgaver og forsikringsselskap.

Fevennens dekning

I forbindelse med granskningsgruppens ”etterforskning” av Kenya-skoleulykken, kom det flere kritikkverdige fakta på bordet og Fevennen var ikke sen om å stemple sjåføren av minibussen som sydebukk, noe som for øvrig er lettere siden dette var en menneskeskapt krise hvor læreren var ansvarlig for passasjerene (Olsen et al. 2008: 49). Selv da rapporten kom, hadde Fevennen allerede i teorien ”korsfestet” læreren som kjørte minibussen, basert på de kritikkverdige forholdene som ble nevnt tidligere og fordi omkomne hadde sittet bak der lastebilen traff. Og sluttresultatet i form av rapporten som vektla forskjellige kritikkverdige forhold, men det er som regel vanskelig å formidle for media, så de fortsatte å holde minibussjåføren ansvarlig hvilket ga overskriften: ”Dødsulykken i Kenya: Sjåføren kjørte feil – skulle snu”, 16. april 2012. De ville vite mer hvilket var utover det VAF og kriseledelsen ville svare på.

(...) Det var noe med at vi følte at vi hadde vært såpass åpne om det også på de vanskelige tingene, at da det kom til der hvor vi satte vår grense, så kunne de ha respektert det. Og det gjorde de ikke. Men så tenker jeg samtidig er det pressens jobb å grave, også blir det opp til oss å si nei.

– Kommunikasjonsrådgiver Cheryl Macdonald

Vanligvis ville den som blir kritisert få muligheten til å forsvare seg via imøtegåelsesrett, men siden det hadde blitt feil om denne læreren hadde ytret seg ble det heller om å gjøre å skåne ham fra mediernes nebb og klør. (Olsen et al. 2008: 183)

Fevennen på sin side har totaloversett eller ignorert til det fulle deres egen dekning. Og det er her teorien om hvilken rolle kultur spiller inn i sammenhengen med medieutøvelsen og globalitetsaspektet kommer på banen. Maria de Fatima Oliveira mener at i en krise spiller de flerkulturelle elementene inn i alt som omfatter en krise. (de Fatima Oliveira 2013: 258) Dette var i et annet land, i en fremmed kultur hvor bestikkelser, korrupsjon og fattigdomsproblematikk er langt mer fremtredende enn i Norge. Fevennen kom også i kontakt med politiet ganske tidlig under oppholdet sitt (jfr. vedlegg 1 og 2: ”Sjåføren risikerer livstidsdom etter dødsulykke” 14. februar 2012). Her har Fevennen fotografert både minibussen og lastebilen etter ulykken – ingen av skiltene er sladdet.

”Kenyanisk politi de er ganske spesielle. (...) De har nok en litt annen rolle og et litt annet omdømme i samfunnet enn det vårt politi har, men han ble arrestert, sjåføren, ” sier fylkesberedskapssjef i Vest-Agder Yngve Årøy i intervjuet.

Å få lov av politiet til å navngi og fotografere en sjåfør som sannsynligvis blir stilt for retten for uaktsomt drap bare dager etter en dødsulykke hadde ikke vært verken lovlig eller normal prosedyre i Norge på dette tidspunkt. (jfr. Fevennens overskriftsmodell: ”Lastebil sjåføren er knust etter ulykken: vil si unnskyld til elevene og familien” 16. februar 2012) Men i Kenya gikk det derimot uten de store problemene. Lastebil sjåføren ble intervjuet, avbildet og navngitt – uten sladding av bildet. I en slik situasjon er dette å utnytte en sårbar situasjon til sin fordel. Sjåføren visste ikke hvordan han og intervjuet ville bli presentert i Norge. I tillegg fikk han en mulighet til å gi Fevennen opplysninger som ikke nødvendigvis var riktig informasjon, men som ga dem en kritisk vinkling til minibuss sjåføren. ”(...) De hadde vel også noen uttalelser fra den afrikanske sjåføren som satte dem på sporet av at kanskje vår sjåfør hadde gjort noe feil,” sier Rektor Knut Aasen i sitt intervju.

Kultur burde i følge Sriramesh & Duhé (2009) sees som en sammenheng med medieutøvelsen og det globale aspektet. Og her er det tydelig at kulturen spiller en vesentlig rolle som gjorde lokaljournalistikken kunne operere med andre kjøreregler for journalistikkutøvelsen som gjorde det lettere for journalist og fotograf kunne dra nytte av kulturforskjellene og dermed innhente den informasjonen og de bildene de ville ha uten at det fikk de store konsekvensene. VAF tar kritikk for at de ikke sendte ned noen som kunne skåne ofrene fra Fevennen.

Det er klart at det som ble feil, det var ikke at journalisten prøvde å kontakte dem, men at det ikke var noen som kunne skåne dem fra den kontakten hvis ikke de ville ha den. Det var det som manglet. Etter min mening var det Fylkeskommunens ansvar. Men jeg har aldri vært med på slik "long-distance" krisehåndtering – det gir for noen helt andre dimensjoner enn når du bare har det her.

– Kommunikasjonsrådgiver Cheryl Macdonald

Krisekommunikasjonens sentrale rolle

Når en krise rammer er crisekommunikasjon uhyre viktig i krisehåndteringsarbeidet. Å utføre god crisekommunikasjon har med å oppnå tillit i samfunnet. Derfor er *empathi* (ethos), *timing* (pathos) og *logistikk* (logos) uhyre viktig. (Olsen et al. 2008: 196) Kenya-skoleulykken ble profesjonelt håndtert og dette hadde en klar sammenheng med at kommunikasjonsrådgiver Cheryl Macdonald hadde god og lang erfaring fra mediebildet og visste at mediene både kunne fungere som medspillere og motspillere. Videre ble reisefølget ivaretatt av Den norske Ambassade, forsikringsselskaper og kriseteam. De to sistnevnte derimot oppfulgte ikke de krav det stilles til omsorgsbiten i en krise. La meg forklare dette ved å rette fokus på etikkens rolle i en krise.

For det første, i en krise er *omsorg* og kriseteam noe av det viktigste involverte personer trenger, og det har en symbolsk verdi for disse ofrene for å bli sett, hørt og ivaretatt er utrolig viktig i forhold til bearbeidingsprosessen videre. Det vil raskt slå tilbake på en kriseledelse dersom omsorgspersoner svikter når det gjelder som mest. Ikke bare rammer det omdømme, men også den respekt, tillit, troverdighet og ansvarlighet som en kriseledelse skal inneha. (Olsen et al. 2008: 197). Dette ble et kritisk punkt for noen av de involverte elevene i Kenya-ulykken, som jeg vil vise i analysen av dataene jeg har samlet omkring dette under oppfølging.

For det andre, er *timing* er også et viktig moment i krisekommunikasjon. At kriseledelsen var i forkant av media så langt det lot seg gjøre var helt klart årsaken til at rykter ikke florerte (Olsen et al. 2008: 197).

For det tredje, spiller *logistikk* en viktig rolle slik at budskapet som blir formidler et korrekt, vesentlig og forståelig. Informasjonen som kom fram både gjennom VAF og media var forståelig. Det enkle er som de sier, ofte det beste, og i mediesammenheng er det denne oppskriften som når flest lesere/brukere. (Olsen et al. 2008: 198)

Etikk og omsorg i Kenya-skoleulykken

Når det gjelder etikk og omsorg i Kenya-ulykken vil jeg vektlegge tre tenkemåter. For det første, *omsorgsrasjonalitet* med fokus på involvertes ve og vel som avgjørende for hvordan elevene og lærerne opplevde krisen (Skjønsberg 1995, Østerud 2012: 274) under- og etter Kenya-skoleulykken. Dette fornuftssystemet har fokus på fremtiden og samhold (Østerud 2012: 274) og henger sammen med *nærhetsetikken* til Knud A. Løgstrup og Emmanuel Levinas hvor etikkens sentrale budskap er ”ansvaret for den andre”.

Jeg hadde også ”ansvar” for en lærer på turen til sykehuset og når vi var på sykehuset. Dette fordi han var helt i sjokk, virket egentlig normal men han glemte alt som hadde med denne turen og ulykken å gjøre etter bare sekunder. Jeg fortalte alt om at vi hadde vært i en ulykke og så videre, men etter ti sekunder til et minutt hadde han glemt alt og spurte igjen hva som skjedde. Etter jeg hadde fortalt dette noen titalls ganger ga jeg opp og sa bare at vi var på tur og at ting kom til å gå fint. Det var utrolig spesielt, han var i så godt humør og synes det var så gøy at vi var på ferie.

– Elev 3

Det er tydelig at det ikke her var det ikke bare lærerne som hadde en omsorgsrolle, også elevene stilte opp. Alle tok ansvar for hverandre.

For det andre, *kulturell rasjonalitet* fokuserer også på kulturaspektet som tradisjoner og folkelig visdom (Plough og Krimsky 1987), hvilket ble tydelig i Kenya-skoleulykken der det stort sett var Afrikanere og Kenyansk kultur som dominerte. Det kommer tydelig fram i empirien at støtten lå mye i å holde sammen i gruppen. Men Afrikanere var også til god hjelp spesielt i forhold til at de som var i stand til det av reisefølget skulle få positive opplevelser av Kenya den tiden de var der:

Under Kenya ulykken fikk jeg mye støtte i form av å snakke med lærerne og elevene som hadde vært med i ulykken i tillegg til sykepleierne (forsikrings selskapenes sykepleiere) som kom ned for å assistere oss. Sykepleierne føltes som en liten trygghet, men i realiteten så var de overflødige. De gjorde med andre ord ikke noe som vi ikke klarte helt fint selv. En annen form for støtte som hjalp veldig var de ansatte på ARC-AID senteret der vi bodde, de viste omsorg, passet på oss og viste at de brydde seg om oss. Alt de gjorde, hjalp mer enn noe annet! Siden jeg var i den situasjon at jeg ikke hadde noen form for fysisk skade, så fikk meg og noen av de andre som var i samme situasjon muligheten til å oppleve litt og jobbe litt for å komme vekk fra situasjonen, noe jeg tror hjalp veldig mye.

– Elev 2

For det tredje, dannet kombinasjonen av omsorgsrasjonalitet og kulturell rasjonalitet *ontologisk trygghet* (Giddens 1991, Østerud 2012: 277). At elevene følte at deres tilstedeværelse ble ivaretatt er betydningen bak denne tenkemåten. Dette vil jeg også se på under kaosfasen. (Østerud 2012: 278).

Det var også en utfordring for meg og sove på hotell mens alle de andre elevene var på sykehuset. Var meg, to lærere og en fra Elkem Solar som sov på hotell. Jeg fikk rom i etasjen over disse tre, og følte meg ganske "alene". Var nok en vanskelig situasjon for alle, men var litt dårlig at ikke vi kunne være mer samlet med tanke på situasjonen.

– Elev 3

Minnestund og debriefing vitner om at noen aspekter her ble ivaretatt i forhold til kollektiv smerte og privat sorg. (Østerud 2012: 284) Og det samsvarer med at det er å foretrekke bredden som skal dekkes og ikke nærheten i forhold til hva som er mest etisk korrekt.

Når det gjelder medias presseetikk her har jeg vært inne på offerkretsene. Men i tillegg vil jeg dra fram pressens egne etiske retningslinjer i Vær Varsom Plakaten (VVP) sett i lys av situasjoner knyttet til Kenya-skoleulykken hvordan VVP er aktuell å belyse (Lippe 2006: 35).

Vær Varsom-plakaten – punkter 3.9. og 4.6.

"Ord og bilder er mektige våpen. Misbruk dem ikke!" (PFU 2013) At enkeltmenneskets verdighet skal være fokus er høyst aktuelt i denne saken da både lastebilsjåføren og især minibussjåføren ble degradert verdigheten i saken på grunn av dens utfall (Hjeltnes, Brurås & Syse 2001:10, Lippe 2006: 45). Ser vi på Norsk Presseforbunds etikkhefte fra 2013 punkt 3.9. står det:

3.9. Opptre hensynsfullt i den journalistiske arbeidsprosessen. Vis særlig hensyn overfor personer som ikke kan ventes å være klar over virkningen av sine uttalelser. Misbruk ikke andres følelser, uvitenhet eller sviktende dømmekraft. Husk at mennesker i sjokk eller sorg er mer sårbare enn andre. (Norsk Presseforbunds etikkhefte, 2013²).

I følge empirien er det tydelig svikt i å overholde de etiske retningslinjene til tider. Det har tidligere kommet fram at elever og lærer opplevde pressen som tidlig på plass, pågående og ute etter en story koste hva det koste vil. Og å utnytte en slik situasjon er verken etisk forsvarlig eller metodisk riktig av en journalist. "(...) Ulykker der det har vært både dødsfall og alvorlige skader, har de [red. involverte] ikke kapasitet til å forholde seg til media en gang", forklarer kommunikasjonsrådgiver Cheryl Macdonald i samtaleintervju hvilket var situasjonen for turgruppen i Kenya. Likevel kommer det også fram at de klarte å beherske seg til en viss grad: "Det ble vel ikke så mye rom [red. for sorgprosessen], men de var forsiktige med hva de spurte oss om så jeg synes de gjorde en fin jobb sånn sett", i følge elev 1. Videre står det i punkt 4.6:

4.6. Ta hensyn til hvordan omtale av ulykker og kriminalsaker kan virke på ofre og pårørende. Identifiser ikke omkomne eller savnede personer uten at de nærmeste pårørende er underrettet. Vis hensyn overfor mennesker i sorg eller ubalanse. (Norsk Presseforbunds etikkhefte, 2013²).

Når det gjelder punkt 4.6. er det helst den siste setningen som har vært tydeligst i empirien.

For å si det sånn de var så pågående i situasjonen at det tok fjorten dager etter at jeg kom hjem før jeg begynte å lese avisene. Og da ble jeg egentlig forskrekka for det var mye mer moderat skrevet enn det pågående trykket jeg følte når de skulle ha ut opplysningene. Så da tenkte jeg "herlighet, jeg burde ha lest dette mye før". Men de gjorde jo en veldig stor sak av det. (...)

– Lærer

4.1.6. Kaosfasen

Når hjelpen blir en byrde – forsikrings-selskapsproblematikken

Jeg valgte selv å inkludere denne som en egen fase som direkte knyttet opp mot kritikkfasen. Den bunner ikke så mye i en egen teori, men empirien vil forklare den og vise hvordan den er aktuell for å forske videre på som eget felt i teorien. Det var nemlig en del opplysninger som kom fram under intervjuene som var ukjent for meg og det var forsikringsproblematikken.

Derfor har jeg valgt å ta den med under her. Det som overrasket meg mest var at de utfordringene som var størst, var fra dem som faktisk skulle bistå ofrene.

Vi hadde jo også fylt ut reiseinformasjon personlig alle elevene og alle lærerne og på Udir, og den evna de [red. Udir] ikke å bruke selv. Så de maste på Knut [red. Rektor] om opplysninger, men det lå alt i databasen deres både reise og sted og alt av personlige opplysninger og alt sammen lå der.

– Lærer

Dette slo meg som merkelig, men det stoppet ikke her.

Det er en ting i forhold til det med beredskapsplanen som vi ikke nevnte. Og det er dette med at elever og lærere var forsikra i hvert sitt forsikringselskap. Og det er tatt opp i etterkant. Fordi at det forsikringselskapet som hadde ansvar for de tre ansatte, de bare jobbet isolert i forhold til de og ville jo ta de ut og hjem. Og vi brukte mye krefter på å forklare at de er foresatte for elevene.(...)

– Rektor Knut Aasen

Denne type form for krisehåndtering av forsikringselskap er ikke bare en svikt i systemet, det er uforsvarlig og en ekstra byrde for ofre. Dette er svikt på alle former for rasjonalitet, der omsorgsaspektet (Skjønberg 1995, Østerud 2012: 274) er nærmest ikke-eksisterende, og kulturaspektet (Plough og Krimsky 1987) hvorpå forsikringselskapet skulle skape trygghet og nærhet siden dette var mennesker fra nordiske forsikringselskap, ender i stedet opp med å forverre situasjonen ytterligere. Og den *ontologiske tryggheten* (Giddens 1991, Østerud 2012: 277) er bortimot ikke-representert. Faktisk så kommer det fram at bistandsarbeidet blir faktisk en av de tøffeste utfordringene for ofrene og krisehåndteringen. Dette understrekes i rektors erfaringer:

(...)De overlot jo disse elevene på et militært sykehus i Egypt alene. (...) Og da er vi jo midt inne i det som vi hadde kranglet med dem om i dagevis, at vi ville ha vårt personale med. Og når vi ikke fikk det, med alle mulige unnskyldninger om kapasitet i flyet og det ene og det andre, så var det neste at ”da må dere aldri forlate elevene.” Og det gjorde de.

– Rektor Knut Aasen

Mens rektor opplevde byråkratikaoset på hjemmebane var det læreren jeg intervjuet som fikk føle konsekvensene på kroppen:

Vi var jo klare til å følge med. Så den natta da fløy jeg over Aswan og visste at de stod på bakken på militærpsykehus under meg. Det var en dårlig følelse. Det var vel en av de dårligste følelsene jeg hadde.

– Lærer

Oppfatningen fra skolens side er at det tydet på at dette var ”normal prosedyre” for forsikringsselskapene. Skolen var absolutt ikke enig i måten dette ble håndtert på og dette har blitt tatt opp i anbudsforespørlene til forsikringsselskapene i etterkant. Problemet var for det første at elevene og lærerne hadde forskjellige forsikringsselskap som ikke ville samarbeide. Videre var det også andre utfordringer:

(...) Hvordan et crew fordeler hviletid og arbeidstid er jeg litt forundra over av forsikringsselskap. For de gikk til hvile og nattero tre stykker på ei gang i stedet for å være i nærheten av våre elever med en hele tiden. Og det vet jeg skremte elevene litt.

– Lærer

Utfordringene bare økte og belastningen nådde bristepunktet da forsikringsselskapene ville skille lærere fra elever:

Det mest opprivende i øyeblikket var da de ville sende elever og lærere på forskjellige fly. Da skjønnte jeg ingenting. Det var helt vansinn. Vi hadde nok å holde på med om ikke vi skulle begynne å styre i forhold til det.

– Lærer

I tillegg ble det motortrøbbel med ambulanseflyene både opp og ned som Fevennen slo opp på nettavisen: ”Ambulanseflyet fikk problemer på vei fra Kenya”, 19. februar 2012 og ”Kvadraturen-elever innlagt på militært sykehus i Egypt: – Dette er helt forferdelig og en stor belastning”, 20. februar 2012. (jfr. vedlegg 1 og 2).

Midt oppi kaoset ble Den norske Ambassade derimot opplevd som god hjelp og god støtte:

(...) Det at Ambassadens folk ble satt på saken slik de gjorde, var jo på grunn av skolen og Udir her hjemme. Og det var utrolig bra for vi var jo sånn sett alle sammen skadd og traumatisert, så det at Ambassaden ble aktivisert hadde veldig mye å si for både elever og ansatte. Det var mye viktigere enn jeg ville ha forestilt meg hvis jeg ikke hadde vært oppe i den situasjonen. Så de sendte umiddelbart en representant og når den ikke kunne være der lenger så kom det en ny, og det var også i forhold til at det skjedde ting – politiet, presse, sykehuset, administrasjon, forsikringsselskaper, skolen og det offentlige. Så det å ha en trent person på å gå inn i uforutsette hendelser (...) det var av uvurderlig betydning.

– Lærer

Da elevene så kom seg hjem og granskningsgruppen fikk kommet i gang slappet pressen mer av og nyhetsdekningen begynte så smått å avta.

4.1.7. Avslutningsfasen (?)

Jeg har nå kommet til siste fase i Kenya-skoleulykken. mediernes faser i forhold til krisens faser – *avslutningsfasen, som jeg velger å stille spørsmål ved bak*. Grunnen til dette er fordi både Fevennen og NRK Sørlandet har hatt saker hvor Kenya-skoleulykken har blitt nevnt. Da Valdres folkehøgskole ble forulykket i Kenya 23. februar 2014 var den tragiske trafikkulykken nærmest identisk med Kenya-skoleulykken i form, omfang og tidsramme. Det var en trafikkulykke i Kenya og i stedet for å bli påkjørt var dette en front-mot-front kollisjon hvorpå skadeomfanget også var mer alvorlig – to elever omkom og den lokale bussjåføren. Fevennen valgte å da å benytte sakens mulighet til å gjenoppta nyhetsdekkingen av Kenya-skoleulykken, hvilket både læreren og Rektor Knut Aasen reagerte på:

Da valgte Fevennen å bruke hele oppslaget om vår hendelse og bare så vidt ha en liten dekning av det som nå hadde skjedd og da var det med utgangspunkt i at det var noen elever fra Aust-Agder eller et eller annet, men de hadde ikke vært med i den ulykken. Så jeg synes det er underlig av en så stor regionsavis å dekke den type hendelse på denne måten. Det synes jeg er veldig rart.

– Rektor Knut Aasen

(...)Det med ambassaden og personell inn og opp mot de som er forulykka er forferdelig viktig. Nå har de heldigvis hatt en buss som ikke var i ulykken, de som var fra Valdres, men de ble traumatisert på en annen måte. De ble kjørt til et mindre sykehus, vi var kjent fra før, det blir fremstilt som om vi nesten ikke visste noe der nede, men vi visste en del. Vi visste jo nøyaktig hvilket sykehus vi måtte til. Jeg visste at det var en time å kjøre for sykebilen for å komme og hente oss og en time for å komme tilbake igjen til sykehuset og da var jeg redd at jeg ikke hadde NN lenger. Så vi måtte bare ta en avgjørelse om å reise med tilsvarende biler. Det ble gjort og nå er det en heftig historie bak det da, men vi kom på et av de beste hospitalene så langt inne i Afrika med ekstrem standard til å være på det stedet. Så sånn sett så var det miniinntrykk av det som skjer sånn som med den folkehøgskolen som nå kom i ulykka der. Alle hører ikke sammen, men er sammen akkurat nå. Men disse hadde visst om hverandre, men de hadde ikke kjent hverandre som en enhet skikkelig før vi planla den turen og reiste ned.

– Lærer

Jeg har selv fulgt saken om Valdres folkehøgskole for å se om den fikk like stor medieoppmerksomhet som Kenya-skoleulykken, og det er langt fra tilfelle. Leser man artikkelen ”Har sluttet med turer til Kenya”, 23. februar 2014 (jfr. vedlegg 1 og 2) i lys av Lippes *nyhetsdramaturgi-modell*, er det tydelig at ord og bilder er valgt med omhu for at hendelsen som egentlig er Valdres folkehøgskoles ulykke blir vektlagt i mindre grad og egentlig bare som en mulighet for Fevennen til å igjen kunne fremme mediebegivenheten Kenya-skoleulykken.

Kenya-skoleulykken utløste kriseapp

En sak som NRK Sørlandet nylig skrev om i tilknytning til Kenya-skoleulykken, var VAFs nye ”kriseapp” der kriseberedskapsplan og kontaktinformasjon til kriseteam skulle være lett tilgjengelig. Ideen sprang fram etter at det ble uttrykt at det tok for lang tid fra Kenya-skoleulykken ble meldt til at kriseledelsen kunne samles under Kenya-skoleulykken. Dette var fordi det var vinterferie og mange var bortreist og sannsynligvis heller ikke da hadde tilgang på nett. Men med en slik app ville det være lett å få tak i og skaffe oversikt over hva som måtte gjøres og hvem som gjør hva. Dette ble presentert både på Sørlandssendingen på NRK P1 og som artikkel på NRK Sørlandet ”Lager skoleapp mot terror” 5. mai 2014 (jfr. vedlegg 3 og 4). Igjen nok en konsekvens av Kenya-skoleulykken er å se viktigheten av beredskap med nye øyne og derfor forberede seg på både terror og skoleskyting som foreløpig heldigvis er ukjente hendelser for norske skoler.

Denne fasen betegnes i krisekommunikasjonsmodellen (jfr. vedlegg 5) som er *Det avsluttende stadiet* (recovery). Dette er fasen hvor ofrene skal igjen vende tilbake til normalen. Fokuset er derfor nå på oppfølging og tilrettelegging for de involverte. (J. Twigg, 2004, Allindiary 2014)

Oppfølging av kollegaer i skolen det har vært ivaretatt på en veldig god måte. De har vist oppmerksomhet, de har vært varsomme, men nysgjerrige og det forstår man jo. Så skolen som team også overfor oss som var i det, syns jeg har oppført seg eksemplarisk. Oppfølging av elever videre i skolen her, det skjedde med tilrettelegging slik at de kunne komme tilbake igjen til undervisningen, og det ville de veldig fort. (...) Det betydde veldig mye for dem å få komme tilbake i undervisningen. Skolen kjøpte inn spesielle stoler slik at de kunne avlastes og undervisninga ble tilpassa så alle bestod det skoleåret.

– Lærer

Krisehjelp- og oppfølging – flaks vs. uflaks

Når det gjelder avslutningen på saken for de involverte ble det uttrykt forskjellsbehandling av oppfølging og informasjonsformidling. Dette var en uforutsett utfordring. Det var nemlig tilfeldig hvor god oppfølging i form av krisehjelp man fikk.

(...) de pratet mye om at det skulle bli en del oppfølging etterpå som det aldri ble noe av utenom den ene kvelden. (...) I tillegg så fikk jeg høre at de pårørende til lærerne fikk mye dårligere beskjed angående møter som de pårørende hadde på skolen og det er noe som de burde vært flinkere på siden de er jo like mye involvert som våres foreldre var.

– Elev 1

Dette har betydning for god støtte i form av krisekommunikasjon, at alle blir sett, informert og hørt. Tross alt var det lærere og en ingeniør fra Elkem Solar som også var ofre i Kenya-skoleulykken. Om du fikk god krisehjelp var videre avhengig av bostedsadressen din.

Du var avhengig av hvilken sone du tilhørte. Og der er det en rar ting. De går på i øyeblikket og hvis du da velger det vekk, så er tilbudet vekk. Men du kan jo velge vekk fordi du er så traumatisert at du ikke orker. Så det forundret meg litt og noen av de ansatte, at de bare var på da de ga tilbudet og så var de vekk hvis det ble nei.

– Lærer

Etter ulykken da vi kom hjem hadde vi et par samlinger og vi fikk alle tilbud om, og ble oppfordret til å dra til en kommunal psykolog for å snakke litt om det vi hadde vært gjennom for og bearbeidet det litt på den måten. Samlingene var gode, men det burde kanskje vært et par til en god stund etter ulykken (si et år/halvannet år etter). Alt i alt er jeg fornøyd med den hjelpen vi fikk under og etter. Alle har individuelle behov og det er vanskelig for noen som ikke har vært i situasjonen å se de behovene. I tillegg så er det veldig viktig med tid, det er en fin balanse mellom å vente for lenge og å ikke vente lenge nok. Jeg følte meg veldig godt ivaretatt både i Kenya og av skolen etter jeg kom hjem. Jeg følte aldri at det var noen som ikke brydde seg eller liknende. Jeg følte jeg fikk den støtten jeg trengte.

– Elev 2

Da sirkelen var rundet og man satt igjen med livserfaringer og Kenya-rapporten, ble det både naturlig og nødvendig at fokuset framover vare på *Det forebyggende stadiet* (jfr. Beredskapsmodell vedlegg 5) for å bedre skoleberedskapens planverk da man så at det var behov som måtte møtes og man fikk en risikoforståelse. Derfra er det igjen å bevege seg over i det forberedende stadiet, slik som VAF jobber med nå med beredskapsøvelser for de videregående skolene.

(...)De erfaringene som vi har hentet inn her, de må spres til andre skoler. For det er mye her som er relatert direkte til det å reise utenlands, men noe kan også relateres til skolers daglige drift.

– Fylkesberedskapssjef Yngve Årøy

Vi hadde ikke en overordnet kriseberedskapsplan, så alt det arbeidet ble satt i gang i etterkant av den ulykken og i etterkant av den Kenya-rapporten.

– Kontorsjef Arne Karlsen

Jeg vil nå presentere konsekvensene Kenya-skoleulykken hadde for Kvadraturen skolesenter og de videregående skolene generelt sett. Jeg skal ikke gå i dybden her, men vise at konsekvensene er i direkte kontakt med ulykken.

4.1.8. Konsekvenser

Dette er fasen som tar opp tråden der ”hovedfasene” ble avsluttet og ser på hvilke behov for endringer det er for å sikre beredskapen ytterligere. Noen av disse glir delvis over i avslutningsfasen i form av konsekvenser som kriseapp og oppfølging av saken knyttet til liknende nyhetssaker. Men utover dette var Kenya-skoleulykken en tragisk hendelse som ble en vekker for beredskap og risikovurderinger for de videregående skolene. Det ble utformet

en ny risikovurdering i forbindelse med elevreiser og foreløpig har ikke Kvadraturen skolesenter vært i Kenya siden ulykken, slik som Fevennen også skrev.

Utfordringene og støtten som elever, lærer og kriseledelse erfarte under skoleturen har medført en økt beredskapsvisshet på fylkesnivå. VAF har utviklet en ”ny” og forbedret beredskapsplan og har som mål å gjennomføre årlige øvelser for skolene med større oppmerksomhet og fokus på sikkerhet i skolen og på skoleturer. Høsten 2013 ble Mandaløvelsen gjennomført som en kriseøvelse i Mandal sentrum hvor elever var med som statister, og nå er skoleberedskapens hovedfokus på skoleskyting.

Jeg har hatt noen utfordringer i etterkant av ulykken, men ingen store utfordringer. En av utfordringene har vært å på en måte innse at det faktisk skjedde. Det kan kanskje høres rart ut, men på grunn av at det skjedde så langt bort, virker det noen ganger litt surrealistisk. En annen utfordring er det å innse at de fleste bekjente og venner av meg ikke klarer å sette seg inn i hvordan jeg har hatt det og hvordan jeg har det etter alt jeg har opplevd.

– Elev 2

4.2. Drøfting og konklusjon

Etter samtaleintervju, e-postintervju og lesing i både beredskapsplan og Kenya-rapporten sitter jeg igjen med en solid informasjonsbank rundt Kenya-skoleulykken. Da jeg måtte begrense meg for hvor mye jeg kunne ta med, har jeg nå valgt ut og delt det som jeg ser på som mest relevant for problemstillingens besvarelse. Jeg har drøftet underveis i analysen og illustrert intervjudataenes relevans med teorirammer. Da jeg har intervjuet mange forskjellige informanter, har det også gitt et nyansert bilde av hva som ble oppfattet som utfordringer og støtte. En del av utfordringene hadde jeg forestilt meg kom til å være media og omfanget etter ulykken, men det overrasker og bortimot skremmer meg at de som skal være både støtteapparat og bistandsorganisasjoner er de som svikter når det virkelig gjelder. Nå er det jo slik at forsikringsselskappproblematikken har blitt tatt videre for å unngå den type unødvendige konfliktpunkter. Det er også tydelig at oppfølgingsprosessen må tilrettelegges for alle. Ofre reagerer forskjellig og sitter med forskjellige inntrykk som betyr at det derfor må være lov å kunne ”takke nei” første gang oppfølgingstilbudet kommer, men at tilbudet likevel vedvarer skulle behovene melde seg i etterkant når hverdagen trår til igjen. Det kom også fram blant elevenes svar at noen trenger med tid enn andre og at hjemstedsadressen ikke skal avgjøre om du er heldig eller uheldig med oppfølgingstilbud. Det skal ikke være slik at det blir opplevd som ekstra påkjenning å komme hjem. At de trygge omgivelsene ikke er

trygge lenger, at det oppfølgingstilbudet man ikke orket å ta stilling til på det tidspunktet betyr at løpet er kjørt og at man må klare seg på egenhånd. Ikke er det forsvarlig og heller ikke akseptabelt.

Videre kommer det fram at av støtte i form av krisekommunikasjon følte turgruppen i Kenya støtte i Afrika hovedsakelig gjennom samholdet i gruppen og av representanter fra Den norske ambassade. Selv synes både lærer og rektor at de har blitt tatt godt i vare på av både skolen og fylket og lærer tror det er en forutsetning at de hadde en god beredskapsplan i utgangspunktet. Samarbeidet i forhold til lokalkommunene var heller noe variert, men det har blitt tatt opp. Det kommer også fram at norsk lov ikke ble fulgt til punkt og prikke som var noe av årsaken til kritikk fra lokalmedia. I etterkant har dette blitt innskjerpet og tydeliggjort, for er man nordmann, så skal Norsk lov være gjeldende også ved utlandsbesøk.

Likevel kommer det fram fra Fylkeskommunens representanter tar selvkritikk i saken og vil i framtiden sende ned representanter dersom media reiser for å dekke saken. Nå viste det seg riktignok at gruppen sammen snakket om og forberedte seg før media ankom. Men det ble en påkjenning for flere, og det er grenser for hvor mye man som elev på 17 år i et fremmed land skal utsettes for etter en dødsulykke. Videre skal lærere slippe å være Securitas overfor media. Ofre skal få være ofre, ikke mediautkastere eller objekter til medieutnyttelse i en sårbar situasjon.

Utover dette har caset i seg selv både gitt en forståelse for hvor viktig det er å prioritere og kontinuerlig jobbe med beredskapsarbeid og risikoforståelse. Det kommer fram av flere informanter at den beredskapsplanen som Kvadraturen skolesenter hadde i bruk da Kenya-skoleulykken inntraff var god, men at det i etterkant av ulykken har meldt seg noen behov for endringer eller inkludering, av type eksempler jeg nevnte i sted. Rapporten som granskningsgruppen framla hadde også sine ”tips-til-forbedringspunkter”, men jeg ville fokusere på de jeg ble gitt gjennom intervjudataene.

På den annen side, så er det en gang slik at man ikke kan ikke forberede seg godt nok til å ha planlagt en hver mulig krisesituasjon. Men en kan være tydeligere og ærligere på at det er en risiko ved å reise og man kan forholde seg til det og forberede seg på det som kan gjøres noe med. Risikoen øker betraktelig når det er et annet land med en annen kjørekultur. I forkant av ulykken ble dette ikke informert godt nok om fordi skolen allerede hadde vært samme sted før

og derfor var man naturlig nok av den oppfatning at det var ingen grunn til engstelse. En kanskje typisk sørlandsk tilnærming som ufarliggjør det meste er jo sørlandsuttrykket ”det går så greit atte.” På den ene siden kan risikobildet ignoreres, men samtidig er det som ulmende glør i gresset, og derfor er det en fordel å ha et bevisst forhold til det i forkant før eventualitetene melder seg. Dette har også med en forståelse av hvordan man opprettholder trygghetsfølelsen for elevene. For når blir de hørt? Når blir de spurt om hvilke sikkerhetstiltak skolen bør innføre? Hva syns de om beredskapsplaner? Vet de hva det er eller er brannøvelse det nærmeste de ser på som en beredskapsplan? Det er en av hovedgrunnene til at jeg har frontet elevens og lærers erfaringer. Det er jo dette man kan lære av. Opplevelsen av å bli ivaretatt og erfaringer med utfordringer.

Jeg følte jeg ble godt ivaretatt i Kenya av både de som kom og spesielt av lærerne som var med og at vi tok vare på hverandre. Etter at vi kom hjem har det ikke vært mye opplegg eller prat om det, men føler det har gått fint for min del.

– Elev 1

For elevene hadde Kenya-skoleulykken påvirket deres forståelse av risiko og fare:

Det som ble gjort feil da vi var på tur var for mange i bilen. Det skal ikke skje nå! Og det skulle virkelig ikke skjedd da! Og muligens være veldig varsom med tanke på journalister og media, det gikk for så vidt greit med oss, men det kan fort forverre situasjonen veldig.

– Elev 3

Har tanken på risiko redusert trygghetsfølelsen?

(...) har ikke hatt noe å si for trygghetsfølelsen. Har vel kjent litt på at ting kan snu fort i livet og at det er viktig å sette pris på det så mye man kan. Og ellers har jeg vel blitt litt mer risikobevist etter ulykken. Bare til det positive da, har ikke blitt skremt eller redd.

– Elev 1

Jeg har alltid følt meg hundre prosent trygg mens jeg har gått på videregående skole, både før og etter ulykken. Før Kenya-ulykken tenkte jeg aldri noe særlig på risiko og sårbarhet, med mindre jeg holdt på med et eller annet jeg visste kunne skade meg hvis jeg gjorde noe feil. I etterkant av ulykken er det ikke så mye som har endret seg. Jeg var relativt forsiktig før, men jeg må jo innrømme at jeg tenker meg enda mer om og har lettere for å se for meg hvordan situasjoner kan utvikle seg. Så jeg er mer bevisst på risiko og sårbarhet nå enn jeg var før.

– Elev 2

Inntrykkene etter Kenya-skoleulykken preger hverdagen fortsatt.

(...) Det er en ting man aldri kommer til å glemme og en fryktelig situasjon. Tenker på det så å si hver dag, ikke bare vonde tanker. Men det første året var det verste. Etter ulykken følte jeg meg ikke trygg. Var veldig redd når vi kjørte i trafikken. De første to dagene etter ulykken skvatt jeg til da vi passerte en bil. Var en utrolig ubehagelig følelse. Dette ga seg etter hvert, men var veldig skeptisk til trafikken i etterkant. Har nok en helt annen tanke på risiko nå enn det jeg hadde før. Nå når jeg for eksempel kjører bil legger godt merke til farlige situasjoner som kunne oppstått og forstår faren med ting mye bedre, dette gjelder alt.

– Elev 3

Det er tydelig at disse elevene har hatt forskjellige utfordringer med ulykken og derfor har forskjellige vurderinger og oppfatninger av risiko (risikopersepsjon).

(Lidskog et al. 2000: 77).

Til syvende og siste så tror jeg ikke det er så mye som kunne blitt gjort annerledes eller bedre for min del, jeg kan kun svare for meg selv. Jeg føler jeg har blitt godt ivaretatt gjennom det hele. Det er kun en liten ting jeg vil poengtere, det er en liten mangel på oppfølging og møter for eksempel et år etter, to år etter og lignende. Jeg vil nevne at jeg ikke tror det har så mye og si, men jeg tror det kunne vært en god hjelp i prosessen og komme "over" og lære seg å håndtere og godta hva vi har opplevd.

– Elev 2

Det er også tydelig at elevene har forskjellige behov, hvilket er fullstendig naturlig da mennesker er forskjellige og har ulike behov. Videre ble Kenya-skoleulykken en vekker for elevene og dette er hva en av dem delte med meg:

Alt i alt føler jeg at jeg har kommet styrket ut av opplevelsen som medmenneske og person. Det har blitt en del av meg og karakteren min. Jeg har tatt med meg alt det positive jeg opplevde, alt som gjorde meg til den jeg er i dag. Den dag i dag ser jeg på livet på en annen måte en de fleste andre i vårt samfunn gjør. Jeg setter større pris på de små tingene i livet, de små gledene. Kjærlighet og vennskap står den dag i dag øverst på listen min over viktige ting i livet mitt. Karriere, penger og alt det der kommer i andre rekke. Jeg vet hva lykke er for meg og ser verdien i ting som folk glemmer. Jeg har innsett at dette er noe jeg må leve med. Jeg snakker om det med venner og bearbeider i mitt eget tempo slik jeg føler er best for meg.

– Elev 2

Jeg vil nå oppsummere funnene mine og vise hvilken betydning utfordringene og støtten hadde for beredskapsarbeidet i videregående skoler på Sørlandet per i dag.

5.0. AVSLUTNING

Jeg har nå presentert et case hvor jeg har gjort rede for og belyst utfordringer og støtte i form av krisekommunikasjon som elever og skoleledelse erfarte under og etter Kenya-skoleulykken. Jeg har tolket empirien ut i fra de teoretiske rammer jeg så på som relevante å ta inn under analysen, med teorikapittelet som utdypende forståelse av disse.

Språk i materialet?

Det er klart at med ni informanter blir dette bare noens syn, men ikke alle elevenes og lærernes. Samtidig er det noe med å ikke bevege seg over de etiske grensene – det er to år siden, men etter e-postkorrespondanse oppfatter jeg det som at opplevelsen sitter sterkt hos elevene fortsatt som ville stille til intervju. Og da må det respekteres at ikke alle ønsket å stille til intervju. Men hva med pårørende? Hvordan oppfattet de det? Dette kan være noe å forske på i forhold til krisekommunikasjonsrollen og informasjonsformidlingen.

Sammenhenger

For å forklare sammenhengene mellom utfordringer og støtte må jeg gjøre rede for en forståelse av ofrenes ulike roller som var avgjørende for informasjonen som kom fra i intervjudataene. Det er klart at lærer og elever delte en god del av de samme opplevelsene og erfaringene i form av utfordringer og støtte. Men samtidig kommer rollene tydeligere fram. En lærer opererer som en foresatt i forbindelse med en klasseset og har en annen opplevelse av hva det vil si å ta ansvar i en situasjon som den i Kenya. Elevene på sin side tok også ansvar, men hadde ikke den samme rollen – de var berørte, men like fullt elever, som det ikke kunne forventes at skulle håndtere en situasjon så bra som de faktisk gjorde. Det har kommet skryt fra flere personer her om elevenes innsats i krisen.

Således har jeg forstått at utfordringene for elevenes del har mest vært illustrert gjennom det de opplevde i minuttene etter ulykken inntraff oppfulgt av pågåenheten til media og erfaringene med svikt i oppfølgingssystemet. Fra en lærers ståsted er det mange tilleggselementer som fort byr på ekstrautfordringer. Dette gjaldt blant annet forsikringsselskapsproblematikken, forberede elevene på pressen og holde kontakt med krisehåndteringsgruppen hjemme. Det virker som det er litt delte meninger omkring opplevelsen av krisehåndteringen fra skoleledelsen, noen er litt skuffet, andre syns de gjorde en god jobb og noen følte støtten lå mest i teamfølelsen og samholdet i gruppen.

Krisehåndteringen både i Kenya og hjemme følte jeg ble utført på en bra og profesjonell måte sett ut fra tidsperspektivet og den uvanlige situasjonen vi havnet i. For å være helt ærlig så synes jeg ikke det var noe galt med måten skolen håndterte saken på og jeg føler ikke det er noe de kunne gjort særlig bedre eller noe de burde gjort annerledes. Til andre skoler og til fremtidige turer så er det eneste tipset jeg vil gi, det er bare å ta visse forholdregler og å være obs på at ting kan gå galt, og ha en plan klar i tilfelle noe slikt skulle skje. Jeg ville aldri oppfordret til å droppe slike turer eller lignende fordi ting kan skje. Bare å ta visse forholdsregler og ikke glemme at ting kan skje. Det viktigste er å bruke sunn fornuft og tenke seg om to ganger før man gjør noe, selv om en ting er "lov", så betyr det ikke alltid at det er lurt.

– Elev 2

Avsløringer

Inntrykket jeg sitter igjen med er at utfordringene har vært tre gjennomgående utfordringer: media, forsikringsselskap og oppfølging. Men videre er det opplevelsen av hvor mye innsikt og erfaring ofrene hadde i forhold til disse som er avgjørende for hvor stor utfordringene regnes. Her spiller også situasjonen inn og i hvor stor grad elevene var skadet eller ei. At en elev følte seg alene kan være en vel så stor utfordring og påkjenning for den personen som noe annet. Det ble også ytret et ønske om at det hadde vært bedre tilrettelagt for at gruppen kunne holde sammen etter ulykken. Jeg vil tørre å påstå at Kenya-skoleulykken var offer for nesten utrolig mye uflaks. At ulykken skulle skje på en åpen strekning er nå en ting, men at forsikringsselskapene ikke samarbeider, at begge ambulansedyene får problemer, at media kommer ned og rapporterer, at oppfølgingen betyr forskjellsbehandling og at turgruppen splittes i Afrika framstår for meg som maks uflaks og maks ansvarsfraskrivelse fra bistandsorganisasjoner og lokalkommuner.

Hadde ulykken fått samme oppmerksomhet og blitt oppfattet like traumatisk og dramatisk dersom den hadde skjedd i Norge? Trolig ikke for det var nettopp dette som i mine øyne gjorde ulykken så mye større i seg selv. Dimensjonene som fremmed land og kultur spiller en vesentlig rolle og har betydning for at flere organisasjoner og apparater blir koblet inn, slik som i Udir, Den norske ambassade, forsikringsselskap og UD i dette caset. Det gjorde krisehåndteringen vanskeligere på hjemmebane og bare det å holde kontakt ble en utfordring.

Likevel slår det meg at disse elevene er ikke bitre. De forstår, de tilgir og de lever videre i en ny overbevisning av hva som er viktig i livet og en ny innsikt i risikoforståelse. Samtidig som det er tydelig at det har vært tøft, at det preger dem fortsatt og at det er minner og bildet de ville vært forunt å ha på netthinnen. Men det ble en vekker for dem også.

Evaluering

Når det gjelder min egen innsats er jeg fornøyd med at jeg begynte innsamlingsprosessen såpass tidlig, altså allerede et halvt år i forveien. Det ga meg tid til å rekke innom de mest sentrale personene i saken, og jeg fikk også tid til å sette meg godt inn i saken.

Fremgangsmåten min ser jeg på som strukturert, ryddig og tidkrevende. Å lage hendelsesforløp og overskriftsmodeller, samt analysemodell og foreta transkripsjoner er nok det som har tatt de store delene av tiden min. Men samtidig som det har vært tidkrevende har det gikk meg en grundig og ryddig innsikt i saken og det har vært lærerikt.

Det er klart at det ville vært enda bedre om jeg kunne gjennomført samtaleintervjuer med elevene, men siden dette ikke lot seg gjøre, måtte jeg ty til det jeg regner som nest-beste – e-postintervju. Faren er jo at du fort kan ende opp med korte svar, men jeg fikk derimot gode, gjennomtenkte og utfyllende svar. Men elever er også forskjellige, og derfor er det også forskjellig hvor mye de følte for å dele. I et tilfelle ble jeg faktisk takket av en elev for å ha tatt initiativ til intervjurunden fordi det hjalp han videre i bearbeidelsesprosessen. Jeg har vært opptatt av å være grundig i mitt arbeid, spesielt fordi informantene mine fortjener såpass etter å ha gitt så mye av seg selv. Og jeg har villet at oppgaven skulle kunne være overførbar og nyttig lesing fordi temaet er såpass aktuelt. Jeg har fått svar på det jeg ønsket svar på så i grunnen er jeg fornøyd med innsatsen og fremgangsmåten min. Det eneste er at jeg i etterkant ser at jeg hadde spart mye tid dersom jeg hadde begynt innsamlingsprosessen med en tydeligere avgrenset og konkret problemstilling, denne ble konkretisert på et senere stadium i prosessen. Samtidig ga det meg muligheten til mye annen interessant informasjon som informantene delte uten min innblanding – og det har også vært nyttig. Så alt i alt er jeg fornøyd med resultatet.

Besvarelse av problemstillingen

Mitt mål for denne oppgaven har vært å besvare følgende problemstilling:

Hvilke utfordringer og hva slags støtte til krisekommunikasjon erfarte elever og skoleledelse ved Kvadraturen skolesenter under og etter Kenya-skoleulykken?

For å avdekke, kartlegge og svare på hvilke utfordringer og hva slags type støtte ofrene erfarte, dekodet jeg intervjudataene i en analysemodell som skritt for skritt gikk systematisk gjennom hver fase som Kenya-skoleulykken erfarte både i forhold til krisen i seg selv og mediens fremtreden i fasene.

Naturligvis ble det erfart ulike påkjenninger for skoleledelsen som krisehåndteringsgruppe hjemme og turgruppen som ofre i Kenya. Likevel var det noen dominerende utfordringer som hadde en tendens til å dukke opp i flere intervjuer: media, oppfølging og forsikringsselskap. Selv om det var ulike erfaringer med disse momentene, hadde de gjort et inntrykk på samtlige. Når det gjelder det som dominerte av støtte, var det også tydelig at posisjoneringen i saken spilte inn som en vesentlig brikke i forhold til hvem som ble oppfattet som viktigste støtte. For elever og lærer er det helt klart at det å holde sammen i turgruppen var den avgjorte største støtten som krisekommunikasjon. Derfor ble det en ekstra belastning da de ble splittet av forsikringsselskapene. Videre ble Den norske ambassade er viktig støttespiller.

Det ble også trukket fram av turgruppen at afrikanerne tok godt vare på dem. Hjemme var det Fylkeskommunen som ble oppfattet som den største støtten til krisekommunikasjon, da spesielt med tanke på presseansvarlig. Det er ikke gitt at en skoleledelse skal kunne forstå hvordan mediene operer og hvordan man skal forholde seg til dem, og det at en kommunikasjonsrådgiver da kunne steppe inn og bistå blir framstilt som en uvurderlig hjelp. Lokalkommunene bistod også, men her var det også en del variert i forbindelse med oppfølgingen av ofrene. Så viser det seg at det ikke var media som kanskje var den største påkjennelsen. Den var en stor påkjennelse, det kommer til uttrykk opptil flere ganger, men det som opplevdes som verst var der bistanden skulle steppe inn for å redusere utfordringene. I stedet ble det en smertefull opplevelse og en prøvelse for både elever, pårørende og skoleledelsen.

6.0. ETTERORD

Refleksjoner

Da prosessen med masteroppgaven begynte var det mange ideer, spørsmål og tanker som preget startfasen. Underveis har jeg måttet avgrense og konkretisere informasjonsmengden og problemstillingen. Jeg har gått fra å vite litt om en sak til å ha fått stor innsikt i den og dens innflytelse på lokalsamfunnet, involvertes liv og beredskapsarbeidet i skolesektoren. Jeg har også sett på hvilke roller risiko, omsorg og kommunikasjon spiller i en krise og hvordan erfaringer var til god hjelp i Kenya-skoleulykken.

Utover dette hadde jeg hatt lyst til å se på sosiale mediers rolle i Kenya-skoleulykken, en prosess jeg begynte på, men som ble for stor med tanke på tid og omfang. Det ville vært interessant å forske videre på. Hvilken rolle sosiale medier spiller i krisekommunikasjon og hvordan disse medieplattformene brukes? Hvem bruker dem og hvordan kommuniseres det? I tillegg ville det vært interessant å få pårørendes oppfatning av krisehåndteringen og informasjonsformidlingen, og hva de erfarte som utfordringer og støtte utover.

Selv om Kenya-skoleulykken var en lokalsak, en lokalkrise i et lokalsamfunn, så hadde den betydning utover fylkesgrensene også. Den ble omtalt på riksmidlene og var springbrettet til et nytt beredskapsfokus i videregående skoler der erfaringene med Kenya-skoleulykken på godt og vondt ble formidlet videre til andre fylker. Videre satte den i gang en prosess hvor skolene skal forberedes og forbedres på krisesituasjoner. Det vil derfor bli gjennomført årlige øvelser for skolene i Vest-Agder (jfr. ”VAFs nye beredskapsplan”) med et særskilt fokus på beredskapen rundt skoleskyting. Men for Kvadraturen har det likevel ikke blitt turer til Afrika siden Kenya-skoleulykken i februar 2012.

Vi sjokkeres av det utenkelige selv om vi vet at det ikke er usannsynlig at noe slikt kan skje. Og vi har verken fantasi eller mulighet til å forberede oss på alt, men vi kan åpne øyne for å innse at verden er et risikosamfunn og forholde oss til den deretter.

Man kan ikke slutte å leve av den enkle grunn at det kan skje noe, fordi det skjer noe hver dag, et eller annet sted, til enhver tid. Man kan bare være forberedt.

– Elev 2

7.0. FIGURLISTE

Figur 1. Interessentkart	7
Figur 2. Nyhetens dramaturgi (trekantmodell)	10
Figur 3. Trappetrinnsmodell	14
Figur 4. Analysemodell: faser i krisen	28

8.0. LITTERATURLISTE

Ahluwalia, R., Burnkrant, R. E. & Unnava, H. R. (2000). Consumer response to negative publicity: The moderating role of commitment. *Journal of Marketing Research*, 27, 203-214.

Allindiary. (2014). *Managing disasters: the Disaster Cycle*. 4. utgave. Hentet 25/2-14 fra: <http://www.allindiary.org/pool/pages/2014-3-1the-disaster-cycle.pdf>

Allern, S. (2001). *Flokkdyr på Løvebakken. Søkelys på Stortingets presselosje og politikkenes medierammer*. Pax Forlag.

Beck, U. (1992). *Risk society: towards a new modernity*. 2. utgave, London: SAGE publications Ltd.

Carey, W. J., (2009) *Communication as culture - essays on media and society*. 2. utgave, 2. opplag. New York: Routledge.

Cappelen Damm. (år ukjent). *Politikk og makt: ”Kapittel 14: Mediemakt”*. Hentet 28/5-2014 fra: <http://politikkogmakt.cappelendamm.no/binfil/download.php?did=34608>

Colourbox. [Bilde] (2014^a). *glass_planB.jpg*. Hentet fra: <http://www.colourbox.com/image/magnifying-glass-plan-b-image-4159171>.

Colourbox. [Bilde] (2014^b). 11_YTAzNzlfMTAuanBn.jpg (red arrow). Hentet fra:
<http://www.colourbox.com/image/red-arrow-with-a-word-plan-image-4879933>

Colourbox. [Bilde] (2014^c). papaerchaos.eps. Hentet fra:
<http://www.colourbox.com/vector/man-with-paper-chaos-vector-1293234>

Colourbox. [Bilde] (2014^d). thumb down.eps. Hentet fra:
<http://www.colourbox.com/vector/vector-thumb-down-vector-3462642>

Colourbox. [Bilde] (2014^e). mic_news.jpg Hentet fra:
<http://www.colourbox.com/image/a-news-reporter-microphone-on-white-image-2743512>

Colourbox. [Bilde] (2014^f). 272 - Puzzle_Arrows_3_1.eps. Hentet mai 2014 fra:
<http://www.colourbox.com/vector/vector-puzzle-circle-with-arrows-vector-2382902>

Colourbox. [Bilde] (2014^g). stop sign.jpg. Hentet fra:
<http://www.colourbox.com/image/the-image-of-emergency-stop-sign-under-the-white-background-image-2840297>

Colourbox. [Bilde] (2014^h). stock/images/awkey0274.jpg. Hentet fra:
<http://www.colourbox.com/image/blame-button-on-computer-pc-keyboard-key-image-8712719>

Coombs, T. (2004). Impact on past crises on current crisis communication: Insights from situational crisis communication theory. *Journal of Business Communication*. 41(3) 265-289. Hentet 10/3-14 fra:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=13872009&site=ehost-live>

Coombs, W. T. (2012). *Ongoing crisis communication: planning, managing, and responding*. 3. utgave. London: SAGE publications Ltd.

- Dahl, Ø. (år ukjent). *Fagstoff: intervjuguide* [NRK], [NDLA]. Hentet 18/10-13 fra:
<http://ndla.no/nb/node/82853>.
- Dean, D. H. (2004). Consumer reaction to negative publicity: Effects of corporate reputation, response, and responsibility for a crisis event. *Journal of Business Communication*, 41, 192-211.
- de Fatima Oliveira, M. (2013). Multicultural environments and their challenges to crisis communication. *Journal of Business Communication*. 50(3) 253-277.
Hentet 10/3-13 fra:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=87999975&site=ehost-live>
- Denzin, N. K. og Lincoln. Y. S. (Red.) (1994a). *Handbook of Qualitative Research*, Thousand Oaks: Sage, s. 7-11.
- Deuze, M., & Dapna, Y. (2000). "Online Journalists Face New Ethical Dilemmas."
Report from The Netherlands online, ASCoR August 2000.
- Deveney, J. (2011). Being creative in the face of crisis: How innovation plays a role in communication. *Public Relations Tactics*, 18(8) 14-14. Hentet 22/3-14 fra:
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=65154763&site=ehost-live>
- Douglas, M. og Wildawsky, A. (1983). *Risk and Culture*. University of California Press.
- Eide, M. (1992). *Nyhetens interesse - nyhetsjournalistikk, tekst og kontekst*. 1. opplag. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eide, M. (Red.). (2001) *Til dagsorden! Journalistikk, makt og demokrati*. 1. opplag. Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Eide, E., (2005). [Utaskjærs] Tsunamien, menneskene og mediene. *Norsk medietidsskrift*, 12(1) 48-61. Universitetsforlaget. Hentet 1/6-14 fra:
http://www.idunn.no/file/pdf/33206511/Tsunamien_menneskene_og_mediene.pdf
- Ferrante, P. (2010). Professional Development – Risk & Crisis Communication: Essential skills for today's SH&E professional. *Professional Safety*, 55(6) 38-45. Hentet 10/3-14 fra: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=51840623&site=ehost-live>
- Fevennen-logo. [Bilde] (2014). Hentet fra:
<http://sites.web123.no/progress/Motion/Motion2012/sponsor.cfm>
- Folkes, V. S., Koletsky, S. & Graham, J. L. (1987). A field study of causal inferences and consumer reaction: The view from the airport. *Journal of Consumer Research*, 13, 534-539.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (2002). *Runaway world - How globalisation is reshaping our lives*. London: Profile Books Ltd.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hallin, D. (1989). *The Uncensored War, The Media and Vietnam*, Los Angeles: University of California Press.
- Härtel, C., McColl-Kennedy, J. R., & McDonald, L. (1998). Incorporating attribution theory and the theory of reasoned action within an effective events theory framework to produce a contingency predictive model of consumer reactions to organizational mishaps. *Advances in Consumer Research*, 25, 428-432.
- Hernes, G. (1978). "Det medievriddet samfunn", i: Hernes, Gudmund (red.) *Forhandlingsøkonomi og blandingsadministrasjon*, Oslo: Universitetsforlaget

- Hjeltnes, G., Brurås, S., & Syse, H. (2003). *3 uker i desember*. Norsk Presseforbund.
- Ihlen, Ø. & Robstad, P. (2011). *Informasjon & samfunnskontakt – perspektiver og praksis*. 4. opplag. Bergen: Fagbokforlaget.
- Jordan-Meier, J. (2011). *The four stages of highly effective crisis management: how to manage the media in the digital age*. 1. Opplag. Florida: CRC Press, Taylor and Francis Group.
- Johansen, W. & Frandsen, F. (2008) *Krisekommunikation*. 1.utgave, 2. opplag, Frederiksberg C: Forlaget Samfundslitteratur.
- Kuusela, T. (2005). *Uhrjournalismi tsunamiraportoinnissa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. («Offerjournalistikk i tsunamirapporteringen». Jyväskylä: Universitetet i Jyväskylä.)
- Lidskog, R., Nohrstedt, S. A., Warg, L-E. (2000). *Risker, kommunikation och medier - en forskarantologi*. 1. opplag. Sverige: Forfatterne og Studentlitteratur.
- Lilledahl, G. & Hegnes, A. W. (2000), redigert av Opdahl, T., Giæver, H. og Johansen, F., gjennomgått av Rød-Larsen, H. (2000). *Sosiologi Hovedfag UiO: kvalitativ metode: forelesningsnotat*, basert på forelesninger av Thagård T. Hentet 18/10-13 fra: <http://giaever.com/sosiologi/KM.htm>.
- Lingel, J. (2013). The Digital Remains: Social Media and Practices of Online Grief. *The Information Society: An International Journal* 29(3) 190-195. Hentet 22/3-14 fra: http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01972243.2013.777311#.Uy22_ty-GAA
- Lippe, B. v. d. (Red.). (2006). *Medier, politikk og samfunn*. 2. opplag, Oslo: J. W Cappelens Forlag AS akademisk forlag.
- Løgstrup. K. E. (1991). *Den etiske fordring*. København: Gyldendal.

- Mathisen, B., R. (Red). (2010) *Lokaljournalistikk: Blind patriotisme eller kritisk korrektiv?* 1. utgave, Kristiansand: IJ-forlaget.
- Mcluhan, M. (2013). *Understanding Media, the Extensions of Man*. 4. utgave, California: Ginkgo Press Inc. (iBook)
- Media Skills. (2004). "The Media, a Crisis and Your Workbook," p.2
- Mitt lille land – minnebok etter 22. juli 2011*. 1. utgave. Oslo: Aschehoug forlag og Gyldendal Norsk forlag.
- Moore, M. (2002). *Bowling for Columbine*. Hentet 7/4-14 fra: <http://www.youtube.com/watch?v=whL2LIRkhXk>
- Norsk Presseforbund. (2013²). *Presseetikk med Vær Varsom-plakaten*, [Norsk Presseforbunds etikkhefte]. Hentet 5/2-14 fra: <http://presse.no/Etisk-regelverk/Vaer-Varsom-plakaten>
- NRK-logo. [Bilde] (2014). Hentet fra: <http://www.nrk.no/retningslinjer/design/nrk-nedlastbare-originaler-1.6634042>
- Ohlson, R. S., (2000) Towards a Politics of Disaster; Losses, Values, Agendas and Blame. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, Vol 18, number 2
- Olsen, O. E., Mathiesen, E. R., Boyesen, M. (2008). *Media og krisehåndtering: en bok om samspillet mellom journalister og krisehåndterere*. 1. opplag, Oslo: Høyskoleforlaget, Norwegian Academic Press
- Jasis, R. O. & Jasis, P. (2003). *Bowling for Columbine: Critically Interrogating the Industry of Fear*. Hentet 22/3-14 fra: <http://www.jstor.org/stable/29768213>
- Plough, A. og S. Krimsky. (1987). The Emergence of Risk Communication Studies: Social and Political Context, *Science, Technology and Human Values*, 12, (3-4) 4-10.

- Quarantelli, E. L. (1987). What Should We Study? Questions and Suggestions for Reserchers About the Concept of Disasters. *International Journal of Mass Emergenceis and Disasters* (March), 5(1) 7-32.
- Raittila, P., K. Koljonen & J. Väliverronen. (2010). *Journalism and school shootings in Finland 2007-2008*, Tampere: Journalism Research and Development Centre, University of Tampere.
- Retbøll, T. (1991). *Massemedier og menneskerettigheder. Nyhetsformidling i internasjonalt perspektiv*. København: Klim
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervju: fra vitenskapsteori til feltarbeid*. (3. utg.), Bergen: Fagbokforlaget.
- Silverman, D. (1997). *Qualitative Research*. (3.utg.), Thousand Oaks: Sage.
- Sriramesh K., & Duhé, S. C. (2009). Extending cultural horizons: Political economy and public relations. *Public Relations Review*, 35, 368-375.
- Skjønberg, E. (1995). *Omsorgsrasjonalitet. Fremtidens fornuft*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Slovic, P., Fischhoff B., Lichtenstein. S. (1982). Facts versus Fears: Understanding Perceived Risk. I Kahneman, D., Slovic, P. & Tversky, A.: *Judgement Under Uncertainty. Heuristics and Biases*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Tveiten, O. (2009). *Storyland: journalistikk, makt og meningsdannelse*. 2. opplag. Gimlemoen: IJ-forlaget.
- Twigg, J. (2004). *Disaster Risk Reduction, Good Practice Review No. 9*, Humanitarian Practice Network, ODI.
- Undersøkelsesgruppen. (2013). *Rapport fra undersøkelsesgruppen for ulykken i Kenya 12. februar 2012*. Kristiansand: Undersøkelsesgruppen.

- Vest-Agder fylkeskommune. (2013). *Beredskapsplan i krisesituasjoner: ansvar, organisering, informasjon, omsorg*. Kristiansand: Vest-Agder Fylkeskommune.
- Vettenranta, S. (2005). *De unge og katastrofenyheter*. 1. utgave. Oslo: Abstrakt forlag.
- Vettenranta, S. (Red.). (2007). *Mediedanning og mediepedagogikk: Fra digital begeistring til kritisk dømmekraft*. 1.utgave, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Vettenranta, S. (2012). ”Medias møte med katastrofenes unge ofre”, i: S. Vettenranta, S. Og V. Frantzen (red.): *Mediepedagogikk: Refleksjoner om teori og praksis*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, O. L. (2007) *Metodebok for mediefag* (3.utg.), Bergen: Fagbokforlaget.
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L.-O., Moe, H., (2013) *Metodebok for mediefag*. 4.utgave, Oslo: Fagbokforlaget.
- Østerud, S. (2004). *Utdanning for informasjonssamfunnet*. Den tredje vei. Oslo: Universitetsforlaget.
- Østerud, S. (Red.). (2012). *22. Juli - forstå - forklare - forebygge*. 1. opplag. Oslo: Abstrakt Forlag AS.
- Østlyngen, T. & Øvrebø, T. (1998). *Journalistikk. Metode og fag*. Oslo: ad Notam Gyldendal.
- Øverland, A. (1937) *Du må ikke sove*. hentet 22/5-14 fra:
http://www.barnasrett.no/Dikt/du_ma_ikke_sove.htm

9.0. FOTNOTER

Eide, M. (1992). *Nyhetens interesse - nyhetsjournalistikk, tekst og kontekst*. 1. opplag. Oslo: Universitetsforlaget.

Eide, M. (Red.). (2001) *Til dagsorden! Journalistikk, makt og demokrati*. 1. opplag. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Eisenhower, D. D. (1957). *235 - Remarks at the National Defense Executive Reserve Conference* [Dwight D. Eisenhower] [November 14, 1957], hentet 7/4-14 fra: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=10951>

Carey, W. J., (2009) *Communication as culture - essays on media and society*. 2. utgave, 2. opplag. New York: Routledge.

Jeffries, S. (2006). Risky business. [Interview]. Hentet 2/4-14 fra: <http://www.theguardian.com/profile/stuartjeffries><http://www.theguardian.com/books/2006/feb/11/society.politics>

Mcluhan, M. (2013). *Understanding Media, the Extensions of Man*. 4. utgave, California: Ginkgo Press Inc. (ibook)

Moore, M. (2002). *Bowling for Columbine*. Hentet 7/4-14 fra: <http://www.youtube.com/watch?v=whL2LIRkhXk>

Tveiten, O. (2009). *Storyland: journalistikk, makt og meningsdannelse*. 2. opplag. Gimlemoen: IJ-forlaget.

10.0. VEDLEGGSLISTE

Vedlegg 1: Overskriftsmodell av Fevenns dekning

En drept og en hardt skadet på skoletur til Kenya 12.2.2012
Dette var fryktelig trist 12.2.2012
Elkem-ingeniør uskadet 12.2.2012
Pårørende møttes på skolen 13.2.2012
Vennedø (18) omkom på skoletur i Kenya 13.2.2012
– Ser ut til å gå bra med henne 13.2.2012
– Det er bare forferdelig 13.2.2012
Kondolanser strømmer inn på Facebook 13.2.2012
– En utrolig tung dag 13.2.2012
Ei bygd i dyp sorg 13.2.2012
Uvisst når elevene kan reise hjem 13.2.2012
– Det er veldig hardt 13.2.2012
Fryktelig for oss alle 13.2.2012
Fire elever utskrevet fra sykehus 14.2.2012
Sjåføren risikerer livstidsdom etter dødsulykke 14.2.2012
Forsikringsselskapet: – Håper å få til hjemreise på fredag 14.2.2012
Forbereder seg på å ta i mot elevene 14.2.2012
Minnestund for trafikkdrept vennedø 14.2.2012
Takker for omsorg og forbønn 15.2.2012
De var vitner til ulykken 15.2.2012
Betydelig bedring for skadet jente (17) 15.2.2012
Dødsulykken i Kenya: Utskrevne elever reiser hjem fredag 15.2.2012
Alle kommer hjem i løpet av helgen 15.2.2012
Nå vil vi hjem 16.2.2012
Lastebilsjåføren er knust etter ulykken: Vil si unnskyld til elevene og familien 16.2.2012
En plan for det forferdelige 17.2.2012
– Det var en stor lettelse 18.2.2012
Ambulanseflyet fikk problemer på vei fra Kenya 19.2.2012
Kvadraturen-elever innlagt på militært sykehus i Egypt: - Dette er helt forferdelig og en stor belastning 20.2.2012
Foreldre til Egypt sent mandag kveld 20.2.2012
Dødsulykken på skoletur i Kenya: Skadede Kvadraturen-elever er kjørt til sykehus 21.2.2012
For mange i minibussen 21.2.2012
Granskningsgruppe nedsettes 22.2.2012
Elev utskrevet fra sykehus 22.2.2012
Den omkomne satt i bagasjerommet 22.2.2012
Tragedien i Kenya 24.2.2012
Fullsatt Filadelfia tok farvel 24.2.2012
Det er plantet et tre i Kenya 25.2.2012
Kenya-rapport blir utsatt 13.3.2012
Kenya-rapporten kommer mandag 12.4.2012
Dødsulykken i Kenya: Sjåføren kjørte feil - skulle sne 16.4.2012
Kommer med anbefalinger etter dødsulykken 16.4.2012
Har sluttet med turer til Kenya 23.2.2012
Skole sluttet med turer til Kenya etter ulykke 23.2.2012

En kategorisering ble nødvendig for meg for å skille nyhetssakene og nyhetsviktigheten fra hverandre. Å tydeliggjøre dette ved fargekoding ble metoden min fordi jeg da fikk et klart skille mellom nettartiklene og man får et tydeligere inntrykk av hendelsesforløpets utvikling.

Rød: alvorlig nyhet

Orange: løpende nyhet

Svart: tabloidpreg

Turkis: lokalt, identitet

Lilla: Lederartikkel og NTB

Vedlegg 2: Hendelsesforløp av Fevenns dekning

Nettartikkel	Tittel og innhold	Journalist	Nettadresser
12.2.2012 publisert: kl: 21:20, oppdatert: 13.2.14 kl: 07:58	En drept og en hardt skadet på skoletur til Kenya NYHETER - Nyhetspyramiden: hvem, hva, hvor, når, hvordan - Kvadraturen skolesenter, skoletur i Kenya, bilulykke, en omkom, en kritisk skadet - prosjektet i Kisumu, Kenya - Kontaktinformasjon for pårørende	Mari Horve Reite, Jan Oddvar Eide, Tor Mjaaland, Odd-Inge Rønning Uleberg Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokal/En-drept-og-en-hardt-skadet-pa-skoletur-til-Kenya-2190713.html
12.2.2012 publisert: kl: 23:07 oppdatert: kl: 23:07	Dette var fryktelig trist KRISTIANSAND - Fylkesvaraordfører Thore Westermoen om prosjektet i Kisumu, Kenya - Uttrykker kondolanse fra seg selv og alle i fylkeskommunen for de berørte - "De var i Afrika for å gjøre godt" - Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom VAF, Elkem Solar og Arc Aid	Odd-Inge Rønning Uleberg Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokal/---Dette-var-fryktelig-trist-2190724.html
12.2.2012 publisert: kl: 23:22 oppdatert: kl: 23:22	Elkem-ingenør uskadet Kristin Karlstad, leder for avdeling for samfunnskontakt i Elkem: - Elkem Solar i Kristiansand hadde en mann i minibussen som ble påkjørt, han er uskadd - søndag kveld ikke vært i direkte kontakt med ingenøren fra Kristiansand, fått opplyst at også han satt i minibussen da den ble påkjørt - i følge de opplysninger hun sitter inne med ble bussen påkjørt bakfra av lastebilen - i utgangspunktet skulle Elkem Solar hatt flere lærlinger med på denne turen, „en på grunn av de mange permitterte ved Elkem ble det besluttet ikke å delta på denne turen - ingenøren hadde vært i kontakt med HR-ansatte i Elkem Solar søndag kveld - uttrykker medfølelse og kondolanse Siden 2008 har Kvadraturen Skolesenter i Kristiansand deltatt i et samarbeid med Elkem Solar om oppsett og drift av solcelleanlegg i Kenya og i Norge	Tor Mjaaland	http://www.fvn.no/fvntv/nyheter/Elkem-ingenor-uskadet-2190727.html
13.2.2012 publisert: kl: 00:27, oppdatert: kl: 06:49	Pårørende møttes på skolen KRISTIANSAND - informasjon om at pårørende møttes på Kvadraturen skolesenter: - åpen skole i flere timer - team fra legevakten og skoleledelsen tilstede - pårørende fikk tilbud om hjelp på flere nivåer, informasjon om ulykken, og status for de overlevende. - Cheryl Macdonald v/VAF som har vært i kontakt med Fvn, - hun forteller at skoleledelsen møttes for å lage en plan første skoledag etter ulykken	Odd-Inge Rønning Uleberg Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokal/Paroren-de-mottes-pa-skolen-2190738.html
13.2.2012 kl: 07:49 oppdatert 13.2.14 kl: 12:24	Venddøl (18) omkom på skoletur i Kenya KRISTIANSAND - navn, alder og hjemsted på omkomne frigis: Øystein Bronebakk, Venddøl - informasjon om Bronebakk- og medelevers skoleplaner m/elektronlinja i Kenya - ulykken: minibussen/ åtte 2.-års elever og tre lærere fra Kvadraturen skolesenter ble påkjørt av en lastebil - tilstanden til de andre Kenya-elevene skal ikke være alvorlig - rektor Knut Aasen opplyser om at dagen blir brukt til å informere ansatte og elever om hendelsen - skolens helsestjeneste, ledelse og kriseteam er klare til å følge elevene opp, og Vennesla kommunes kriseteam skal bistå de pårørende - kommentar av rådmann Svein Skisland og ordfører Torild Brandsdal i Vennesla kommune - informasjon om kondolanseprotokoll - skoleledelsen vurderer å sende en repr. til Kisumu - Elkem Solars ingeniør Torfinn Buseth, sjekket for lettere skader (forvirende?)!	Hans Jacob Brekke, Irene Svozilik, Mari Horve Reite, Jon Anders Møllen, Eva Myklebust Foto: Hans Jacob Brekke, Jon Anders Skau, Tor Erik Schrøder/ Scanpix	http://www.fvn.no/lokal/kristiansand/Venddol-18-omkom-pa-skoletur-i-Kenya-2190761.html
13.2.2012 publisert: kl: 11:40 oppdatert: kl: 14:47	Ser ut til å gå bra med henne KISUMU/KRISTIANSAND - Fvn opplyser via VAF at den 17 år gamle Kenya-eleven er utenfor livsfare og koblet fra respirator - VAF fikk e-post fra Kenya m/opplysninger mandagmorgen om jentas tilstand - VAF opplyser om dette på sine nettsider - Fvn kontaktet nordmannen Jan Kristensen som driver et gatebanprosjekt i Kisumu, ble kontaktet i forbindelse med trafikkulykken, var på sykehuset og informerte om at jenta var meget dårlig, men at det så ut til å gå bra med henne nå. - utfyllende informasjon om tidligere hendelser og detaljer ift ulykken: - ulykken inntraff søndag ettermiddag, - Cheryl Macdonald opplyser: - 12/14 personer i reisefølget ble innlagt på sykehus etter ulykka Kristensen opplyser: - flere elever skrevet ut, elever og lærere var innlagt v/ The Aga Khan Hospital i Kisumu, et stort sykehus - Kisumu er en havneby, Kenyas tredje største by - ulykken skjedde på hovedve i retning Uganda - lastebil skal ha kjørt inn i minibussen bakfra - uklart om minibussen stod stille/vår i bevegelse da ulykken inntraff - uklart om sjåføren ble skadet i ulykken - jobber intensivt om å få de overlevende hjem - ikke hørt at pårørende er på vei ned til Afrika ettersom de bare vil hjem - var lokalbefolkningen som først varslet Kristensen om ulykken - Torunn Christiansen, ansvarlig for økonomi og admin. i Arc Aid har vært i kontakt m/ daglig leder Kjellann Spinnangr i Kisumu per melding i dag, som sier det er veldig kaotisk, Christiansen uttrykker kondolanse og medfølelse for pårørende og involverte	Jon Anders Møllen	http://www.fvn.no/lokal/kristiansand/---Ser-ut-til-a-ga-bra-med-henne-2190817.html
13.2.2012 publisert: kl: 12:12 oppdatert: kl 23:17	Det er bare forferdelig KRISTIANSAND - intervju med elever v/Kvadraturen skolesenter, Solveig Axelsen(18) og Kristina Rosander (19): - tok fri fra praksis pga ulykken - ville møte opp på skolen i tilfelle minnestund - fikk vite om hendelsen kvelden 12. februar - kjente ikke Bronebakk, men snakket med ham mange ganger, beskriver ham som en veldig sosial og snill gutt, kom ofte på besøk i klassen deres, og flere av venninnene deres var gode venner med ham - tyngt stemning på Kvadraturen - kondolanseprotokoll lagt frem mandag morgen v/ levende lys og bilde av Bronebakk	Hans Jacob Brekke Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokal/kristiansand/---Det-er-bare-forferdelig-2190828.html
13.2.2012 publisert: kl: 13:55 oppdatert: kl: 13:55	Kondolanser strømmer inn på Facebook VENNESLA - eksempler på hilsener folk har skrevet - viser hvilken byrde det er for Vennesla - minnesiden fikk over 1200 "likes" etter bare noen timer - ungdomsleder i Filadelfia opplyser her om minnestund: sted, tidspunkt	Jon Anders Møllen (NB! Denne artikkelen var ikke med i medieoppslagene til undersøkelsesgruppa)	http://www.fvn.no/lokal/kristiansand/Kondolanser-strommer-inn-pa-Facebook-2190775.html

13.2.2012 publisert: kl: 15:18 oppdatert: kl: 15:53	– En utrolig tung dag KRISTIANSAND - intervju m/helsesøster Kari Horrisland, ivarett avdødes klassekamerater - informasjon om berørte elevers ivaretagelse v/skolehelsetjenesten - Fvn informerer om at ekstra kriseberedskap vil bli satt inn når Kenya-elevene kommer hjem, detaljene diskuteres - rektor Knut Aasen har vært i telefonsamtaler kontinuerlig, - opplyser nå at den kritisk skadde er ei jente, rektor informerer om hennes tilstand - UD er i kontakt m/ambassaden og forsikringselskap for å diskutere hvordan elevene kan komme hjem fortest mulig - en minnestund skal avholdes senere i uken, skolen er i kontakt m/pårørende - Elkem Solar sier de stiller opp for skolen om ønskelig, og uansett på minnestunden - intervju m/eleverådsleder Espen Dåsvatn (19) (elev v/ VG3 Automasjon): - han forteller om kondolansesprotokollen, kjente ingen av Kenya-elevene, - fornøyd med skoleledelsens håndtering, - var selv på fjorårets tur - mulig hans livs største opplevelse - håper ikke ulykken stopper skolens fremtidige turer til Kisumu -Prosjektet: Kvadraturen Skolesenter har siden 2008 hatt et samarbeidsprosjekt m/ Elkem-Solar, Kisumu Polytechnic og bistandsorganisasjonen Arc-aid	Eva Myklebust, Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/-En-utrolig-tung-dag-2190982.html
13.2.2012 publisert: kl: 17:56 oppdatert: kl: 17:56	Ei bygd i dyp sorg VENNESLA/KRISTIANSAND - referat fra minnestunden i Vennesla kirke for Øystein Bronebakk - minnestund v/ Kvadraturen skolesenterm/kondolansesprotokoll - ny minnestund senere i uka i Filadelfia, Vennesla (Bronebakk var aktivt med der) - intervju med sogneprest Jan Otto Fredwal, opplyste om at kommunens kriseteam, prostidiakonen og andre omsorgspersoner var tilstede under minnestunden - intervju med ungdomspastor i Filadelfia, Vennesla, Erik Stordal som forteller om Bronebakk var en gutt nesten alle kjente og en aktiv kristen ungdom	Odd-Inge Rønning Uleber Foto: Jon Anders Skau og privat	http://www.fvn.no/lokalt/Ei-bygd-i-dyp-sorg-2191052.html
13.2.2012 publisert: kl: 20:09, oppdatert: kl: 21:08	Uvisst når elevene kan reise hjem KRISTIANSAND - intervju m/ rektor Knut Aasen: - ennå uklart når elevene kan reise hjem - forsikringselskapene spiller en sentral rolle her - går bedre med 17-åringen (jenta), utfyllende info på VAFs sider - gjentar informasjon om ulykkenog - info om minnestund senere i uka - skoleledelsen har vært i kontakt med UD som sammen med forsikringselskapene og norsk ambassade vurderer når elevene og læreren (e?) kan reise hjem - reisefølge dro til Kenya sist fredag, skulle vært borte i 10 dager, hadde hatt sitt første møte med Solskolen da ulykken skjedde, litt info om oppgavene her	Erlend Olsbu Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/Uvisst-nar-elevene-kan-reise-hjem-2191081.html
13.2.2012 publisert: kl: 22:17 oppdatert: kl: 22:25	– Det er veldig hardt KRISTIANSAND - intervju m/elektrolærer Bjørn Erik Tobiassen, som var med på skoleturen: - forteller om hendelsesforløpet før og etter ulykken: vært på helsestasjon hvor de skulle montere solcelleanlegg, ble påkjørt bakfra av en diger lastebil på hjemveien, fullt kaos etterpå - beskrivelse av lastebilen, en diger dumper m/mange hjul langs sidene - minibussen: 3 lærere, en ingeniør fra Elkem Solar, og 8 elever - de norske startet førstehjelp, store varebiler stanset og brakte de skadede til sykehuset - kenyansk politi har igangsatt etterforskning etter ulykken, kjøretøy er beslaglagt, sjåfør i varetekt, avhør og personalia sikret på sykehus - mandagkveld ankom repr. fra Den norske ambassade sykehuset, jobber med å få reisefølget hjem så raskt og fornuftig som mulig - Rektor Knut Aasen kommenterer at det fortsatt er uvisst når elevene kan reise hjem: - en del ubesvarte spørsmål når de ulike elevene kan utskrives - må avklares om alle skal reise samlet før reisen kan organiseres	Jon Anders Møllen Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/-Det-er-veldig-hardt-2191093.html
13.2.2012 publisert: kl: 23:07 oppdatert: kl: 23:29	Fryktelig for oss alle NAIROBI/KISUMU/KRISTIANSAND/OSLO - Fvn reiser ned til Kenya - intervju m/ambassadør Per Ludvig Magnus i Nairobi før Kisumu: - sendt av gårde sin utlendingsattaché Dag Petterson til Kisumu, som ligger om lag 400 kilometer vest for hovedstaden, vært i kontakt med UD Oslo hele dagen, - kjenner ikke til detaljene, bare at en har omkommet og en er alvorlig skadet - sykehuset er en del av agakhan-stiftelsen, kjent for å drive sine sykehus seriøst og godt - info om begravelsebyrå, internasjonalt nettverk, bør ikke være noe problem å få hjem avdøde - en utfordring å ferdes på veiene i Keny, en del av fattigdomsproblematisken	Jarle R. Martinsen Kjartan Bjelland (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/--Fryktelig-for-oss-alle-2191119.html
14.2.2012 publisert kl: 09:59, oppdatert: kl: 14:15	Fire elever utskrevet fra sykehus KISUMU - intervju m/ elektrolærer Bjørn Erik Tobiassen (bilder): - fire elever og to lærere er utskrevet fra Aga Khan Hospital i Kisumu - flere liv kunne gått tapt dersom det ikke hadde vært rask transport til sykehuset - tre elever og en Tobiassen er fortsatt innlagt på sykehuset - jenta på 17 år kommer seg overraskende fort - en elev fikk hofta ut av ledd, ellers en del slagskader i muskulaturen og noen småskader - Forsikringselskapet Gouda skal sende to spesialsykepleiere fra Norge på onsdagen - skryter av Aga Khan-sykehuset - repeterende info om ulykken - ingen pårørende har reist ned foreløpig pga. elevene sendes sannsynligvis hjem snart	Jon Anders Møllen, Jarle R. Martinsen, Kjartan Bjelland Foto: Jarle R. Martinsen	http://www.fvn.no/lokalt/Fire-elever-utskrevet-fra-sykehuset-2191195.html
14.2.2012 publisert: kl: 12:15 oppdatert: 16.2.14 kl: 10:32	Sjåføren risikerer livstidsdom etter dødsulykke KISUMU - intervju m/politistjef Patrick Wimangori v/ Bondo police station: - sjåfør (25) risikerer livsdom, er pågrepet, arrestert og siktet for uaktsomt drap, - kan få 5 års fengsel hvis domfelt for uaktsomt drap (kenyansk lovgivning) - politiet har beslaglagt minibussen og lastebilen, lastebilen var tungt lastet - Fevennen har vært på ulykkesstedet, fått kontakt med vitner - lastebilen kom i stor fart og tutet kraftig, minibussen skal ha kjørt sakte - minnestund blir holdt i ettermiddag	Jon Anders Møllen, Jarle R. Martinsen, Kjartan Bjelland Foto: Kjartan Bjellands	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Siaforen-risikerer-livstidsdom-etter-dodsulykke-2191277.html

14.2.2012 publisert: kl: 14:48 oppdatert: kl: 16:05	Forsikringselskapet: – Håper å få til hjemreise på fredag - OSLO/KRISTIANSAND/KISUMU - trolig sendes de fire ungdommene som er utskrevet hjem på fredag m/helsepersonell fra København - intervju m/ Eva Hagby, salgs- og markedssjef i Gouda Reiselivsforsikring: - Gouda alarm jobber m/å finne en transportløsning for de fire elevene , forhøypentligvis hjemreise fredag - var ønskelig å reise alle sammen, men lot seg ikke gjøre, og usikkert m/de tre som er igjen på sykehuset - tosykepleiere m/spesialkompetanse reiser fra forsikringselskapets alarmsentral i København til Kisumu i Kenya onsdag morgen, skal bistå de fire elevene på hjemreisen - tre elever og en lærer er fortsatt innskrevet og forsikringselskapet må trolig ordne spesialtransport for hver enkelt - kan bli akuttelt med ambulansely pga bære,mye praktisk må ordnes i forkant, godkjenning av flyselskapene etc. - forsikringselskapet er kontinuerlig i kontakt med sykehuset - er helsestanden som først og fremst er avgjørende for hjemreisen - Gouda Alarm er i gang m/ klargjøring av papirer for å få sendt hjem kisten med avdøde,e vil skje så raskt som mulig - Rektor Knut Aasen: - pårørende til tre elever e vil reise til Kenya for å være m/dem og reise sammen hjem - undersøker muligheter for at pårørende kan reise ned sammen m/noen fra skolen - Kjetil Elsebutangen, Kommunikasjonsrådgiver i Utenriksdepartementet: - ambassadens utlendingsattaché, Dag Pettersen, vil være i Kisumu så lenge behov - Gouda Reiselivsforsikring har hovedansvar for hjemreisen	Jon Anders Møllen Foto: Jarle Martinsen, Gouda Reiselivsforsikring	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Forsikringselskapet---Haper-aa-til-hjemreise-pa-fredag-2191391.html
14.2.2012 publisert: kl: 15:18 oppdatert: kl: 15:50	Forbereder seg på å ta i mot elevene KRISTIANSAND/VENNESLA - intervju m/ helsesøster Kari Horrisland på Kvadraturen skolesenter (bilde brukt tidligere) - uvanlig stille på skolen de første dagene - minnestunder (bl.a. Vennesla kirke), omsorg for hverandre, nå: en slags stille boble - uvirkelig før de får dem hjem - elevene på Kvadraturen har hatt kontakt m/dem i Kenya når det har vært dekning, men føler ikke de har visst noe, blir konkret når de kommer hjem - Fvn: - tirsdag ettermiddag: de første fire elevene skal etter planen ta et fly som går fra Kenya fredag, ventes i Kristiansand lørdag - onsdag holdes minnestund på Kvadraturen skolesenter Rektor Knut Aasen: - elevene snakker mye m/hverandre, oppsøk rådgivere, lærere og skolehelsestjenesten, helst de de har en god relasjon m/ fra før - skolen har vært i jevnlig kontakt med pårørende, innom på skolen og via telefon, har forsøkt å	Tarald Reinholt Aas, Jon Anders Møllen Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Forbereder-seg-pa-a-ta-til-mot-elevene-2191419.html
14.2.2012 publisert: kl: 21:16 oppdatert: kl: 21:58	Minnestund for trafikkdrept vennedø KISUMU - Fvn beskriver minnestunden på veien, ca 1 times kjøring utenfor Kisumu (vektlegger det emosjonelle): - ca 60 personer - afrikanere fra Arc Development Center (hyperlink) der Bronebakk bodde - prosjekttinggjør Torfinn Buseth fra Elkem Kristiansand, - Kjell Spinnangr fra Arc Aid-prosjektet, der elevene deltok, han jobber vanligvis i Arkivet - de fire elvene som er utskrevet: la ned blomster, ingen tale, klarte ikke si så mye til Fvn, men fint og sterkt å være m/ på - Bronebakks lærer, Asbjørn Berås på vegne av reisefølge: flott at de afrikanske vennene vile arr. minnestunden - mer detaljer omkring ulykkestrekningen, vektlegger veien - funnet statistikk på dødstill(?) langs veiene der - opp til fem dør hvert døgn langs denne veien: "Dead spot road"	Jarle R. Martinsen og Kjartan Bjelland Foto: Kjartan Bjelland, privat	http://www.fvn.no/lokalt/Minnestund-for-trafikkdrept-vennedo-2191530.html
15.2.2012 publisert: kl: 08:12 oppdatert: kl: 08:20	Takker for omsorg og forbønn VENNESLA - intervju m/Hege Bronebakk, mor til avdøde Øystein Bronebakk: - takker spesielt ungdommene som har stilt opp siden ulykkesdagen - takker sogneprest Jan Otto Fredwall og ungdomspastor Erik Stordal, vært til stor hjelp daglig - takker kriseteamet i Vennesla kommune og Kvadraturen skolesenter - Mandag: flere hundre samlet i Vennesla kirke, og ungdommen arr. selv minnesamvær i menighetshuset om kvelden - minnestunden: over 600 mennesker, hovedsakelig ungdommer - HÅPET om en himmel - bestevennene Kristoffer Bjørå og Bjørn Marius Dagsland laget minnevideo (youtube?) - Øystein var en sjelden venn - venninnene Karoline Dubland Andersen og Lene Magnussen sang - Ungdomspastor i Filadelfia, Erik Stordal, leste opp noen av de over 2000 meldingene som er kommet inn på minnesiden på Facebook - Øystein: En sjelden venn - informasjon om Bronebakk: - født 3. februar 1994 og døde 12. februar 2012 - kjente mange i Vennesla, spilte på Vindbjarts juniorlag og var aktiv i Filadelfia - usikkert når kisten kan komme til Vennesla	Odd-Inge Rønning Uleber Torstein Øen (foto), privat	http://www.fvn.no/lokalt/Takker-for-omsorg-og-forbonn-2191633.html
15.2.2012 publisert: kl: 08:12 oppdatert: kl: 08:50	De var vitne til ulykken (tabloidvinkling) KISUMU - intervju m/lokale (Fvns sjåfør oversetter fra Swahili) : Agnéca Anyargo Arego, ektemannen Morice Orgango Arego og sønnen Moses Ollera Arego (25): - lastebilen hadde stor fart, tutet voldsomt, bremsert ikke ned, tror bremsene ikke virket, smadret rett inn i minibussen bakfra som så fortsatte rett fram uten å velte - mennesker strømmet straks til for å hjelpe, fikk alle raskt ut, men så at det var et liv som var gått tapt - tok ca en time fra krasjet til de kunne begynne å frakte de skadde til sykehuset ulykkesstedet: - fri sikt i begge retninger – den ene veien på flere hundre meter, den andre veien flere kilometer - TABLOID: - står rett ved en stor mengde knust glass og bildeleer fra tragedien på søndag. I mens suser biler og lastebiler forbi i hastigheter som langt overgår de 80 km/t som strekningen tillater. Og de aller færreste motorsyklisterne har hjelm på.	Kjartan Bjelland (foto), Jarle R. Martinsen	http://www.fvn.no/lokalt/De-var-vitner-til-ulykken-2191559.html
15.2.2012 publisert: kl: 11:30 oppdatert: 16.2.14 kl: 10:37	Betydelig bedring for skadet jente (17) KISUMU/KRISTIANSAND - intervju m/elektrolærer Bjørn Erik Tobiassen: - info om at jentas bedrede tilstand - fire fra reisefølge igjen på Aga Khan Hospital, de to elevene er medtatte, tror ikke varige me, Fvn får litt for mye info om pasientene? - nå vil de bare hjem - foreløpig ikke bestilt flybilletter uvist når, jobbes med hjemreise - har signert alle offisielle papirer for kisten hjem, - spesialsykepleierne fra Gouda forsikring har ikke kommet fram enda, skal hovedsakelig ta seg av de fire elevene på hjemreisen	Hans Jacob Brekke, Jarle R. Martinsen, Kjartan Bjelland Foto: Jarle R. Martinsen	http://www.fvn.no/lokalt/Betydelig-bedring-Afor-skadet-jente-17-2191702.html

15.2.2012 publisert: kl: 16:07 oppdatert: kl: 22:00	Dødsulykken i Kenya: Utskrevne elever reiser hjem fredag KISUMU/KRISTIANSSAND - ulykken går nå altså under "dødsulykken i Kenya" - Rektor Knut Aasen: - elevene som er utskrevet reiser hjem fredag - pårørende har bestilt billetter til torsdag ned til elevene som fortsatt er på sykehus - elevene som ikke er innlagt reiser hjem fredag, billetter er bestilt, folk fra forsikringselskapet er sendt ned for å hente dem - de to lærerne drar med disse elevene, mens Tobiassen blir igjen med de innlagte, deres hjemreise er fortsatt uklart - har ventet på medisinsk avklaring ift de gjenværende på at de kan reise, den er nå i bks, men da med ambulanseskytelse som transport - regner med et tidspunkt for hjemreise på onsdag - håper å kunne avbestille pårørendes billetter, vil jo heller få reisefølge hjem - kort innsikt i saken til slutt	Hans Jacob Brekke, Jarle R. Martinsen, Kjartan Bjelland (foto) Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/Utskrevne-elever-reiser-hjem-fredag-2191792.html
15.2.2012 publisert: kl: 21:20 oppdatert: kl: 21:49	Alle kommer hjem i løpet av helgen KISUMU/KRISTIANSSAND - Bildetekst: Bronebakk var fra Kvarstein, alle kommer hjem i løpet av helgen - samme bilde fra minnestunden - hjemreise ble avklart torsdagkveld - ambulanseskytelse går fra København fredag og ventes i Kristiansand i løpet av helgen - pårørende reiser ikke ned likevel - 17-åringen (jenta) er markant bedre, de to andre er fortsatt medtatte - de fire utskrevne elevene tar rutefly hjem på fredag - repeterende innsikt i saken til slutt	Erlend Olsbu Kjartan Bjelland (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Alle-kommer-hjem-i-lopet-av-helgen-2191923.html
16.2.2012 publisert: kl: 10:04 oppdatert: kl: 10:32	Nå vil vi hjem KISUMU - intervju m/de uskadede og Bronebakks lærer Asbjørn Berås og elektrolærer Oddbjørn Uggedal: - Bildetekst: de "uskadede" guttene er AVBILDET og NAVNGITT: Daniel Tønnessen (17), Christian Berentsen (17), Aleksander Klev (18) og Christopher Bjørnara (17) - hjemlengsel - akkurat kommet tilbake fra en avkoblingstur til Victoriasjøen, 40 min. unna - lærer snakker om hvordan hverdagen vil se ut for han på skolen - samtlige skryter av hjelpen de har fått, spesielt v/ Arc Development Center, og støtteklæringer via facebook, mail og sms'er har blitt satt utrolig stor pris på - <i>Det er ikke til å begripe at vi ikke alle drar levende hjem fra denne turen, sier guttene.</i> - ingen vil si noe om ulykke, vil overlate det til Bjørn Erik Tobiassen (fortsett innlagt), men berømmer han for organisering og førstehjelp - reddet trolig liv - ca ti minutter før den første sivile bilen kjørte av gårde med de første skadde, alle var dratt derfra innen kort tid, noen sykebil er ikke kommet etter at alle var kjørt - gjensstår å si "på gjensyn" til de gjenværende på sykehuset inntil videre	Jarle R. Martinsen Kjartan Bjelland (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/-Na-vil-vi-hjem-2192065.html
16.2.2012 publisert: kl: 10:04 oppdatert: kl: 10:31	Lastebilsjåføren er knust etter ulykken: Vil si unnskyld til elevene og familien KISUMU - fokus er altså nå på "lastebilsjåføren" SYNDEBUKK 1 - Bildetekst: lastebilsjåføren er AVBILDET og NAVNGITT (hadde ikke skjedd i Norge): - Lastebilsjåfør Collins Ondego (25) er sikket for uaktsomt drap og uttrykker at han er fryktelig lei seg og ber for Bronebakks familie og for de som ble skadet - Fvn møtte ham i går ettermiddag utenfor Bondo police station – 4-5 km fra ulykkessted, teknisk ekspertise undersøkte den fire år gamle lastebilen han kjørte - har ingenting i mot intervju, viktig for å si unnskyld - Fvn bruker tilsvarende "hva føler du nå?"-kortet - da må taxisjåføren oversette for ham - hendelsen er også en ulykke for familien, han mistet jobben, og de inntektene, fått sertifikat tilbake - trolig må i fengsel i 5 år - finner trøst i sin gudstro, vil unnskyld direkte til elevene, men tror ikke de vil snakke med han - foreløpige tekniske undersøkelser av lastebilen: ingen feil verken på bremses, lys/ annet, undersøkelsene fortsetter i dag	Jarle R. Martinsen Kjartan Bjelland (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/Vil-si-unnskyld-til-elevene-og-familien-2192047.html
17.2.2012 publisert: kl: 18:51 oppdatert: 18.2.12 kl: 09:21	En plan for det forferdelige - KRISEBEREDSKAP i fokus - Rektor Knut Aasen var den første som fikk vite om ulykken: - iverksatte krisepålegg i henhold til skolens "beredskapsplan ved ulykker, sorg og kriser blant elever og ansatte", fikk også forsterkninger fra VAF (Cheryl) - innledningsvis: få tak i folk, deretter selve arbeidet - <i>Det er viktig at en har tenkt gjennom hvordan vi skal håndtere en slik krise på forhånd</i> - skolens ansatte går jevnlig gjennom denne, ligger tilgjengelig for ansatte 24/7 - vært rektor på Kvadraturen skolesenter i seks år, brukt krisepålegg fire ganger - opplevd å miste tre elever, dødsfallene skjedde ikke i skoletiden, bruker krisepålegg som mønster likevel - <i>den dramatiske ulykken forrige helg var langt mer omfattende:</i> - flere parallelle ting som måtte gjøres samtidig, mistet en elev, flere skadet, arbeide m/ hjemreise BEREDSKAPSPÅLEGG: - omfatter spesielt hva som skal gjøres i forhold til elevene som er igjen på skolen i en krise - hvordan lærerne skal arbeide i klassen til den døde, klassen skal få så detaljert informasjon som mulig, for å forebygge rykter/ fantasien overtar - informeres om pågående presse, elevene oppfordres til å tenke gjennom det de evt sier til media - skoledagene må fortsette så normalt som mulig, men gis rom til hjelp for dem som ikke orker Utelukker ikke at skolens beredskapsplan vil bli endret i lys av dødsulykken i Kenya, vil evaluere dette i etterkant - Alle skoler er pliktet til å ha en tilsvarende plan - fylkeskommunen og kommunen har egne planer for krisescenarioer	Hans Jacob Brekke Foto: Jon Anders Skau, Hans Jacob Brekke	http://www.fvn.no/lokalt/En-plan-for-det-forferdelige-2192757.html
18.2.2012 publisert: kl: 16:16 oppdatert: kl: 16:16	Det var en stor lettelse KRISTIANSSAND - de fire elevene fra Kvadraturen skolesenter; Aleksander Klev (18), Christian Berentsen (17), Christopher Bjørnara (17) og Daniel Tønnessen (17), kom hjem - på Kjevik fikk nær familie ta imot elevene på et avsatt rom før de kom ut i ankomsthallen (Cheryls jobb), mange folk, rektor, flere fra VAF og forsikringselskap - individuelt oppfølging videre, hver har fått sin kontakt i kommunen som vil bistå (nyss om veldig forskjellige opplevelser ang. det) - faglærer Bjørn Erik Tobiassen og de tre andre elevene er igjen i Kenya, og skal etter planen transporteres hjem i ambulanshelikopter søndag - ikke avgjort når kisten med avdøde Øystein Bronebakk kommer til Norge	Monika B. Birkeland, Tor Erik Schrøder (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/-Det-var-en-stor-lettelse-2192927.html

19.2.2012 publisert: kl: 19:48 oppdatert: 20.2.12 kl: 14:16	Ambulanseflyet fikk problemer på vei fra Kenya KAIRO/KRISTIANSAND - frustrerende situasjon - rektor Knut Aasen vært i kontakt m/pårørende, ikke elevene: - flyet kom seg ikke lenger enn til Kairo - <i>det hadde oppstått noen problemer med flyet, slik at det ikke kunne ta av igjen fra flyplassen i Egypt, uvisst hva problemene var</i> - Utdanningsjef i Vest-Agder Arly Hauge: - elevene reiser i følge m/ representanter fra deres forsikringselskap, elevene kjørt til sykehus i Kairo da flyet ikke kunne lette, blir fulgt opp av helsepersonell i regi av forsikringselskapet - nytt ambulansfly skulle ankomme flyplassen søndag, kunne ikke reise mot Norge før mandag morgen - VAF kontaktet UD for at elevene skulle få nødvendig oppfølging i Egypt - fagleder for elektrolinjen, Bjørn Erik Tobiassen, har reist m/vanlig rute fly fra Kenya til Kristiansand, i følge m/ representant fra skolen, vil ankomme Kristiansand mandag ettermiddag - KISTEN: - ankommer etter planen mandag på Gardermoen, vil bli fraktet videre med bil til Kristiansand	Hans Jacob Brekke, Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/Ambulanseflyet-fikk-Aproblemer-pa-vei-fra-Kenya-2193142.html
20.2.2012 publisert: kl 13:17 oppdatert: kl: 15:38	Kvadraturen-elever innlagt på militært sykehus i Egypt: - Dette er helt forferdelig og en stor belastning KRISTIANSAND/ASWAN - Fokus på: Kvadraturen-elever innlagt på militært sykehus i Egypt - Nytt ambulansfly fikk problemer, fikk tekniske problemer i Hellas - tekniker er sendt ned for å reparere det - Arly Hauge: - en stor belastning - de skadede elevene er nå innlagt på et militært sykehus i den egyptiske byen Aswan m/følge av dansk lege og sykepleier fra forsikringselskapet - har et sterkt press på forsikringselskapet for å finne løsninger for hjemreise <i>Vi håper og jobber alt vi kan for en retur i morgen</i> - VAF har gitt tilbud om reise for pårørende - tre har takket ja, billetter bestilt i dag - når elevene ankommer Kjevik vil de bli fraktet m/ambulanser til SSK, direkte til isolat, rutinemessig fordi de har vært innlagt på sykehus utenfor Norden - Forsikringselskapet Gouda Alarm ønsket ikke å kommentere problemene med hjemreisen ovenfor fvn.no søndag kveld	Hans Jacob Brekke, Jan Oddvar Eide Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/-Dette-er-helt-forferdelig-Aog-en-stor-belastning-2193370.html
20.2.2012 publisert: kl: 15:55 oppdatert: kl: 22:40	Foreldre til Egypt sent mandag kveld KRISTIANSAND - intervju Arly Hauge: - alle foresatte fikk tilbud om reise, foreldre til en reiste ned, skal etter planen være framme v/ militær sykehuset i byen Aswan tirsdag morgen, elevene er her sammen m/ to danske helsearbeidere - planen er å fly alle hjem tirsdag, i kontakt m/forsikringselskapet mandag kveld, som fortsatt planlegger hjemtransport tirsdag - SSK er klare for å ta imot elevene - I følge VAF vil de tre rutinemessig bli lagt i isolat, hvis smittefrie etter to-tre dager, bli flyttet til avdelingene for videre behandling, pårørende vil kunne besøke dem uansett - Assistansejef Karin Trenberg i Gouda Alarm: - beklager problemene som har oppstått - Gouda Alarm vil tirsdag vurdere å sende et tredje ambulansfly for å hente de skadede Kvadraturen-elevene i Egypt - valgte nettopp North Wingselskapet, fremfor et lokalt flyselskap i Kenya, for å sikre	Hans Jacob Brekke, Jan Oddvar Eide, Jon Anders Skau (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Foreldre-til-Egypt-sent-mandag-kveld-2193422.html
21.2.2012 publisert: kl: 09:33 oppdatert: kl: 12:45	Dødsulykken på skoletur i Kenya: Skadede Kvadraturen-elever er kjørt til sykehus KRISTIANSAND - ulykestittel endret til: Dødsulykken på skoletur i Kenya - ambulansflyet m/ elevene som ble skadet, landet på Kjevik klokka 09.15 i dag, flyet lettet fra Egypt 02.00 i natt - elevene ble kjørt i amublanse direkte til SSK for isolat i to-tre dager for MRSA (methicillinresistente gule stafylokokker) - kun nærmeste pårørende vil få lov til å besøke dem, må bruke hansker og munnbind - Arly Hauge: - pårørende møter på SSK og blir møtt av en repr. fra skolen der, sykehuset tar av seg det praktiske der - Nå er alle tilbake - STATUS KISTEN: Kisten ble kjørt med bil fra Gardermoen i går - BEGRAVELSEN: begravnes fra Filadelfia Vennesla fredag 24. februar klokka 13.00	Elling Svæla, Monika B. Birkeland, Hans Jacob Brekke, Tarald Reinholt Aas Foto: Monika B. Birkeland	http://www.fvn.no/lokalt/Skadede-Kvadraturen-elever-Aer-kjort-til-sykehus-2193555.html
21.2.2012 publisert: kl: 15:45 oppdatert: kl: 16:03	For mange i minibusen KENYA -minibusen, en Toyota Hiace: registrert for ni personer, i busen var det tolv -Arly Hauge: -uheldig, avventer etterforskning som skjer i regi av kenyanske myndigheter - busen ble kjørt av en av lærerne fra Kvadraturen skolesenter, hadde gyldig sertifikat for å føre en slik minibus, - vet ikke hvorfor ikke lokal sjåfør ble brukt, vil finne ut, men skolen vært i landet før og har erfaring m/forholdene - vet ikke hvordan de tolv var plassert og hvorvidt sikret m/bilbelte - vil også be om en rapport fra de som var i minibusen, vil innhente mer informasjon <i>Når all tilgjengelig informasjon foreligger må vi ta en samlet vurdering for å se hva vi kan lære, og eventuelle endringer som må iverksettes</i> - Kriminalsjef Arne Pedersen hos Agder politidistrikt: - ikke har fått noen henvendelse fra kenyansk politi i forbindelse med ulykken. <i>Vi kommer ikke til å ta egne initiativ, det må komme fra Kenya</i> - selve ulykkesmomentet er fortsatt uklart: - kun lærer Bjørn Erik Tobiassen som vil uttale seg om det, satt i passasjer sete, husker ikke noe av selve krasjet - Lastebilsjåføren: minibusen stod stille/var i sakte fart, klarer ikke bremse, prøvde å kjøre i grøfta, men krasjet i stedet i minibusen bakfra - øyenvitnene Agneca Anyargo Arego og Morice Orgango Arego: sa også dette - boks med kort info om "Kenya-ulykken"	Jarle R. Martinsen, Kjartan Bjelland (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/For-mange-i-minibusen-2193815.html

22.2.2012 publisert: kl: 15:13, oppdatert kl: 15:24	Granskningsgruppe nedsettes KRISTIANSAND - intervju m/Arly Hauge: - mye informasjon, vil finne det riktige, det som faktisk skjedde - gruppen skal lage en rapport, antyder 3 uker - kort repetisjon av ulykkens sak - politistef Patrick Wimangori ved Bondo police station i Kisumu sier han ikke fikk avhørt sjåføren (lærer), selv om de visste politiet trengte informasjon - Dette har heller ikke Hauge en forklaring på - nå skal det nedsettes en granskningsgruppe bestående av: - fylkesmannen: fylkesberedskapssjef Yngve Årøy og seniorrådgiver Rune Amundsen, - fylkeskommunen: ass. fylkesrådmann Tore Berntsen, rektor Knut Aasen v/Kvadraturen skolesenter og juridisk rådgiver Arthur Tveiten - mandatet er ikke helt ferdig, men det blir å systematisere og kartlegge hendelsesforløpet	Jarle R. Martinsen Foto: Jarle R. Martinsen, Kjartan Bjelland	http://www.fvn.no/nyheter/Granskningsgruppe-nedsettes-2194095.html
22.2.2012 publisert: kl: 14:50, oppdatert kl: 17:03	Elev utskrevet fra sykehus KRISTIANSAND - Arly Hauge: - fått bekreftet at den ene eleven nå er utskrevet fra sykehuset, ikke mer info foreløpig - Informasjonssjef Rune Jonassens/SSK: - sykehuset vil ikke opplyse hvilke prøvesvar de har fått på elevene - 17-åringen (jenta) er utskrevet fordi hun ikke lenger trengte medisinsk behandling på sykehus	Hans Jacob Brekke, Erlend Olsbu	http://www.fvn.no/lokalt/Elev-utskrevet-fra-sykehus-2194088.html
22.2.2012 publisert: kl: 16:53 oppdatert: kl: 16:54	Den omkomne satt i bagasjerommet KRISTIANSAND - VAF v/Arly Hauge: - bekrefter at omkomne Bronebakk satt sammen med en av medelevene i bagasjerommet, vet ikke hvorfor, får informasjon fra flere hold, må finne riktig fakta før vi går ut i media - GRANSKNINGSGRUPPE opprettes: - fem personer fra VAF og fylkesmannen - skal finne ut av alle aspekter om hva som egentlig skjedde ift ulykken - den tredje personen som ikke fikk sitteplass var en av de voksne, ble ikke skadet - 17-åringen (jenta) satt i et sete - Juridisk rådgiver Arthur Tveiten i VAF: vil ikke ta noe juridiske initiativ overfor politiet INFORMASJONSBEHOV er stort: - Granskningsgruppen skal finne ut all relevant og riktig informasjon - fristen vil være tre uker Kenyansk lov: - må ha internasjonalt førerkort, vet ikke om lærer hadde det, VAF fikk info i dag Fvn ønsker svar på: • <i>Visste lærerne at bilen ikke var sertifisert for flere enn ni personer?</i> • <i>Hvorfor valgte de å løse transportbehovet med å overfylle minibussen slik at minst tre personer ikke var sikret?</i> • <i>Hvorfor reiste delegasjonen tilbake til Kristiansand fredag før politiet hadde fått snakket med læreren som kjørte minibussen, selv om politiet flere ganger hadde kontaktet dem for å få til et slikt avhør?</i> • <i>Kjørte læreren uten gyldig internasjonalt førerkort?</i> • <i>Stad minibussen mer eller mindre stille i sin kjørebane slik lastebilsjåføren og vitner til ulykken sier?</i>	Jarle R. Martinsen	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Den-omkomne-satt-i-bagasjerommet-2194127.html
24.2.2012 publisert: kl: 10:39 oppdatert: kl: 10:39	Tragedien i Kenya Lederartikkel - kort info om hva som har skjedd ...i takt med mer kunnskap melder også stadig flere spørsmål seg: spørsmål som er vanskelige for alle involverte, men som likevel må stilles og besvares så godt som mulig... - roser VA og Fylkesmannen for opprettelsen av granskningsgruppen: - klarlegge selve hendelsesforhold, det organisatoriske rundt reisen, komme m/anbefalinger til hva som evt bør endres v/framtidige reiser - et stort informasjonsbehov for pårørende, andre elever, skolens ansatte og resten av samfunnet - håp om at granskningen blir ryddig - parallelt m/granskningsgruppen jobber kenyansk politi m/ å kartlegge hendelsesforløpet, også en viktig prosess - forhåpentligvis vil undersøkelsene fra Norge og Kisumu utfylle hverandre og gi et samlet bilde - skolelærer: ulykken i Kenya har vist oss hvor sårbare skolereiser kan være, og den viser hvor stor ansvar den enkelte skole og lærer påtar seg når man drar av gårde m/elever. Alle elever som deltar på reiser i skolens regi har krav på at den enkelte skole gjør alt den kan for å ivareta den enkelte elevs trygghet.	LEDER	http://www.fvn.no/mening/leder/Tragedien-i-Kenya-2194659.html
24.2.2012 publisert: kl: 13:17 oppdatert: kl: 14:32	Fullsatt Filadelfia tok farvel VENNESLA - Filadelfiakirken var fullsatt - info om turen - Øystein hadde gledet seg veldig - Ungdomspastor i Filadelfia Erik Stordal forrettet begravelsen og holdt minnetale og andakt: Erik Stordals minnetale var om en glad, snill, flink og hjelpsom gutt: - fortalte om forholdet mellom Øystein og lillebror Eve, hvilket forblide han var for ham og for andre - delte mye selv etter sin død: lommepengene hans i Afrika ble gitt til en familie med åtte barn i Kenya, fått nytt tak på huset sitt og plantet et avokado tre: "Oysteins tree" - de kristne sanggruppen: "Guttane" deltok i begravelsen, sang Navnet Jesus blekner aldri" sammen med forsamlingen, "Det var nåde" og "Blomsteren" - talen: Gud som er nær menneskene også i sorg og fortvilelse - etter seremonien i Filadelfia ble båren kjørt i kortesje til kirkegården ved Vennesla kirke, sogneprest Jan Otto Fredwall ledet seremonien ved graven.	Odd-Inge Rønning Uleber, Torstein Øen (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Fullsatt-Filadelfia-tok-farvel-2194528.html
25.2.2012 publisert: kl: 18:09 oppdatert: kl: 18:09	Det er plantet et tre i Kenya VENNESLA - med Øysteins lommepenger fikk den kenyanske familien med åtte barn råd til tak på huset sitt, plantet et avokado-tre foran huset til minne om 18-åringen fra Vennesla - rårte mange av de 800 fremmøtte i begravelsen - <i>En aktiv gutt som satte spor</i> - <i>Øystein så muligheter og gjorde noe med dem. Han så menneskene rundt seg. Han ble viktig for så uendelig mange.</i> - Stordal om Øystein: - ung gutt som hadde vært beskjeden i barndommen, vokste opp til å bli slagferdig i replikken, en ung mann med klare planer og en klar tro - og en stor vennekrets - aktiv både i Vindbjart Fotballklubb og på Filadelfia, var i mange miljøer, men han la aldri skjul på at Jesus var viktigst i livet hans, bil stod også sentralt - BEGRAVELSEN: - Begravelsen ble preget av håp: Bronebakks yndlingsang hadde tittelen "I love you - more than life" - Kranser fra familie, venner, slekt, Vindbjart, Filadelfia, Elkem, Kristiansand kommune, Arc Aid/Arc Kenya, Moseidmoen skole, Vennesla videregående skole og Kvadraturen skolesenter - VAF representert v/ fylkesordfører Terje Damman og utdanningsjef Arly Hauge - Rektor Knut Aasen ved Kvadraturen skolesenter holdt egen minnetale: ...han var en betydningsfull gutt. Han reiste til Afrika for å gjøre en forskjell, for å gi håp. Han var en gutt som fikk innpass og fotfeste i mange miljøer. En humørspreder. Tross sin unge alder, satte han dype spor etter seg... - Kollekten fra begravelsen hadde foreldrene til Øystein bestemt seg for å gi til Arc Aid, organisasjonen Øystein Bronebakk var i Afrika for å arbeide sammen med En ung gutt som rakk å sette dype spor	Odd-Inge Rønning Uleber, Torstein Øen (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/Det-er-plantet-et-tre-i-Kenya-2194824.html

13.3.2012 publisert: kl: 14:15 oppdatert: kl: 14:46	Kenya-rapport blir utsatt KRISTIANSAND <i>(eneste forskjell v/artikkel er bildet av den ødelagte minibussen)</i> GRANSKNINGSGRUPPEN: - skal konsentrere seg om hendelsesforløpet rundt ulykken - gruppa består av fem personer fra VAF og fylkesmannen - skal finne ut alle aspekter om hva som egentlig skjedde - gruppen skulle levert rapport til fylkesrådmannen førstkommende fredag, fått utsatt frist til 16.april - ...<i>fått et udelt puslespill vi skal sette sammen</i> (Fylkesberedskapssjef Yngve Årøy) - Årøy leder underøkelsesgruppen - hovedsakelig de store mengdene data som er årsaken til utsettelsen - en stor utfordring å sette dataene sammen, Fylkesrådmannen (da: Tine Sundtoft) prioriterer at gruppa gir så korrekt informasjon som mulig - foreløpig ikke vært i kontakt m/myndigheter i Kenya, kun Den norske ambassade - sendt ut noen forespørsler til det kenyanske politi, venter svar, en byråkratisk kværn - svært fornøyd m/velviljen av de som så langt har blitt intervjuet	Monika B. Birkeland, Kjartan Bjelland (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Kenya-rapport-blir-utsatt-2200490.html
12.4.2012 publisert: kl: 22:32 oppdatert: kl: 22:32	Kenya-rapporten kommer mandag KRISTIANSAND - VAF bekrefter at den utsatte rapporten kommer mandag 16. april - repeterende info fra intervju m/ fylkesberedskapssjef Yngve Årøy om hva granskningsgruppen har gjort - rep. info om ulykken	Magnus Stedje Fossen Kjartan Bjelland (foto)	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Kenya-rapporten-kommer-mandag-2210767.html
16.4.2012 publisert: kl: 09:07 oppdatert: kl: 12:41	Dødsulykken i Kenya: Sjåføren kjørte feil - skulle snu KRISTIANSAND pressekonferanse på Fylkeshuset 09.30 - FVN TV intervju m/fylkesberedskapssjef Yngve Årøy: vil ikke ta initiativ overfor politiet - FVN TV framlegging av rapporten fra granskningsgruppa: - Cheryl leder, Tine introduserer, Yngve forklarer om rapporten og Arly om oppfølginga - ikke noe fokus her på sjåføren i seg selv, men FVN har tematisert artikkelen med sjåføren (skyldsspørsmål) - repeterende info om ulykka - ny info om at det var da sjåføren skulle snu (hadde kjørt for langt) at ulykken inntraff, han så ikke at lastebilen kom bak - kommer fram at på vei til helsestasjonen satt de voksne bak, men de ble forsinket på vei tilbake til bilene så da de kom satt det to elever i bagasjerommet - FVN henger seg opp i at de var for mange i bilen og at elevene ikke følte seg trygge - FVN henger seg også oppi at sjåføren (lærer) ikke hadde internasjonalt førerkort - i tillegg fungerte ikke alle bilbeltene - undersøkelsesgruppen mener at det ikke var overbelastningen i seg selv som var årsaken til dødsulykken Yngve: - hatt 2 forhold som mål: ikke skyld/ansvar, men en objektiv framstilling av hendelsesforløpet, og personvern - anonymisert og unntatt vedlegg for offentligheten (fra intervju m/informanter) - var ikke behov for å reise ned til Kenya for å oppklare, hadde nok info og dok. - roser Kvadraturen skolesektors hndtering og minner om at gruppas mandat gjelder for alle vgs i VA - oppdrag utført! Arly: - enkelte ting jobbe bedre med, andre må jobbes mer med - vurderingssvikt ift bilens lasting - risiko m/utelandstur - utarbeide egne retningslinjer og avklare reiseforhold (bil etc) med elever og	Magnus Stedje Fossen, Jarle R. Martinsen, Foto: Kjartan Bjelland, Jarle R. Martinsen, Per Moseid Reporter: Jarle R. Martinsen Video: Fvn tv	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Sjaforen-kjorte-feil--skulle-snu-2211738.html
16.4.2012 publisert: kl: 11:43 oppdatert: kl: 12:41	Kommer med anbefalinger etter dødsulykken KRISTIANSAND - FVN har listet opp 14. punkter fra Rapporten, med anbefalinger ved skoleturer som konsekvens av dødsulykken - FVN TV: samme intervju m/ Yngve Årøy som sist - punktene skal redusere risiko v/reiser	Magnus Stedje Fossen, Foto: Per Moseid, Jarle R. Martinsen, privat Video: Fvn tv	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Kommer-med-anbefalinger-etter-dodsulykken-2211833.html
23.2.2014 publisert: kl: 10:30 oppdatert: kl: 16:19	Har sluttet med turer til Kenya KRISTIANSAND Kenya-ulykken som skjedde for to år siden, er nå dratt opp i media igjen i forbindelse med Valdres Fhs-ulykke i Kenya 21. februar 2014. De to ulykkene tilsvarer hverandre, men i Valdres-ulykken omkom to elever og sjåføren da en lastebil kom over i motgående kjørefelt. - intervju m/ Arly Hauge: - Valdres-ulykken vekker minner, medfølelse m/skolen og pårørende - håper elevene får god hjelp og oppfølging i Kenya - VAF har gjennomgått beredskapsplaner og rutiner i forkant av skoleturer etter Kenya-ulykken - alltid være en risikovurdering i forkant av utelandstur for skoler, skoler avgjør reisemål, overnatting etc ut i fra dette og om de i det hele tatt vil reise - alltid vært slike sikkerhetsregler, men nå er de skjerpde betydelig, spesielt ift trafiksikkerhet, - Alle norske sikkerhetsregler skal også følges på utelandsturen = minstekravet - sjåføren ble stilt for retten og dømt etter lang tid, fikk VAF beskjed om - intervju m/ rektor Knut Aasen: - Kvadraturen skolesektors har sluttet med Kenya-turer etter ulykken. - Hvis de i fremtiden skal ha skoleturer til Kenya, vil de involvere VA, og det vil innebære en bred prosess - Kvadraturen skolesektors følger fortsatt opp prosjektet i Kenya, ikke konkludert om jobbing med prosjektet innebærer at det er nødvendig med reising ned dit - trafiksikkerheten og andre faktorer som man ikke har kontroll over er avgjørende ift at skolen styrer unna Kenya-turer, i tillegg tror han at elever har en større verdensforståelse nå enn før slik at behovet ikke er like stort nå - Valdres FHS er nesten ikke nevnt!	Kjetil Reite	http://www.fvn.no/lokalt/kristiansand/Har-sluttet-med-turer-til-Kenya-2560746.html
23.2.2014 publisert: kl: 13:00 oppdatert: kl: 13:00	Skole sluttet med turer til Kenya etter ulykke NTB UTENRIKS - referer til Kenya-ulykken og intervju med Arly Hauge - Kvadraturen har ikke hatt turer til Kenya etter dødsulykken i 2012 - til slutt blir Valdres nevnt, mens hovedfokus er hele tiden er mynnet på Kvadraturen skolesektors	NTB	http://www.fvn.no/nyheter/utenriks/Skole-sluttet-med-turer-til-Kenya-etter-ulykke-2560786.html

Vedlegg 3: Overskriftsmodell av NRK Sørlandets dekning

En kategorisering ble nødvendig også med NRK Sørlandets dekning. Spesielt fordi det var få nettartikler sammenlignet med Fevennsens dekning. Derfor ble det desto viktigere å skille nyhetssakene fra hverandre ut i fra viktighet. Å tydeliggjøre dette ved fargekoding ble metoden min fordi jeg da fikk et klart skille mellom nettartiklene og man får et tydeligere inntrykk av hendelsesforløpets utvikling.

Rød: alvorlig nyhet

Orange: løpende nyhet

Gul: saksopdaterende nyheter (ikke fullt så viktige)

Turkis: lokalt, identitet

Lilla: introduserende artikkel for turen (indirekte kobling – omkomne blir intervjuet før avreise)

Vedlegg 4: Hendelsesforløp av NRK Sørlandets dekning

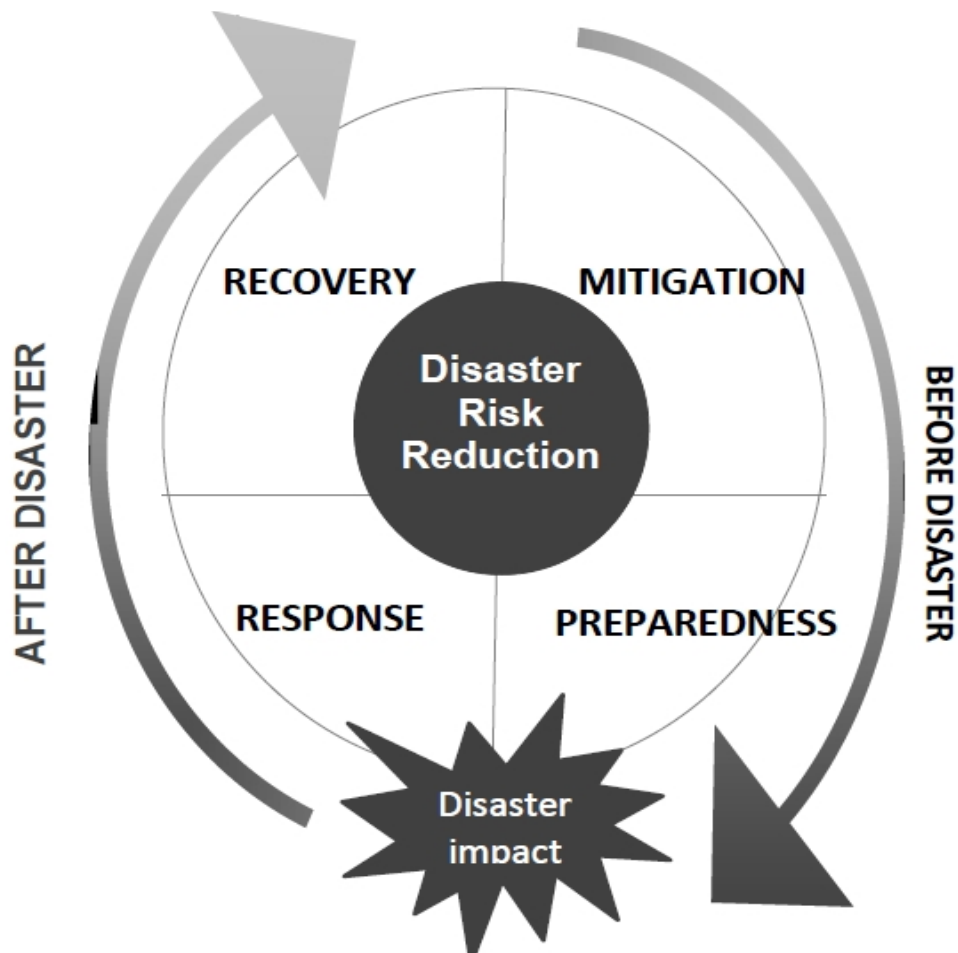
Nettartikkel	Tittel og innhold	Journalist	Nettadresse
11.1.2012 publisert: kl.15:24 oppdatert: kl. 15:57	Mange vil vaksineres før reiser SØRLANDET - Vaksinasjonskontoret i Kristiansand- stor pågang av vaksiner - intervju m/leder, Kristin Holen - intervju m/Øystein Bronebakk før Kenya-turen - elev v/Kvadraturen skolesenter - skal til Kenya for å installere solcellepanel - kommer fram at han har vært i Kenya året før også - fikk Malaria da - streng beskjed fra skolen om å vaksinere seg før reise - bilde av Bronebakk som blir vaksinert - henvisninger til artikler om Malaria etc. sitat: "I fjor fikk jeg 80 prosent malaria der nede, så jeg håper at jeg holder meg frisk denne gangen", sier Bronebakk	Terje Sellevold og Svein Johnsen Foto: Svein Johnsen/NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/mange-vil-vaksineres-for-reiser-1.7950127
12.2. 2012 publisert: kl. 21:43 oppdatert: kl. 22:28	Norsk skoleelev omkom i ulykke i Kenya VERDEN - En elev omkom og en er hardt skadet etter ulykke i Kenya - intervju m/ rektor Knut Aasen - kjappe, nøkterne, presise og faktisk opplysninger om hva som har hendt - kommer fram at hardt skadet elev ligger i respirator - intervju m/pressevakti UD, Marte Kopstad - bilde av Kvadraturen skolesenter	Kirsti Haga Honningsøy Foto: Asbjørn Odd Berge/NRK	http://www.nrk.no/verden/nordmann-omkom-i-ulykke-i-kenya-1.7993555
12.2.2012 publisert: kl. 21:24 oppdatert 13.2.2012: kl.08.46	Elev omkom på skoletur SØRLANDET - oppdaterte opplysninger (elektrolinje, Vennesla, øvrige ikke livsturende skadd etc.) - bilder av rektor Knut Aasen, Kvadraturen skolesenter (fra forrige artikkel) og Marte Kopstad, pressevakt i UD - åpen skole - kriseteam - intervju m/ Utdanningssjef, Arly Hauge om opplegget for skolen mandagen - intervju m/ rektor for Kvadraturen Knut Aasen - intervju m/ pressevakt i UD, Marte Kopstad	Anne Torhild Nielsen Foto: Håkon Eliassen/NRK, Asbjørn Odd Berge/NRK, NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/elev-omkom-pa-skoletur-1.7993547
13.2.2012 publisert: kl. 11:25 oppdatert: kl. 18:17	Medelever i sorg over tapet av Øystein (18) SØRLANDET - filmsnutt øverst (fungerer ikke lenger) av elever i sorg etter dødsulykke - navn på omkomne er oppgitt og at det er ei jent på 17 år som er hardt skadet, oppdatering på hennes tilstand - reportasje fra mandagen - kondolanseprotokoll - bilder av elever som skriver i kondolanseprotokollen, flagg på halv stang utenfor Kvadraturen skolesenter - filmsnutt (fungerer ikke lenger) av intervju m/ kommunikasjonsrådgiver i UD, Kjetil Eisebutangen om hjemreise og at han sender en person fra Den norske ambassaden i Nairobi til å bistå i Kisumu.	Lars Erik Larsen og Kim Nystøl Foto: Kim Nystøl	http://www.nrk.no/sorlandet/i-sorg-etter-at-medelev-dode-1.7994047

14.2.2012 publisert: kl. 15:34	Tre elever fortsatt på sykehus etter dødsulykken i Kenya SØRLANDET - 4 av elevene er tilbake på Aro-senteret, 3 elever og 1 lærer er fortsatt på sykehuset - bilde av kart og innfelt bilde av lærer Bjørn Erik Tobiassen, og av kondolansesprotokollsignering - jenta på 17 år er våken og utenfor livsfare - intervju m/ lærer Bjørn Erik Tobiassen som bl.a. sier at de er god støtte for hverandre nede i Kenya - repetisjon av ulykkesforløpet, lærer utdyper og forteller om førstehjelp - informasjon om lastebilsjåføren som risikerer livstid - NRK linker til Fvn.no - tror årsak for ulykken kan skyldes bremsesvikt - informasjon om hjemreise - første gruppe hjem fredagen (refererer til VAF), usikkert for tid de skadde kan vende hjem og hvordan	Lars Erik Larsen og Janne Aateigen Foto: Kvadraturen skolesenter, Kim Nystøl/NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/tre-elever-fortsatt-pa-sykehus-1.7996176
18.2.2012 publisert: kl. 15:13	Stor gjensynsglede med Kenya-elever SØRLANDET - 4 av elevene er kommet til Kjevik - intervju m/ rektor som er glad, men også trist siden en elev kommer hjem i kiste - bilde av elevers gjensynsmøte - referer til tidligere saker om ulykken, rask innføring i Kenya-ulykken - de 3 elevene og de 2 lærerne som er igjen i Kenya vil bli fraktet med ambulansfly til helgen - rektor forklarer prosedyren videre at de skal rett på sykehus og at alle vil få individuell oppfølging i sine kommuner - bilde av kondolansesprotokollsignering m/bilde av Øvstein Bronebakk i bakgrunnen (bildet er brukt i andre artikler) - en felles samling er ikke planlagt pga forskjellige behov og prioriteringer - NRK referer til en tidligere samtale med lærer - lastebilsjåføren er siktet for uaktsomt drap og risikerer livstidsom	Sander Heggheim og Øivind Eskedal Foto: Øivind Eskedal, Kim Nystøl/NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/stor-gjensynsglede-med-kenya-elevar-1.8001930
19.2.2012 publisert: kl. 19:18	Ambulansflyet blir forseinka SØRLANDET - trøbbel med ambulansfly, elever kommer ikke hjem som planlagt - bilde av Kvadraturenmed flagg på halvstang= - intervju m/ Utdanningssjef, Arly Hauge, forteller: - at de er fraktet til sykehus i Egypt, - men noen forsinkninger medfører at et nytt fly fra Egypt ikke kan ta av før dagen etter, - usikre på når de kommer til Kjevik - UD følger opp elevene, - 1 representant fra forsikringselskap er der nå - referer til tidligere saker bl.a. om de 4 som kom hjem - informasjon om at en av lærerne er frisk nok til å ta vanlig fly sammen med en kollega som reiste ned for å bistå - avslutter med kort repetisjon av ulykken	Sander Heggheim Foto: Håkon Eliassen/NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/ambulans-flyet-blir-foerseinka-1.8002713
20.2.2012 publisert: kl. 15:32	Heimreisetrøbbel for elevene SØRLANDET - bilde av Kvadraturen skolesenter med flagg på halv stang (samme som sist) - reserveflyet (ambulans) fikk også tekniske problemer, nådde ikke fram til Egypt - de 3 hardeste skadde elevene kommer hjem enda mer forsinket - 8 døgn har gått siden ulykken - en flytekniker fra Norge er sendt til Egypt for å bistå - intervju m/ Utdanningssjef Arly Hauge - VAF har gitt pårørende tilbud om å reise ned til Egypt - det jobbes kontinuerlig med forsikringselskap og UD "Vi gjør alt vi kan nå for å finne ei løsning som gjør at de kommer hjem i morgen", sier Hauge	Anne Torhild Nilsen og Sander Heggheim Foto: Håkon Eliassen	http://www.nrk.no/sorlandet/hjemreise-trobbel-for-elevene-1.8003685

21.2.2012 publisert: kl. 10:05	Kenya-skadde elever er hjemme SØRLANDET - ambulanseflyet m/de 3 skadde elevene landet - tirsdag morgen kl. 09.15 - flyet lettet kl.02.00 natt til tirsdag fra Egypt - bilde av Sørlandet Sykehus - bilde av gjensynsglede for de 4 andre elevene (tidligere brukt) - filmsnutt av sorgen på Kvadraturen skolesenter (fungerer ikke lenger) - intervju m/ informasjonssjef v/sykehuset, Rune Nesdal Jonassen - ungdommene skal rett på sykehus til isolat pga smittevernsprosedyrer - MRSA-prøver - pårørende kan besøke pasientene, men må følge smittevernsprosedyrer - referes til tidligere artikler knyttet til saken	Terje Sellevold Foto: Karin Løberg Skår, Øivind Eskedal/NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/kenya-skadde-elever-er-hjemme-1.8004696
21.2.2012 publisert: kl. 15:31 oppdatert: kl. 18:49	Minibussen var overfylt SØRLANDET - for mange i minibussen, var registrert for 9, de var 12 - rask oppsummering av ulykken - intervju m/ Utdanningsjef Arly Hauge: - drøftet saken med Kristiansand politikammer - informert pårørende, elever og ansatte orientert om media - vanskelig å si om færre ville blitt skadd dersom de ikke hadde vært for mange i bilen, spekulasjoner - skal samle all informasjonen - bilde av Kenya-kartet og Kisumu, der ulykken skjedde - bilde av Arly Hauge - bilde av Arne Pedersen - intervju m/ Kriminalsjefen på Agder, Arne Pedersen: - i følge regelverket er det kenyanske politi som skal stå for etterforskningen av saken - har ikke jurisdiksjon til å blande seg inn - hvis få en rolle, må være senere dersom det kom anmodninger til norsk politi - referes til tidligere artikler om saken - bilde av kondolansesprotokollsignering (brukt tidligere) - oppsummering om ulykken - uendret oppdatering om lastebilsjåføren	Lars Erik Larsen og Yngve Stiansen Foto/graffikk: Kari Løberg Skår /NRK, Håkon Eliassen /NRK, Kim Nystøl/ NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/minibussen-var-overfylt-1.8005310
27.2.2012 publisert: kl. 18:35	Gransker dødsulykke i Kenya SØRLANDET - Fylkesmannen har nedsatt en gruppe som har fått i oppdrag å kartlegge hendelsesforløpet - fristen for rapporten er 16.mars 2012 - bilde av Kvadraturen med flagg på halvstang (brukt tidligere) - bilde av kondolansesprotokollsignering (brukt tidligere) - rask informasjon om ulykken - intervju m/ Fylkesberedskapssjef Yngve Årøy: - gruppens mandat er å komme fram til tiltak som kan eventuelt redusere risikoen for framtidige skoleturer - Årøy skal lede gruppen på 5 personer, hvem og hva som er mandatet ble gjort kjent på mandagen - skal se på vurderingene gjort i forkant av og under reisen, bl.a. at de var for mange i minibussen - gruppa skal snakke med de som satt i minibussen og de som hjalp til når den først inntreffer - kenyansk politi har blitt kontaktet for etterforskningsmateriale og rapporter - Når rapporten er klar skal den gis til Fylkesrådmannen - oppsummerende: rask informasjon om ulykken - lastebilsjåførens status: fortsatt uendret	Lars Erik Larsen og Eirik Damsgaard Foto: Håkon Eliassen/NRK, Kim Nystøl/NRK, Kari Løberg Skår / NRK	http://www.nrk.no/sorlandet/gransker-dodsulykke-i-kenya-1.8013469
13.3.2013 publisert: kl. 14:29	Kenya-rapporten er utsatt SØRLANDET - granskningsrapporten er utsatt en måned fra 16.mars- 16.april 2012 - bilde av Kvadraturen med flagg på halv stang (brukt tidligere) - årsak til utsettelsen er mer omfattende enn antatt - intervju m/ Fylkesberedskapssjef Yngve Årøy - gruppen anmodet Fylkesrådmannen om utsettelse pga mye informasjon som måtte sorteres og pusles sammen for et bra og helhetlig bilde av ulykken - de har gjennomført mange intervjuer med mye informasjon - vanskelig å si hvor stor rapporten blir	Håvard Raustøl og Anne Torhild Nilsen Foto: Håkon Eliassen	http://www.nrk.no/sorlandet/kenya-rapporten-er-utsatt-1.8033204
5.5.2014 publisert: 05:17	Lager skoleapp mot terror (hørt på radio først - se link) SØRLANDET - VAF lager mobilapp for rektorer og andre i et kriseteam - formålet er å redusere rekasjonstiden og øke effektiviteten - intervju m/ Kontorsjef Arne Karlsen: - appen er tenkt å ligne Røde Kors-appen og skal være et hjelpemiddel fra ulykken inntreffer til en krisestab er nedsatt - den skal inneholde beredskapsplan, varslingslister - må ta innover oss både skoleskyting og 22.juli - må være forberedt og klar for det uventede - stort fokus på beredskap både med politi og kommuner - referanse til Kenya-ulykken: "For noen år siden skjedde det en ulykke med skoleelever utenlands på en søndag. Erfaringen fra det, var at det tok for lang tid å få tak i de rette personene i skolens ledelse. Slikt kan forhindres med en mobilapp." - bilde x2 av Arne Karlsen, bilde av Røde Kors-appen - intervju m/elever Hanne Rebecca Nilsen og Kristian Sløgedal om terrorbekymring (bilde): - Hanne: tenker mest på det når det kommer på nyhetene, trolig fått panikk, ikke visst hva hun skulle gjøre - Kristian: hadde gått til Snadderiosken som er oppmøtested hvis brannalarmer går - VAF vurderer å la elever lage appen i tilknytning med en skoleoppgave - intervju m/ Avdelingsleder v/medie- og kommunikasjon på Tangen vgs, Jo Erlend Thunberg (bilde): - positiv, synes det er interessant, elevene har nyttige fagfelt - tror det kan øke beredskapsbevisstheten blant elevene	Thomas Sommerset Eirik Damsgaard (radiovert) Foto: Thomas Sommerset	http://www.nrk.no/sorlandet/ny-app-for-hendelser-ved-skoler-1.11692745 http://radio.nrk.no/serie/distriktprogrm-soerlandet/dksl01008914/05-05-2014

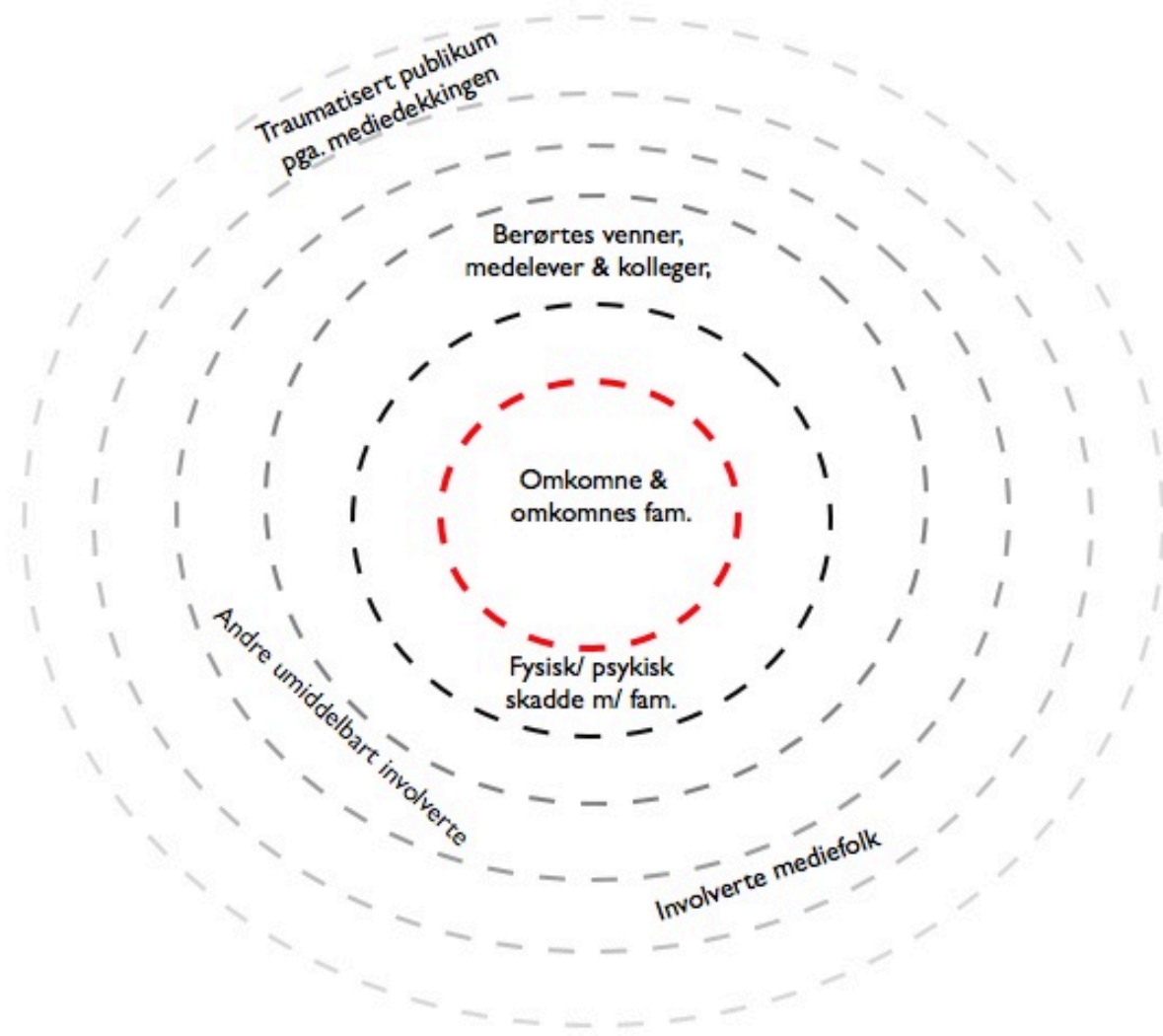

Vedlegg 5: Beredskapsmodell – før, under og etter krisen

Modell er hentet fra Allindiary 2014 og er bearbeidet etter utgangspunktet fra J. Twigg, (2004).

Vedlegg 6: Offerkretser-modellen "ringer i vannet"

Modell "offerkretser" er inspirert av Teijo Kuusela (2005) i Raittila, Koljonen og Väliverronen. 2010 (Østerud 2012: 285).

Vedlegg 7: Intervjuguide

Intervjuguide

Emne:

Krisekommunikasjon og kriseberedskap i vgs. Kenyaskoleulykken.

Formål:

Oppnå forståelse og innsikt i hva rektor og skoleledelsen tenker om kriseberedskap og
krisekommunikasjon innad videregående skoler, og hvordan de følte situasjonen håndtert og
dem selv ivaretatt etter Kenyaskoleulykken.

Sosiale medier/massemedier spiller inn? Fevennen vs. NRK Sørlandet?

Introduksjon:

Jeg er interessert i å ha en samtale på kriseberedskap og krisekommunikasjon i vgs. Hvordan
opplevde du Kenya-skoleulykken og hvordan ble dere ivaretatt etter ulykken?

Intervjutemaer:

Kenya-ulykka

Etisk dilemma

Prioritering

Media og sosiale media

Beredskapsplanene

Fagforum og skolebesøk

Krisekommunikasjon

Metoder:

Gruppesamtale (ble gjennomført som e-post intervju)

Dybdeintervju

Case-studie